

ANUL XI-LEA
15 AUGUST
1943 —:— Nr. 8

SIBIU, CARMEN
SYLVA No. 12
UN NUMĂR 65 L.

NOUA METODĂ

SCHMOLL

DE LUSTRUIT GHETELE, etc.

1. Curățați ghetele de praf și noroi.
2. Puneți cu ajutorul unei cârpe învăluite pe 2 degete, un strat de cremă pe ghetă, frecând bine toată suprafața pielei pentru ca să se disolve stratul vechi de cremă, plin cu murdărie și pentru ca noua cremă să poată intra în porii pielei
3. Frecați bine cu o cârpă de pânză spălată, toată suprafața ghetei.

Luciul e imediat.

Lustruirea aceasta simplă e suficientă ca ghetele să fie conservate și să dea un luciul foarte frumos.

Luciu de lac

După ce ghetele au fost lustruite în modul arătat mai sus, muiati puțin în apă cârpă învăluită pe 2 degete, apoi în cremă și ungeți toată suprafața ghetei încă o dată cu cremă frecând ușor.

Frecați apoi cu cârpa uscată, repede, toată suprafața ghetei.

Veți fi încântați de luciul obținut.

Prin această metodă economisiți multe parale.

a) N'aveți nevoie să cumpărați perii și să le curățiți cu benzină.

b) Majoritatea pastei nu mai rămâne în perii.

O parte din cremă intră în piele, cealaltă formează un strat subțire, dar foarte rezistent, pe suprafața pielei, împiedecând intrarea umezelii sau altor murdării de pe stradă.

Vânători!

Conservați și mai departe bocancii cu renumita unsoare de piele cauciucată

„SCHMOLL“

Rugăm

stăruitor pe abonații noștri să indice în corespondență sau pe cuponul mandatelor numărul abonamentului (scris pe banda de expediție). Cruță administrațiunei revistei mult timp și multă trudă!

„CARPAȚII“

EXPEDIȚIA REVISTEI NOASTRE

se face cu cea mai mare îngrijire, așa, încât este exclus ca vre-unui abonant (vechiu sau nou) să nu i-se trimită revista în intervalul de 14-18 al fiecărei luni. Dacă vre-un abonant nu primește revista la timp, înseamnă că i-a fost reținută sau răstăcită la poștă. În acest caz urmează să facă NEINTĂRZIAT RECLAMAȚIA la P. T. T. și în aceeași vreme să ne înștiințeze și pe noi pentru a înlocui exemplarul pierdut — în limitele posibilităților noastre.

„CARPAȚII“

Svonul umple întâlu târgul, dar curând îl face să și ardă

SUMARUL — NUMĂRULUI 8

Pag.

Prof. E. Botezat: Economia cerbului	197—202
I. Agârbiceanu: Misterele nopții	203—204
Col. C. Rosetti-Bălănescu: Care este lovitura cea mai dificilă?	205—206
Dumitru Ruse: Cuibul Șoimilor	207—211
Din literatura străină: Jonh A. Hunter: Rinoceri	211—215
Discuții	215—219

Un Moldovan: Cu gloanțe ori cu alicie?

Lucien Place: Câteva detalii pentru o ma bună
lămurire a articolului meu comentat de „Re-
vista Vânătorului“ No. 6 a. c.

Paul Ștefănescu: La găște sălbatice.

Mihail Bejenaru: Dispariția jderului.

Binevoitor: Despre braconaj și pază

Din munți și din câmpii 220—221

N. Mănescu: Gaiță ca silvicultor.

Ion V. Todea: Șarpe pescar.

Ion V. Berescu: 1940.

R. S. S.: Cu ce se vâna mai de mult cocoșii
de munte.

Cărți și reviste 222—223

Știri mărunte 223—224

Caut spre cumpărare bufnițe mari vii

A se adresa:

Ing. C. Dan, Cernăuți, str. E. Popovici 16 B

De vânzare drilling,

cu cocoase, cal. 16/16 9.3/72, cu lunetă, în stare bună. A se adresa: COSTICA MOAȘA, comuna Băciu, jud. Brașov.

Canisa Muscel

are spre vânzare, câteva cățelușe PUR—SÂNGE-setter englez; foarte frumoase, din părinți excelenți vânători, cu pedegreuri din ascendenți campioni în Anglia și Franța. Preț fix: 7000 lei, buc, loco. Necunoscătorii și neamatorii, sunt rugați să se abțină dela o inutilă corespondență.

Canisa Muscel, Strada Spiru Haret No. 1
Câmpu-Lung Mușcel.

Casa Pădurilor Statului vinde fasan de lux și ouă de fasan de lux, cu prețurile ce urmează:

Specia	Prețul unui fasan de		Prețul unui ou
	un an Lei	doi ani și mai mult Lei	
Auriu	1500	2000	100
Argintiu	—	2000	75
Lady Amherst	4000	—	250
Incrucișare de auriu plus Amherst	1800	—	—
Regal	—	—	200

Cererile urmează a fi adresate Ocoalelor silvice Regale de Vânătoare Casa Verde Timișoara, jud. Timiș-Torontal și Chișinău-Criș, jud. Arad.

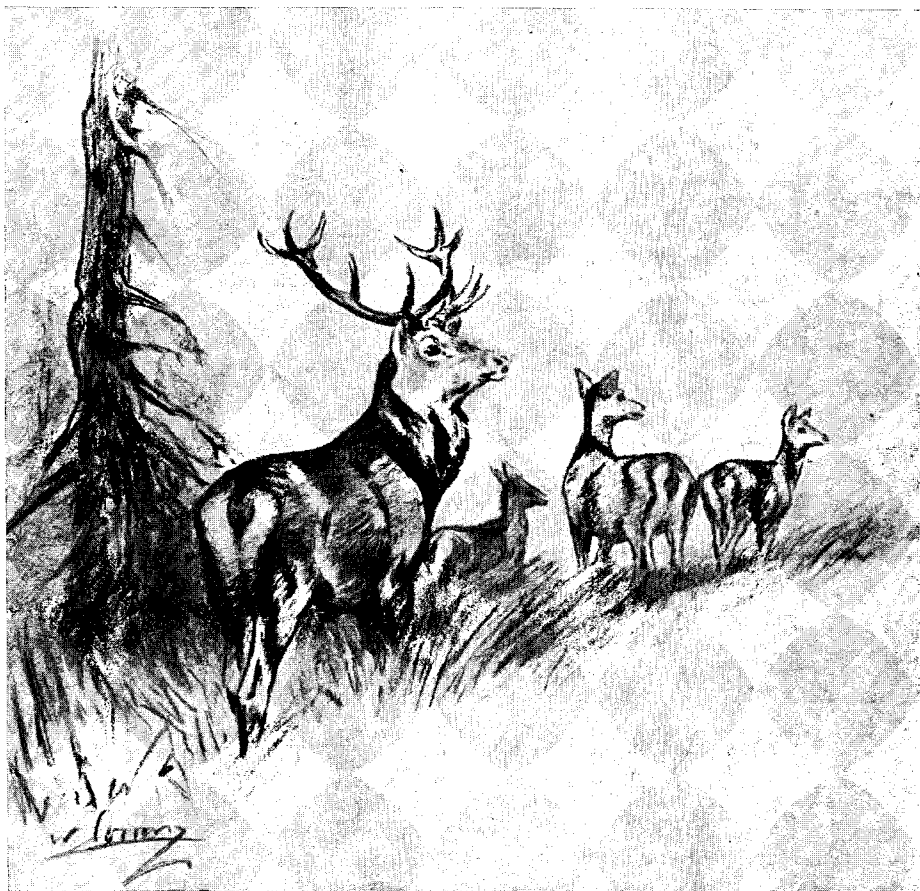
ECONOMIA CERBULUI

de Prof. E. Botezat

Tot despre cerb?...

Poate că unii dintre amatorii vânatului mic, vor veni cu întrebarea: Iarăși chestiunea cerbului? De ce atâta atențiune cerbului și tot cerbului? Mai ales de când a fost descoperit marele păgubitor al exploatărilor rustice, cum sunt pometele tinere, viile, poate și grădinile de zarzavaturi, ș. a., nu ar strica să se ivească, măcar din când în când și câte un iepuraș în poveste, cu îndrumări cum s'ar putea mai bine feri bietul om, — și așa atât de încercat și năcăjit în ziua de astăzi, — de agresiunea necruțătoare a cumplitului vrăjmaș rămas atâta timp necunoscut și necombătut. Căci eventualele îndrumări sunt condamnabile, dacă privesc creșterea lui, îngrijirea, protecția, hrănirea în timpul iernii sau alte măsuri de aceste, menite a păstra și mai departe între cei vii nemernica dihanie, lighioaia cu obiceiurile ei afurite, de a roade pomișorii rămași fără împrejmuire și fără învâlișuri protectoare. Ne întoarcem, iarăși la ineputizabila temă: cerbul; în tot cazul nu pentru că acest vânat îi place poate mai mult lui Botezat sau altora de seamă lui, cari își plasează vederile în „Carpații”, ci din motive foarte binecuvântate și superioare pentru binele material și pentru prestigiul țării și neamului nostru, — oricât de curioasă ar părea poate această aserțiune. Căci, precum România este prin excelență țara vânatului și vânătoarei de elită din Europa, așa este cerbul Carpaților românești podoaba de frunte a acestei mândre țări. Această constatare nu este emanațiunea îngâmfată a amorului propriu din partea Neamului format și crescut în țara noastră, a Daciei Traiane, care este singur îndreptățitul stăpânitor al ei, ci ea este de mult consfințită de cei mai marcanți cunoscători din lume, iar în timpul mai nou de repetate ori recunoscută prin verdictul internațional al juriului pentru aprecierea trofeelor. Aceste se referă la toate felurile de vânat din țara noastră românească, la

cel din codri măreți ai Carpaților păduroși, din întinderile alpine cu peisajul stâncăriilor, din codri de stejar și fag de pe valurile colinelor, din câmpiile întinse și șesurile Bărăganului sau din Balta și mai ales Delta Dunării, cu neîntrecutele lor bogății de cel mai variat vânat cu pene din Europa, în mare parte formând ultimele mărețe rămășițe și concentrările de întâlnire ale celor două sezoane de călătorie. Iar pe deasupra tuturor acestora se ridică măiestroasă figura neîntrecut de măreață a cerbului carpatin din regiunile românești. El stăpânește cu podoaba coarnelor ca un cap încoronat peisagiile încântătoare ale codrilor noștri în mare parte încă seculari, și le dă farmecul vestit și atât de ademenitor chiar și pentru cei mai răsfățați adepți ai Zeitei stăpânitoare a ținuturilor nelocuite, nevătămate de mâna celor ce păcătuiesc în contra așezămintelor naturii. În afară de figura mare, robustă și elegantă a cerbului nostru, prea de tot puțin prețuit în țara lui, coarnele, care îi împodobesc fruntea, sunt obiectul admirațiunii generale prin mă-

In negura dimineții.

reția lor păstrată încă în dimensiunile demult trecute în alte țări europene, mulțumită împrejurărilor în legătură cu calitățile țării și cu desfășurarea vieții din ea. Cerbul este pentru oamenii de rând obiectul admirației ca frumusețe; pentru oamenii de știință unul interesant prin conformarea, creșterea și regenerarea coarnelor, drept organ unic în felul său în tot domeniul animalelor; iar pentru vânători coroana slăvită a plăcerilor vânătoarești, împreunate cu multe și variate greutăți, cu cele mai felurite și tari emoțiuni și cu adaosul, că fiecare piesă este o problemă pentru sine din toate punctele de vedere — suprema expresie a încordărilor dibăciei vânătorului.

Așa cum iese din amurgul codrului întreg și păsește cu eleganță în largimea din tăietură, scrutând împrejurimile, el se înfățișează cu splendoarea coarnelor ca prototipul puterii brute, învăluite în aspectul eleganței estetice, înviorând și împodobind peisajul, din care transpiră frumusețea și izvorește libertatea pentru cine știe și este vrednic să le prețuiască după cuviință. Trebuie să învățăm a prețui după cum se cuvine aceste daruri ale naturii, noi băștinașii acestei țări, căci alții, streinii, nu se vor inhăma la munca grea, care e datoria noastră.

Cerbul este cel mai pretențios din toate felurile de vânat, căci are corpul mare și deci și trebuințe mari — un concurent remarcabil (în lupta pentru viață). Ingrădit, degenerază; înmulțit prin cultură și cu alimentare artificială, se degradează; împuținat sub numărul proporțional, iarăși intră în depresiune;

lăsat liber, devine păgubitor, fiind în număr disproporționat de mare; iar ca să fie cu totul scos din biocenoză lui naturală, este un păcat strigător în contra așezămintelor Naturii, care pentru păcatele săvârșite fără raționament, pedepsește cu moartea pe păcătoși și mai ales pe fii lor, moarte care urmează încet, dar sigur, prin pustiirea țării. Căci și cerbul, ca toate ființele viețuitoare, este ființă individuală, liberă și independentă pentru aspectul general. Privit mai de aproape, mai temeinic și mai adânc, oricine înțelege cum el și toate viețuitoarele sunt numai o parte din un complex de viață, dar care nu este o învălmășeală, ci o asociațiune armonioasă, bine consolidată în flora și fauna țării, și aceste la rândul lor iarăși strâns unite și unificate în construcțiunea sau organizațiunea lor ecologică, în căsnicia lor, caracteristică pentru fiecare ținut sau regiune în felul său aparte (viața europeană, etiopică, indiană, australiană, americană ș. a. m. d., cu subîmpărțirile lor regionale până la biotopele locale). În acea gospodărie ecologică zac momentele, spre a se putea aplica acele măsuri, prin care și cerbul, așa pretențios cum este el, poate să dăinuiască mai departe nealterat în cadrul lui natural, fără ca să se resimtă vre o supărare din partea lui, ci, împlinindu-și rolul impus de natură în cadrul ecologic al vieții lui, să servească și estetica peisagiului ca și plăcerile vânătoarești. Cam așa se prezintă problema economiei cerbului, care abia mijeste în începuturile punerii ei în practică, așa cum se cuvine. Practica pentru rezolvirea problemei

nu poate să fie decât aplicarea rațională a cunoștințelor privitoare la condițiunile de viață ale cerbului, a diferitelor constatări sub anumite împrejurări schimbate și a experiențelor făcute cu privire la desfășurarea vieții și a creșterii lui. De aceea este de lipsă cercetarea cerbului în raport cu mediul, a diferitelor constatări și experiențe și a măsurilor de aplicat.

1. Cerebul în raport cu mediul. Ca toate ființele vii, așa este și cerebul în funcțiune cosmică cu energia radioasă a soarelui, prin lumină și căldură, precum este el și în funcțiune planetară sau telurică cu pământul prin climă, spațiu, sol, flora, fauna și prezența omului. Toate aceste au influențele lor directe sau indirecte asupra caracterelor morfologice, fiziologice și psihice ale cerbului, dându-i prin diferențele lor înfățișare diferită. Așa este d. e. cerebul lidvan (de țară) sau cel răgăzan (de teren deluros), după cum apoi are cerebul alt aspect în haina lui de vară și altul în cea de iarnă, drept dovada cea mai netăgăduită pentru influența temperaturii asupra organismului lui, producându-se această „efectuare directă” în chip corespunzător cerințelor externe prin forma, dimensiunile și coloritul părului. Acele momente, care influențează astfel organismul cerbului (precum și a tuturor viețuitoarelor), sunt factorii ecologici — știința despre aceste raporturi este *ecologia*. — Efectuările directe, precum părul, mărimea ș. a., se activează la rândul lor totuși pe cale hormonală și pe cea a vitaminelor, fiind de fapt în acest înțeles indirecte, precum sunt de a dreptul efectuările indirecte propriu zise, d. ex. cele prin influențarea florei, faunei, liniștii, a spațiului ș. a., fie spre bine prin dezvoltarea progresivă a cerbului, fie în rău prin degradarea constituțiunii lui, având efectul dezvoltării regresive. O latură dintre aceste efectuări privește buna armonizare a organismului cerbului cu factorii ecologici, cealaltă latură privește disarmonia. Așa dar viața, fapta și înfățișarea cerbului sunt condiționate de influența factorilor ecologici, prin cari factori este determinată vigoarea lui sănătoasă și impozantă sau depresiunea caducității lui. De aici urmează, că omul, care prin cultura lui transformă condițiunile de viață, care sunt factorii ecologici, voind a menține cerebul la înălțimea vigoarei lui, trebuie să se îngrijească de bonitatea favorabilă a factorilor ecologici prin raționalizarea raportului cerbului cu mediul, sau mai simplu prin măsuri de economie.

1. Cerebul și clima. Prin climă se înțelege condițiunile atmosferice, care cuprind în sine temperatura, umiditatea aerului, precipitățile, înourarea, luminozitatea, radiațiunea invizibilă (unde scurte) presiunea aerului ș. a. De altfel totalitatea climei este influențată de raportul regiunii cu apa și uscatul, producându-se clima oceanică, cea intermediară și clima continentală. Cerebul nostru se găsește în condițiuni optime de dezvoltare influențate de marginea climei continentale de lângă zona intermediară, care cuprinde Europa centrală propriu zisă, în timp ce partea apuseană este stăpânită de clima oceanică, care îi dă cerbului un aspect juvenil în ce privește dezvoltarea lui (după Ingebrigtsen). Clima continentală propriu zisă influențează dezvoltarea dimensională a corpului și a coarnelor. Fără a insista asupra influenței speciale a factorilor constitutivi ai climei, cele arătate demonstrează în deajuns importanța acestui factor al climei asupra înfățișării cerbului comun. Doar

luminozitatea poate încă fi atinsă în ce privește influența ei asupra cerbului, întrucât lumina deschisă și intensivă are drept urmare coloritul deschis, gălbui în haina de vară și brumăriu în cea de iarnă, iar lumina puțin intensivă din terenul deluros cu pădurile întunecate produce forme cu coloritul întunecat, roșcat în haina de vară și sur-cafeniu cu părți întunecate, negrii în haina de iarnă la cerebul răgăzan. De altfel haina de vară este mimetică; ea îl acopere pe cereb, contrar părerii inverse, că nu se potrivește cu împrejurimea verde, când este în mișcare, așa cum îl vede omul de regulă. Dar ea îl acopere foarte bine când cerebul zace în liniște culcat pe pământ, fie chiar în împrejurime verde, întrucât apare în culoarea unui butuc putrigăios, — în locuri deschise și luminoase mai mult gălbui, în cele întunecate mai mult roșcat, — așa că în mediul natural, nealterat de acțiunile omului, cu putrigaiurile răzlețe de lemn căzut, el dispăre între efectele luminoase din împrejurime. În mișcare vigilența lui și sensurile agere îi avizează la timp eventuala apropiere a unui pericol, și deci nu are nevoie de coloritul mai mimetic, care cu atât mai bine îi prinde pe timpul repaosului. Valoarea mimetică a coloritului suriu de iarnă este prea bine cunoscută.

2. Cerebul și spațiul. Influența spațiului asupra cerbului (căprioarei) se arată mai bine prin proba contrară, cea din prinsoare, întrucât este bine cunoscut cum cervinele în prinsoare rămân în dezvoltarea corpului cu atât mai mult inapoia facultăților naturale cu cât spațiul la dispoziția lor este mai restrâns. Altceva este fenomenul trecerii peste stările inferioare în dezvoltarea coarnelor, întrucât aceasta stă în legătură cu alimentarea indestulătoare și bună în combinațiune cu prea puțină încordare corporală și sufletească, așa că energiile latente în constituțiunea alimentelor se folosesc în scopul constructiv al acestui organ. Spațiul larg îi permite cerbului mișcare liberă în depărtări nelimitate, care apoi îi asigură și liniștea atât de prețuită. Prin aceste el se poate alimenta după plac în cursul mișcărilor nestânjenite. Așa îi este asigurată și nutrirea normală și binefăcătoare, cu alimentele cele mai variate, pe care și le culege în plimbările executate a lene în deplină liniște sufletească. Procesele metabolismului decurg normal, iar rezultatul este buna stare și perfectă sănătate a organismului, care se manifestă prin vigoarea generală a corpului și cea a coarnelor în deosebi. Dar cerebul este ființă socială, care trăiește cu plăcere instinctivă în călduri, în deosebi tineretul cu mamele lor, dar și întreolaltă, după sexe, în mici cirezi de tauri tineri sau și de ciute. Piese mai vârstnice se izolează, fie întovărășindu-se doar cu unul mai tânăr (cerebul asociat), fie rămânând în izolare totală. Asocierile mai numeroase se fac în timpul iernii din motive psihice bine întemeiate. Totuși asocierile nu sunt reprezentate decât în număr restrâns, prezentându-se prin grupări răslețe în întinderea terenului ocupat. Între astfel de împrejurări sunt bine folosite resursele alimentare și posibilitatea de mișcare liberă; dezvoltarea merge normal, influențând favorabil calitatea efectivului. În caz de îngrămădire exagerată a multor indivizi în spațiu restrâns, (ceea ce se întâmplă mai ales prin înmulțirea supranumerară promovată de cultura cerbului din partea vânătorilor în vederea, care s'a dovedit greșită, de a putea alege din un efectiv mai numeros mai multe piese capitale),

se ivește o stare de depresiune. Trupurile cerbilor devin mai mici, coarnele mai simple și alte defecte, care în totalitate lor au efectul general al *degradării*. Această situațiune se semnalează de prezent, în afară de altele, în vestitul contingent din Gurghiu. Fenomenul este ușor explicabil ca fiind un rezultat ecologic, mai ales prin concurența la alimente și la libera mișcare. Dar și în cazul de prea mare rărire a efectivelor încă se produce o depresiune. Aceasta se ivește pe urma neliniștei produse prin sentimentul singurătății a vânatului stăpânit de instinctul social. Acela neliniște tulbură pofta de mâncare întrucât vânatul singuratic umblă rătăcitor în căutarea semenilor, producându-se în acest chip o subalimentare. Cam așa se explică și fenomenul cerbilor călători — precum și al altui vânat mare (mistreți solitari, țapi, zimbri, etc.).

3. *Cerbul și solul*. Și constituțiunea solului are influență asupra calității cervinelor, atât în ce privește structura lui petrografică cât și compoziția chimică. Aceste influențe se manifestă direct în chip mecanic întrucât este vorba de teren tare sau moale. Primul este stâncos, argilos, calcaros și nisipos, al doilea ținșos — cum este loesul și țerna neagră, — sau umed, bălmos și mlăștinșos. În afară de influența directă a felului solului mai este a se considera și influența lui indirectă prin vegetațiunea respectivă sau și prin alte momente, cum e d. e. prezența ținșurilor, muștelor de tot felul ș. a. animale supărătoare sau chiar vătămătoare.

4. *Cerbul și flora*. Flora este un factor ecologic de cea mai mare însemnătate. Și flora se compune din plante singuratică și altele sociale, independente sau combinate. Cele sociale mai ales compun fețele vegetale cele mai marcante, mai rareori uniforme. De regulă cu predominarea uneia sau a unor mai puține anumite esențe în asociațiuni mari. Așa deosebim cu privire la vânatul nostru fânețe și stepe ierboase, dumbrăvi tufoase și arborescente cu boschete dese, crânguri, păduri de tufișe și pădurile propriu zise, cu luncile tufoase și arborescente, pădurile de arbori cu esențe mixte și uniforme, codri seculari frumoși și de cetinoase. Toate acestea au la rândul lor mai mult sau mai puțin o anumită asociațiune de plante ierboase, cărnoase și lemnoase mărunte, cum sunt diferiții tufari, și arbuști, cari împreună cu tineretul arborilor dominanți constituie subetajul mai mult sau mai puțin desvoltat în legătură cu închiderea coroanelor mai completă sau cu luminșuri, care mai depinde și de prezența diferitelor esențe moi de rând cum sunt salcea, plopul sau mestecănușul. Structura pădurii sau a codrului iarăși poate fi mai rară prin încadrarea de luminșuri, poienite și poieni, preluci și sihle de tineret des. Toate acestea au în felul lor mai mare sau mai mică importanță în ce privește constituțiunea organismului și manifestările vieții vânatului, ceea ce altfel este atât de bine cunoscut, încât nu este nevoie de a se înzista mai mult asupra acestui subiect. Dar ceea ce este bine a fi remarcat, privește influența nefavorabilă a pădurilor uniforme, fie a celor din înălțimile munților cu esențele de molid, fie mai ales cele produse artificial prin plantațiunile de molid sau făgănișul curat, ambele forme fără vegetațiune inferioară, ci având solul acoperit cu acele cetinilor și frunzarul uscat, fără subetaj de plante pe sol. Acesta e aspectul pădurii reduse la

3 etaje în locul celei normale de 5—7. Aceste forme de păduri uniforme nu îi servesc vânatului decât doar de a trece prin ele și numai foarte rar ca adăpost temporar. De aici urmează că vânatul se aglomerează în regiunile de pădure mixtă, tufișe și în puținele fețe seculare. Iar aglomerarea are drept urmare depresiunea vânatului ceea ce duce la degradarea lui.

5. *Cerbul și fauna*. Înțelegând că cerbul conviețuiește împreună cu anumite plante, constituind prin această conviețuire o legătură intimă și inevitabilă, întrucât în cea mai mare parte fețele vegetale îi servesc pentru alimentare, fără care nu există viață, dar și pentru adăpost, în care poate să petreacă în liniște, — el în același timp trăiește împreună și cu anumite animale. Atât cu plantele cât și cu animalele conviețuitoare vânatul constituie o comunitate de viață, *biocenoza* lui. În biocenoză sunt factorii împreunați în strânsă legătură de dependență pentru binele vieții lor, în mare parte atât de întemeiată, încât, dacă lipsește unul sau altul, viața este zădărnicită. Dependența membrilor din biocenoză este reciprocă. Să ne gândim mai întâi la reciprocitatea dintre cerb (vânatul inofensiv) și răpitoare (lup, râs, vulpe, huhurez, pajure ș. a.). Dispărând răpitoarele, se vor înmulți cerbii (vânatul inofensiv). Această înmulțire ar deveni un dezastru pentru plante, vegetațiunea ar trebui să dispară. Rămas fără alimente ar dispărea și cerbul (vânatul inofensiv). Cu timpul ar dispărea și arborii mari și în definitiv toată viața superioară. Reciprocitatea biocenotică este deci în acest chip foarte ușor de recunoscut. Mai mult, vânatul inofensiv stă în reciprocitate cu anumite forme de răpitoare adaptate reciproc. Așa se ține d. e. tigrul de cerbi, iar leul urmează antilopelor. Această dependență reciprocă este mai greu de recunoscut. În acest chip urmează diferite feluri de dependențe reciproce atât între elementele animalice între olaltă cât mai ales în legătură cu fețele vegetale, cum ar fi d. e. cerbul și pădurea, care de altfel îi servește mai mult pentru adăpost decât pentru alimentare. Totuși există acea reciprocitate, dacă și la aparență neglijabilă. În afară de producerea de gaze prin respirațiune, transpirare, asimilațiunea carbonului, aburi de apă și bi-oxid de carbon în favoarea plantelor (pădurii) și oxigen în favoarea cerbului, acesta elimină materiile nefolosite din alimente și urina cu substanțele azotice pentru gunoarea solului în favoarea plantelor, iar aceste îi oferă alimentele. Circulațiunea materiilor este foarte evidentă, iar prin ea dependența și favorizarea reciprocă a vieții. Chiar viața arborilor este întemeiată pe conviețuirea rădăcinilor cu bacteriile solului, cu ciuperci și alge și cu o mulțime de animale microscopice și mici, care toate colaborează la descompunerea substanțelor, care apoi servesc arborelui pentru nutriție, de se înalță cu trunchiul și coroana rămuroasă în atmosfera liberă. Tot așa și puțină descompunere celulozei plantelor în stomacul și intestinel cerbului (vânatul inofensiv ierbivor) este condiționată prin conviețuirea de bacterii și protozoare, care, înmulțindu-se și ele sunt consumate în organismul cerbului. Probabil că din aceste exemple simple se desprind legăturile de dependență reciprocă a ființelor din biocenoză în măsură îndestulătoare pentru a se putea pătrunde la înțelegerea importanței fundamentale a factorilor ecologici pentru viețuitoare. În tot cazul este destul de evident și raportul

cerbului cu animalele din biocenoza lui, cu fauna împrejurimii.

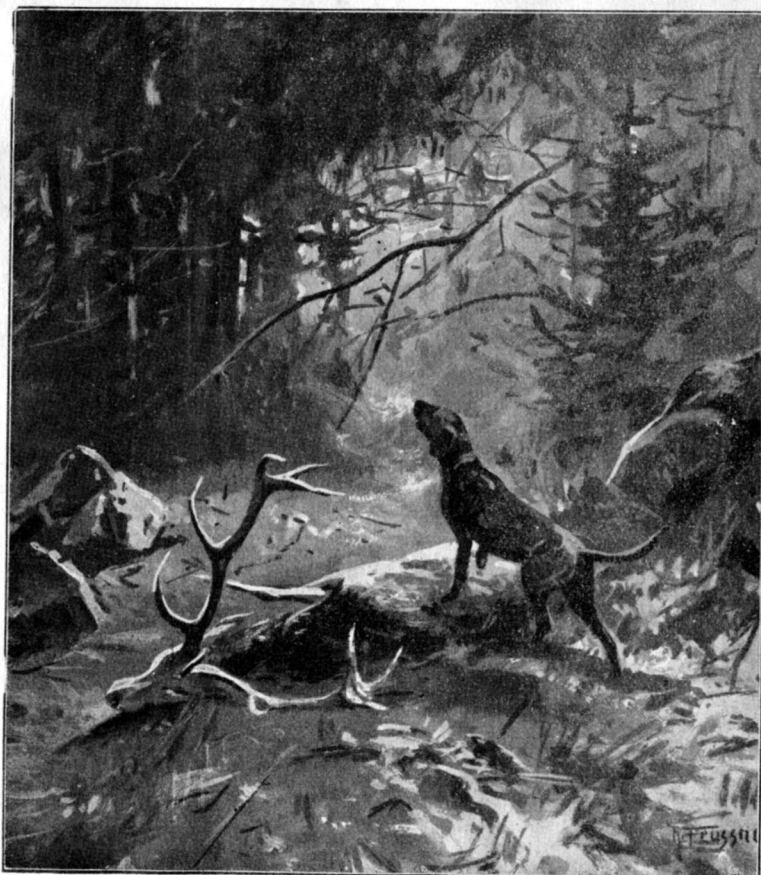
6. *Cerbul și omul.* Prin facultățile sale extraordinare omul s'a intrus în toate așezmintele naturii, deranjând și stricând în mare parte echilibrul întocmirilor ei. A ajuns astfel parte la diferite decepțiuni, parte la perfecționarea darului celui mai distinct, cu care este înzestrat, al rațiunii, de care nu se folosește direct spre binele lui, ci abia după gustarea celor mai felurite amărăciuni și desiluziuni. El procedează și în acea privință tot așa precum îi este și desvoltarea, atât cea individuală cât și cea a neamurilor. Chiar mersul lui drept, care îl distinge atât de important față de animalele superioare, nu îl deprinde decât îndurând durerile atâtor căderi. Și așa îi merge în toate, cum a pățit și cu cerbul. Mai întâi i-a îngustat terenul, la împins în pădurile depărtate până la înălțimile munților unde continuă să-i limiteze tot mereu spațiul. Apoi împrăștiează și aceste fețe de refugiu. Îl vânează întru mulțumirea mofturilor pretențioase până ce constată, că numărul lui se împrăștiează, dar mai ales scade podoaba trofeului, care îi este marea atracțiune. Așa procedează înțeleptul om, de împrăștiează numărul total și mai ales cel al pieselor de calitate. Atunci recurge la expedientul, care îl distinge în genere în mersul evoluțiunii lui, la mijloacele culturale. Vânătoarea sălbatică, distrugătoare, devine culturală, constructivă. Dar și această metodă, contrară celei distrugătoare, o aplică omul, în special chiar vânătorul, nerațional. Crezând, că din un număr total mai mare de piese de vânat va recolta proporțional mai multe piese capitale, respectiv trofee capitale, el îndreaptă măsurile culturale spre înmulțirea exagerată a cerbului, combatând în același timp răpitoarele „prin toate mijloacele” și suprimând scoaterea pieselor inferioare, consolidând chiar aceste directiv prin pază strictă și ocrotire. Așa face el de fapt așa zisa „selecțiune negativă”, scoțind prin vânanse piesele superioare și păstrând și sporind relativ mereu numărul celor inferioare, până ce în o bună zi se trezește cu efectul de cerbi degradat. Aceștia păstrează calitatea lor la început mai mult fenotipică, care însă devine din ce în ce tot mai stabilă, cu puteri ereditare, genotipică.

Dar omul a influențat degradarea cerbului încă și în chip indirect, prin stricarea condițiunilor lui de viață, prin alterarea factorilor ecologici, mai ales aplicând metodele silviculturii, care și aceste în consecință s'au dovedit greșite, iar acum se îndrumează spre cultivarea pădurii normale.

II. *Constatări și experiențe.* Cele arătate în ultimele șire sunt constatări triste și experiențe de desamăgire. Ele s'au dovedit a fi așa mai ales în lumina progresului științelor biologice cu accentul pronunțat al ecologiei. Totuși s'au făcut și anumite experiențe aplicate direct la efectivele de cerbi degradați, cu scopul, de a li se „împrosăta sângele” prin introducerea de cerbi vițuroși din regiunile Carpaților. În afară de diferitele încercări din partea vânătorilor bineînșăriți cu posibilitățile materiale pentru suportarea speșelor în legătură cu introducerea de carpatini, s'au fă-

cut încercări cu canadezi și sibirieni din Altai, care toate au rămas nereușite, — au demonstrat experiențele făcute cu încrucișarea acelor forme, că nu pot fi obținute rezultate multumitoare pentru ridicarea calitativă a efectivelor indigene. Coloșii exotici nici nu pot rezista iureșului indigenilor în concurența la muget, abstrăgând de faptul, că și la urmașii reușiți dispar cu timpul caracterele bune cu fenotipul favorabil adaptându-se genotipului inferior. Doar vocea urită și pițigăiată a canadezului se menține. Fondul ereditar al cerbilor străini nu se poate afirma, ci dispăre în fenotipul local, care se afirmă și la acești străini intruși conform factorilor ecologici locali, ceea ce constată și Beninde. Totuși experiențele alimentare făcute de către Vogt în spațiu restrâns au produs atât corpul cât mai ales coarnele în desvoltare enormă, negreșit ca fiind fenotipice. Toate cele arătate demonstrează, că caracterele sunt fenotipice local consolidate, și că fondul ereditar se menține genotipic numai în biotopul corespunzător. Aceasta arată, că anumitele spații vitale au și anumitele lor forme de cerbi. În acest chip ajungem la constatarea, că pentru anumitele forme este hotăritoare „glia” crescătorilor de animale. Prin aceasta se înțelege, după Bier, solul, peisagiul, clima, vremea cu precipitațiile, luminozitatea, umiditatea, alimentarea locală, spațiul, liniștea ș. a. Aceste nu sunt decât factorii ecologici, cari influențează organismul cerbului, condițiunile vieții din respectivul biotop sau spațiul vital propriu, în înțelesul unității individuale de grad mai înalt a organismului, împreună cu împrejurimea sau mediul.

III. *Aplicațiuni.* Toate cele arătate și mai ales

cele întărite prin constatările și experiențele anume făcute nu sunt decât cunoștințe bine întemeiate, spre a putea servi ca un fundament solid și sigur pentru obținerea unor efective cu o majoritate de piese superioare, corespunzătoare aspirațiilor vânătoarești. Pe acest fundament se construiește economia cerbului (vânatului). Dar ea privește numai în condițiuni generale măsurile pentru sporirea bonității cerbului și se poate desfășura în două feluri, dintre care unul este mai simplu și nepretențios, iar al doilea cere grijă intensivă și siguranță apodictică. Cea dintâi este mai primitivă, ținând numai la sporirea numerică a vânatului, iar cea de a doua este mai înaintată și din toate punctele de vedere bine întemeiată în vederea sporirii numărului pieselor de calitate superioară independent de cantitatea totală a vânatului. De aceea aceasta din urmă este propriu-zisă rațională. Una este *cultura vânatului* dată prin aplicarea culturii spre deosebire de economia naturală. A doua este *cultivarea vânatului*, care și ea este tot economie prin aplicarea culturii, dar bazată pe condițiunile naturale și armonizată cu ele, ceea ce înseamnă întemeierea pe factorii ecologici. Așa se verifică cum prosperarea vânătoarească se bazează pe *știința vânătoarească*, care este *teoretică* și *practică*. Știința vânătoarească teoretică cuprinde condițiunile de producțiune; cea practică condițiunile de exploatare. În aplicarea cultivării cerbului, vânătorul cultivator se va folosi atât de latimea teoretică cât și de cea practică a științei vânătoarești, care în fond este un fel de zoologie aplicată. Ea este rațională cu atât mai mult cu cât pe lângă aplicarea factorilor ecologici se face și selecționare prin eliminarea pieselor nevalorose. Deci aplicând cele două metode la aparență antagoniste, una fiind constructivă prin adaptări, cealaltă distructivă prin eliminarea pieselor nedorite, ajungem la metoda optimă.

În afară de aceste cultivarea mai cuprinde alte măsuri privitoare la raporturile cu manifestările culturale omenesti independente de interesele vânătoarești, și în genere orice mijloace, care pot favoriza buna dezvoltare a cerbului (vânatului), fără alterarea altor interese, dintre care este mai ales cultivarea pădurilor normale tot pe baze ecologice.

IV. *Incheiere*. În înțelesul celor arătate rezultă, că în timpul de față *vânătoarea* nu poate fi decât *cultivarea și exploatarea patrimoniului faunistic al țării*. Acesta împreună cu cel floristic constituie fundamentul bunei stări a comunității naționale. Prin măsurile de cultivare o parte din piesele inferioare se exploatează prin eliminare ca fiind de calitate inferioară și ca atare atât concurenți nedoriti la puterea alimentară a solului cât și purtători de caractere ereditare nedorite. Eliminarea se face prin selecțiunea cu pușcă; ca și un fel de plivire. Altă exploatare privește piesele de calitate superioară, care la un moment dat pot fi exploatare, având trofeul la culmea dezvoltării, puțin întrecută. Acele măsuri se vor lua în așa fel, ca să fie totdeauna păstrată o medie a numărului proporțional față de spațiul vital și față de diferența sexuală, spre a se menține vânatul la nivelul bunei calități, fără a se jigni alte interese culturale, mulțumind în același timp și aspirațiunile vânătoarești. Netăgăduit, numărul pieselor din efectivele de vânat nu poate fi în realitate decât relativ, întrucât el va varia din an în an în urma diferitelor împrejurări în urma cărora vânatul odată va fi în

creștere, altădată în scădere, dar în medie rămânând constant atât în înțeles absolut cât și în cel relativ, dintre sexe. Căci economia, deci și vânătoarea, o face și o aplică vânătorul, care din natură înclină spre acea indeletnicire pasională. Vânătorul este proprietarul terenului, sau acesta trece dreptul și datoriile lui asupra arendașului și eventual și asupra subarendașilor. Statul ca exponentul comunității naționale veghează, ca patrimoniul vânătoarească să fie păstrat în bună stare și armonizat cu alte interese, iar posesorul vânătoarei mai este și doritor de recoltă superioară.

Cioara de semănătură se mănâncă ?

Unii spun că nu se mănâncă; alții spun că se mănâncă. Eu unul, am aflat dela foștii prizonieri din războiul trecut, că austriacii și chiar ei, prizonierii, au mâncat și nu le-a fost nimic. Iar un notar al comunei mele, mă tot chinuia mereu, zicându-mi să împuşc vreo câteva și dacă-mi vor plăcea, voi mânca, iar de nu, nu.

Și într-o zi, pe când în grădina școlii mele erau mai multe sute de ciori din acestea, am luat pușca și am început a mă apropia pe din dosul unui stog de fân, ca doar să bat mai multe dintr'un singur foc.

Dar ale dracului, n'au fost chioare, că atunci când au văzut că mă supuresc cu gânduri vrămașe, s'au ridicat toate, ca la comandă. Ce să fac eu acum? Zic: „am să trag pe sus, cum o fi“.

Și am tras. Și ce să vezi? Au picat mai mult de 20 de cioare, dar până când să mă duc să le iau mai mult de jumătate, și-au luat zborul. Fuseseră numai ametește. Am strâns deci 7 cioroi în geantă, și i-am dus D-lui notar, ca soția acestuia să-i pregătească, să vedem cum is la gust.

Întâi i-a jupuit pe toți de piele și apoi i-a pus într'un ceaun cu untdelemn ferbinte, la prăjit. În momentul acela, hop și fata popii. „Vai! da ce-s aceștia?“

„Apoi ce să fie, face notărița. Ia niște hulubi, i-a împuşcat Dl Anitei și cum el nu-i însurat și n'are cine să îi facă, i-a adus la noi. Poftim și matala le ei“.

„Cu plăcere, dar mai pe urmă, că acu-s grăbită undeva.“

Și ciorile s'au făcut gata de mâncare. Tocmai când se puneau pe masă, iacă și fata popii. Și ne-am pus pe mâncate, revenindu-ne câte un hulub de căciulă. Apoi după ce au fost stropiți mereu cu vin de cel boeresc, am început a face glume pe socoteala lor.

Și notarul, începu: „Doamne duduiță! Oare de ce nu se mănâncă toate păsările de pe lume, ci numai găinile, rațele etc? De pildă, de ce nu se mănâncă și ciorile? Și tare-s multe. Să fie voie, am avea de mâncat mai multe mii de ani și tot nu le-am mai mântui.“

„Să ferească Dumnezeu, Domnule notar. Cine a mai auzit de așa poznă. Da nu mănâncă să știu că mor de foame.“

„Ei! nu mănânci!“

„Cum să mănânc?“

„Iacă bine!“

„Cum așa?“

„Iaca să-ți spun! Se duce Domnul Anitei și împuşcă câteva, cum a împuşcat acu; și le aduce la noi cum le-a adus acu; și le mănâcăm, cum le-am mâncat acu!“

„Brrr! făcu duduița. N'asî mânca, Doamne ferește!“

„Ei bine, adăugă notarul. Să știi că acu, cioroi ai mâncat.“

„Să fie ai naibei! Dar au fost buni!“

Și stăpânită de gândul că am amăgit-o, s'a dus acasă cam... beteagă. Într'un târziu, a doua zi, iacă și preoteasa la primărie.

„Mă rog! cu ce-ai hrănit pe fata mea, că e bolnavă de mama focului?“

„Cucoană preoteasă! Cu hulubi! Dar am mai amărât-o noi că-s ciori, dar nu-i adevărat“.

Au trecut mulți ani de atunci. Preoteasa și fata ei am aflat că-s pe la București sănătoase; noi la fel. N'am murit. Dar spun la toți, că cioara de semănătură, cioroiul negru cu clonțul gros și răpănos, este minunat la mâncare.

Îl recomand tuturor, ca unul care am încercat.

Dumitru Anitei

MISTERELE NOPTII

FILE DIN CARTEA NATURII

de: I. AGARBICEANU

Era vorba să ne sculăm în crepatul zorilor, și ne culcarăm de vreme eu și bădicolul Andrei, pădurarul. Sau, mai exact, să se trezească el, și să mă scoale și pe mine. De mult nu mai eram obicinuit să mă scol cu noaptea 'n cap. Rareori, poate, când aveam să călătoresc cu un tren de noaptea. Dar atunci puneam să sune ceasul deșteptător, și nu aveam nici o grije. Era un ceas special, aflat de nevastă-mea la un anticariat, un deșteptător vechiu, cu o mașinărie primitivă dar puternică. Când începea să sune nu-l mai putea nimeni opri zece minute, cât îi era porunca, și răsuna în toată casa, deși slujba lui era la bucătărie, să deștepte servitoarea. De când trona pe dulapul de vase din bucătărie, nu s'a mai pomenit servanță care să întârzie cu sculatul, ori cât de greu ar fi durmit. La început până ne-am obicinuit cu el, trezea toată casa, și eu îi puseseam gânduri rele, dar pe urmă am văzut că-i folositor. Mă gândeam acum, după ce auzii sforăitul pădurarului că nu ar fi fost rău să aduc deșteptătorul cu mine: nu erau semne să adorm curând, și-mi era oarecum sfială să mă aflu pădurarul durmind. Vânător de ocazii rare eram, nu-i vorba, rușinea nu ar fi fost așa de mare, dar tot nu eram bucuros, și mă sileam să adorm cât mai în grabă.

Dar cu somnul, deși este o realitate, pățim ca și cu închipuirile; cu cât ne silim să-l ajungem, cu atât fugе mai departe. El coboară ca o adiere, ca o părere, când nici nu gândim, când nu-l chemăm, când intrăm în odihna nopții ca într-o apă alinătoare, caldută și imaterială, când trupul ostenit intră în drepturile lui ca în moarte. Gândul însă pornit din impresii puternice, e cel mai mare dușman al somnului, ca și trupul neistovit de osteneală.

Iar eu, în seara aceea, eram răvășit de impresii nouă și tari, căci de mulți ani n'am mai durmit în sânul naturii. Adevărat că și acum nu eram chiar în sânul maicii celei străbune, căci eram în patul așternut cu fân din coliba dela marginea pădurii, dar toate adierile și misterele nopții pătrundeau printre grădelele colibeii rotunde, — acel tip primitiv al primelor așezări omenești, când nici bulgăritul nu era încă descoperit. Este curios de observat că țărani până în ziua de azi, când vor să dureze ceva provizoriu, pentru o folosire trecătoare, fie adăpost, fie o unealtă, se întorc instinctiv la arhitectura și unealta primitivă, deși în sat coliba nu se mai vede de sute ori mii de ani, nici unealta rudimentară. Se pare că așa cum nu mai uităm impresiile din prima copilărie, așa nu uită nici omenirea îndeletnicirile primei sale tinerețe.

„Bun!” mi-am zis, dar acestea nu-s gânduri cari să-mi aducă somnul. Ce am eu acum cu preistoria? Eu să mă gândesc acum numai la necesitatea de a adormi cât mai în grabă, să mă pot scula de cu noapte, să văd, cel puțin, dacă nu să impusc, țapul de care-mi vorbise pădurarul. Incercăi să-mi închipui sălbăticiunea la marginea desisului tăeturi din care eșise, dar nu reușii. Nu mă preocupa de loc vânătoarea, ca și când nu ași fi eșit la pădure pentru vânat, ci pentru meditare. Eul meu metafizic se involburase și fremăta pe măsură ce creștea liniștea nopții în jurul meu. După o vreme nu se mai auzi nici sforăitul pădurarului, pe semne, după întâiele opintiri de intrare în lumea somnului, ajunsese acum în stăpânirea lui deplină. În apă adâncă trebuie că s'a înecat: nu i se

mai auzea nici respirația, ca la copilul mic când doarme în leagăn, și îți apleci urechea să vezi nu cumva a murit.

În liniștea ce mă învăluia și-mi țiuia în urechi m'am pus să mă gândesc că nici liniștea nu-i liniște, ci are și ea glas: iat-o cum țiuie în urechile mele! De unde se va naște acest murmur nespus de fin și uniform, ca și când s'ar fi topit în el țărâit des și necurmat de grieri dintr'o lume nevăzută? Nu mai auzisem acest țuit din copilărie, când mă năpădeau spaimele întunecului, când rămâneam deștept în vreme ce toți cei din casă dormiau. Curgea din vădud, din pacea deplină ce încremenise în lume. Poate că era „cântecul sferelor” despre care vorbesc poeții? Așa mărunț și necurmat cum îmi bătea în timpane, putea fi isvorit din poveștile stelelor mici ce înfloriseră în adâncimile de sus.

Poate el îmi alunga somnul, căci fără să vreau, întreaga atențiune mi se concentra asupra lui. Nu pot spune că nu-mi plăcea, dar par'că mă amețea, și mă schimba într-o ființă imaterială, care numai la părere mai stătea întinsă pe fânul aromitor al păcelului. Uneori senzația de plutire de-asupra patului era așa de puternică încât întindeam mâna și pipăiam căpătăiul.

Orașul din care plecasem, casa, familia, îndeletnicirile mele, — toate-mi păreau ireale, fantome șterse coborite undeva la marginea lumii, iar eu eram singur în univers, și nici eu nu mai eram cel de-acasă, ci o ființă nouă, preaminunată pe care nu mai o cunoșteam. Nici un gând în legătură cu traiul obicinuit, cu grija zilei de mâine, nu se mai apropia de mine. Nimic din cercetarea involuntară a unei zile din existență, care se furia în sufletul meu în fiecare seară, după ce mă urcam în pat. Se stinseră și dușmăniile pe cari le aveam, și înfrigurarea luptei pentru traiu, și bucuriile și amintirile. Omul nou care se năștea par'că din țiuitul liniștirii în urechi, îmi era necunoscut, și încet-încet începu să cugete descoperind laturi nouă ale existenței...

În definitiv, pentru ce aș dormi? Pentru ce se cufundă oamenii noaptea în somn, chiar în restimpul când trece toată larma lumii, și ne putem auzi pe noi înșine... Da, căci simțeam că cel ce se deșteptase acum, eram chiar eu, eu insumi, eu cel gol, nemailegat de nici un lucru al vieții. Dacă oamenii ar rămânea trezi peste noapte ar ajunge mai ușor la conștiința de ei înșiși, și a existenței proprii. Ar rămânea fiecare singur cu el însuși, și simțurile nemaifiind absorbite de ce-i împrejur, ar adormi, și ar lăsa singur gândul treaz să cuture împărăția lui.

Și, când intră gândul în această împărăție, cum se cufundă acum al meu, îți dai mai întâi seama de faptul ce mare deșertăciune e toată vânzoleala ta din viață, cât de mult ea nu este a ta, a celui adevărat, care nu seamănă întru nimic cu tot ceea ce faci și pentru ce te zbați în lume. Mi-am adus numai decât aminte de numele unor prieteni vânători, cari se țineau de mine să es și eu în sânul naturii să mă spăl și scutur de problemele traiului zilnic. Să uit, să fac o bae spirituală. Ei urmează această rețetă, din când în când, și se întorc acasă cu puteri proaspete.

Da, e ceva asemănător ce simt și eu însă imi pare

că la mine e o senzație primejdioasă: Nu numai că mă simt departe de grijile obicinuite, ci-mi pare că ele nu au nici un rost în existența mea, și că sunt vrednice de dispreț. Ce m'aș face dacă aș dormi multe nopți aici, și această senzație mi-ar rămânea ca o convingere de neînălțat în spirit? N'aș mai fi bun de nimic... Deși e cert acum pentru mine că toate cele zilnice ale omului sunt desertăciuni, sunt totuși conștient că am nevoie de ele în existență...

Cine știe, poate deaceia e lăsat omului să doar-mă noaptea: să nu se pipăie pe el cel adevărat, cel transcendental, care, conștient, n'ar mai avea nici un rost în lume, și ar opri pe loc ori ce evoluție a civilizației omenești. Somnul, poate, ne este dat să închidă porțile înaltei înțelegeri, ce se strecoară în spirit din misterul și liniștea nopții care trezește în măsură neobicinuită duhul din noi. Poate de aceea trăește și muncește omul ziua când e robul simțirilor ce îndepărtează gândul, pentru aceea e zbuciumul pentru existența materială, să nu putem pătrunde în eul metafizic, care, dacă ne-ar putea lua permanent în stăpânire întreagă, istoria omenească ar lua sfârșit pe pământ. Poate din acest motiv când cade noaptea se apleacă și pleoapele omului și se cufundă în somnul odihnitor de trup și robitor de suflet: să nu rămână spiritul slobod în împărăția gândului pur, în liniștea și taina nopții.

Încătușat el totuși nu se astâmpără și ne duce în împărăția visului, cu puteri ce nu mai pot fi controlate de rațiune. Dar să-mi închipui un vis treaz: mi se pare că ar fi însăși viața duhului în pacea desăvârșită a nopții. Până unde s'ar înălța? Cât ar pătrunde? Desigur ar intra în taine care nu mai sunt compatibile cu viața în trup, cu existența omenească, și ar face-o imposibilă pe aceasta.

A, și o noapte ca asta e deajuns să te prea înstrăineze de omul de toate zilele, de care ai nevoie în viață, pentru a trăi pe pământ, dar încă nopți în șir, toate nopțile! Nu numai te-ai înstrăina de tine omul zilnic, ci poate te-ar și înspăimânta o pipăire prea îndelungată a duhului tău, a celui adevărat, așa cum te simți într-o noapte în care liniștea îți ține în urechi. Las' că-i bine așa cum a rânduit Dumnezeu: omul să doarmă noaptea; liniștea e pentru altă viață... Vezi și nu te mai gândești la prostii, că te apucă dimineața treaz.

Imi aduc aminte, ca încurajare, că prietenii mei vânătorii mi-au spus de-atâtea ori cum adorm buștean, pe ori ce pat, în ori ce loc, după o zi de vânătoare, și după ce au cinat. Odihnă mai dulce ca aceea nu se mai află! Și numai pentru asta se plătește să es și eu uneori cu ei, să gust dulceața nemaiîntâlnită, pe care o simte trupul când se întinde pe pământ după o zi de alergare...

După o zi de alergare, poate! Așa adorm seara și muncitorii dela câmp: ca unși! Dar eu n'am alergat de loc în ziua trecută. Am venit cu căruța până la pădure, apoi am înțepenit pe buturugă, în tufișul dela marginea pădurii, la pândă de iepuri... Poate de aceea imi trec atâtea prin cap și nu-mi vine somnul: nu-s ostenit. Dacă vreau să mă simt și eu recreat ca ei după o zi două la vânătoare, va trebui să le urmez pilda: seara să cad mort de oboseală, să nu mai mă prindă misterele nopții, cari poate nici nu sunt ale nopții, ci ale duhului nostru, care se trezește în pustietatea păcii în care se îmbracă noaptea în sânul naturii...

Da, vreau să adorm și diminează să urmez pilda prietenilor mei. Singurătatea asta prea mare cu mine însumi, mă cam ia cu fiori. Poate totuși sunt mistere și în noapte nu numai în spiritul nostru. Pentru ce nu vezi peste zi încolțând sămânța pe care ai pus-o în pământ? Seara n'ai văzut în ogor un singur firicel verde, și dimineața înțeapă din țărâna neagră zeci de ace verzi. Apoi nu noaptea se nasc și mor cei mai mulți oameni?...

Da, când a murit maica, era într-o noapte, abea trecuse de miezul nopții. Afară ploua o ploaie deasă. Din când în când vântul o izbea în geamul de către curte...

.....
Mă trăgea cineva întins de mânecă.

— Scoală-te, domnule judecător, e drumul lung până la tăetură.

Auzeam glasul, dar nu-l cunoșteam.

— Scoală-te că-i târziu! N'am mai pomenit așa somn greu. Alți vânători dacă nu se trezesc ei, e destul să-i tragi puțin le mânecă. Da, dumneata!

— E târziu, bădicule Andrei? Acum știam că e pădurarul.

— Târziu, că de-o jumătat' de ceas mă trudesesc să te trezesc, zise el cu glas învăluit, cum vorbesc oamenii noaptea.

— Vezi că ar fi trebuit să-mi aduc ceasul deșeptător.

— Ce să aduci?

— Am eu un ceas care face larmă mare.

— Ce ceas domnule judecător, nu-s eu ceas?

— Da, numai cât, e adevărat, eu dorm greu ca pământul, răspunsei rușinat și urnindu-mă din pat.

— Nu-i nimic, bine că-ți știu felul. O să te scol cu un ceas mai înainte de plecare. Tot vom izbuti să pornim la timp.

GLUME

Vânătorul S. era cam neglijent. Nu prea grija cum umblă cu pușca, și într-o zi din nebagare de seamă și-a împușcat un deget, zburându-l. După cinci ani i-se întâmplă acelaș accident: alt deget smuls.

— Ar trebui să pui oarecare grije, il sfătui docotrul, care îi pansa rana.

— Să vedem! Acum sunt de șasezeci de ani. Mai am opt degete. Tot la cinci ani unul... Nu e nici o grije: imi ajung...

*

— Ioane, muștră stăpânul pe paznic, prea mult bei. Bagă de seamă, că nu ai să îmbătrânești!

— Bine zici, Domnule. Leacu din glăjuță ține tine-reța...

*

La un dineu de gală, generalul C. admira mâinile de catifea ale vecinei lui.

— Ce faceți de aveți aceste mâini minunate?

— Foarte simplu, — port numai mânuși de piele de cerb.

— Se poate? Doar eu de patruzeci de ani am numai pantaloni de călărie din piele de cerp, și totuși parcă aș șede pe un răzător de hrean...

CARE ESTE LOVITURA CEA MAI DIFICILĂ?

XIV.

Ca de obicei — ce obicei bun și rar! — „Carpații” a știut să aducă în paginile sale un nou subiect de discuțiune, interesant, viu, atrăgător pentru toți vânătorii pasionați de arta lor — și mai complex decât se pare la prima vedere.

„Care e vânatul cel mai greu de tras?” Un răspuns pur subiectiv ar putea lua și o formă telegrafică: „Cutare”. Ar fi desigur un răspuns. Poate nu destul de convingător și, în tot cazul, prea subiectiv și rezumat, ca să poată duce la o generalizare acceptabilă. Și este, cred, îngăduit vânătorului să mai despică puțin chestiunea, s'o întoarcă pe mai multe fețe, și să caute un răspuns cât mai obiectiv, și deci cât mai general.

Subiectiv, răspunsul ar putea reeși, aproape matematic, comparând numărul focurilor trase cu numărul focurilor nemeritoare, pe fiecare specie din vânatul învederat, și făcând apoi procentajul. Ar pare evident că dacă ai — să zic — 50% focuri nemeritoare la rațe, 40% la sitari și 30% pe becaține, aceasta din urmă s'ar clasa ca cea mai grea de tras. Da și nu. Da, dacă vânătorul are aceeași practică pe toate trei categoriile de păsări și dacă procentajul ar reeși dintr'o foarte lungă serie, înglobând toate condițiunile și circumstanțele de tir, de vreme și de loc, pentru aceste specii. (Mă indoesc, de altfel, să fie prea mulți care să țină un carnet de vânătoare atât de circumstanțiat!). Nu, dacă aceste condițiuni nu sunt împlinite. Ca să exemplific, parțial: în procentajul „rață” vor intra și loviturile bune obținute la sărite — tir ușor — și loviturile pe lumină bună — tir mult ușurat — pe lângă cele din paza de seară — tir greu. Procentajul va varia deci după felul de vânătoare practicat mai mult. Am putea încă complica chestiunea învederând faptul că rața mare prezintă un tir mai ușor, chiar în paza de seară, față de „rațele mici”, acele năluci de-o clipă, abia întrevăzute în noapte.

Dar chestiunea poate lua și un alt aspect. De pildă: e mai greu de împușcat becațina sau sitarul? He! dracu știe! Căci una este vreun sitar venind „prostește” în goană spre linia vânătorilor și alta este becațina sărită în biciu de vânt tare și rece, săgeată inebunită și frântă, sburând peste rogozurile aproape înghețate. Dar, încă, una e becațina — săltând mai molatec în toiu de vară pe zi liniștită, și alta e sitar sculat dela picior sau de câine, în desis, înșurubându-se pe după crăci, vedenie de-o clipă. Care e mai greu de tras? becațina sau sitar? *Depinde*. Dacă punem în acest fel chestiunea, „*depinde*” deci...

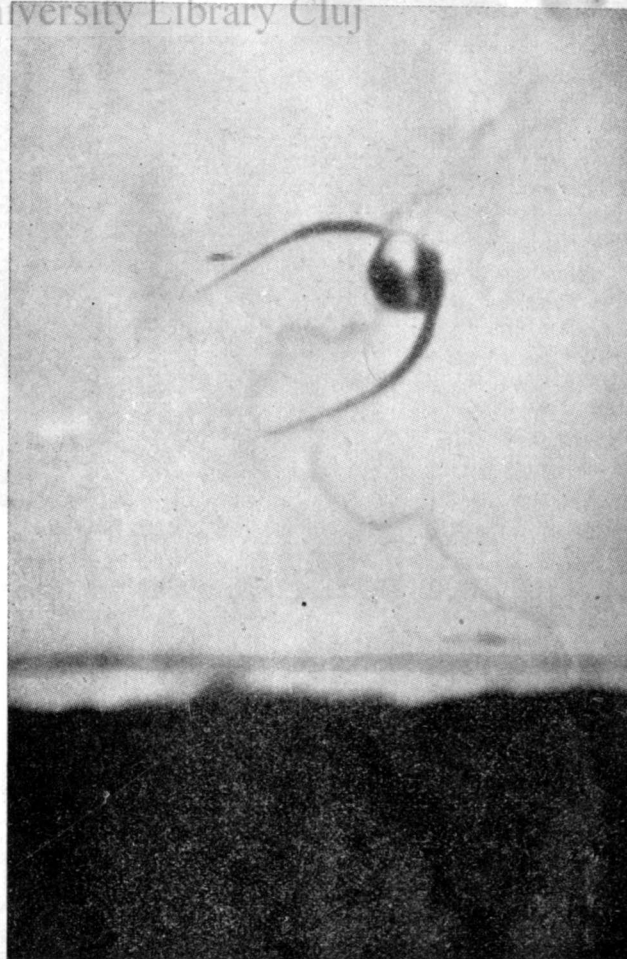
Vedem că chestiunea se complică din ce în ce!

Am putea chiar — fără să tindem neapărat spre originalitate — să spunem că *nu este* „vânat mai greu de tras”, ci sunt numai *circumstanțe* (de timp, de loc, de dispoziție a vânatului), care face tirul mai greu. E un punct de vedere care se poate foarte bine susține, ba chiar adopta ca răspuns definitiv la întrebarea „Carpaților”. Dacă nu mă opresc la el este pentru că îi descoper totuși unele aspecte care îi sdruncină caracterul de generalitate. Am să învederez numai două din aceste aspecte, pe care le aleg între extreme. Am un prieten, bun trăgător, care scapă însă în mod aproape fatal iepurele care vine spre el,

exact în față. De ce, nu știe nici el. Dar așa e; deși obține altfel un procentaj bun, atât la sbor, cât și la fugă, pe vânat foarte variat. Iată deci un vânător care ar fi ispitit să claseze iepurele, *în această circumstanță*, drept cel mai greu vânat de tras. Clasarea ar fi absolut falsă însă, pentru că nu corespunde unei generalități. Dar să luăm, la cealaltă extremă, un vânător *perfect* trăgător, pe *orice* vânat. Pentru acesta, incontestabil, *numai circumstanțele* diverse îi vor mai putea introduce, dela caz la caz, un element de îngreunare a tirului. Dar nici acum concluziunea nu este în totul acceptabilă, fiindcă noțiunea de „trăgător *perfect* pe *orice* vânat” nu e o noțiune de ordin general.

Intrezărim însă acum un nou factor de complicații: *obișnuința* pentru o anumită categorie de vânat — și deci de tir. Cred că e neîndoiios faptul că un excelent „sitărar”, dar neobișnuit cu becaținele, va scăpa mai multe becaține decât sitari — și invers, un foarte bun „becaținar” va scăpa mai mulți sitari decât becaține, dacă n'are obișnuința sitarilor. Pentru fiecare în parte dintre acești doi vânători „cel mai greu vânat” va fi deci vânatul pentru care are mai puțină practică. Și iată-ne dar, din nou reveniți la un punct de vedere pur subiectiv, personal.

Incâlcit problem!

Impresionantă fotografie imobilizând o fracțiune de secundă din năpraznicul zbor al becaținei în plin zig-zag. (Foto: J. F. Ormond).

Să nu fie oare nici un criteriu care să ne scoată la o concluzie de ordin general, *obiectiv*?

Cred totuși că da.

Propun deci să disociem ceva mai adânc noțiunile care intră în întrebarea pusă de „Carpații”: „care e vânatul cel mai greu de tras?”

Și gândesc că elementele constitutive care fac „greutatea tirului”, desbrăcat de orice alte contingente, se pot reduce la următoarele noțiuni:

- iuteală de sbor,
- neregularitate de sbor,
- constanța acestor două calități de mai sus.

Am spus iuteală și neregularitate de *sbor* și nu, mai general, de deplasare; pentru că cred a fi de acord cu toată lumea invederând că vânat „greu de tras” — la noi în țară — numai vânatul-pasăre. Iar din acesta nu văd ca prototipuri decât: *rața, sitarul, becațina*. Dacă ași vrea să fiu pedant ași adăoga numai decât unele specii de „fluerari” din baltă, de trecut, poate, chiar înaintea becației. Dar nu e vorba aci despre astfel de subtilități, nici de excepții vânătoarești.

Să ne întoarcem la ceea ce am numit „elementele constitutive” care fac greutatea tirului: iuteala de sbor, neregularitatea de sbor și constanța, la o specie dată, a acestora calități de iuteală și neregularitate de sbor.

Faptul că cu cât o pasăre zboară mai iute, cu atât e mai greu de tras, n'are nevoie de nici o demonstrație; axiomele nu se demonstrează.

La fel, este evident pentru oricine, că cu cât un sbor rapid va fi, în același timp, și mai frânt, mai sinuos, mai capricios, cu atât va fi și mai greu ca problemă de tir.

În fine, fapt important când se urmărește o generalizare, este iar evident că procentajul de mai mare dificultate va fi sporit de partea celui sbor care în mod *cât mai constant* își păstrează calitățile de iuteală și neregularitate. Vreau să spun: și prepeleța, slabă și pe vânt tare, face câteodată zigzaguri demne de o becațină. Dar sborul prepeleței nu păstrează ca o constantă de luat în seamă această ocazională neregularitate de sbor. Și deci procentajul de dificultate e înfim față de un sbor în mod *constant* frânt și iute.

Clar, nu?

Putem acum, în lumina acestor postulate, examina critic prototipurile alese: rața, sitar, becațină.

Concluziunea va trebui să se impună dela sine — și în mod cu totul obiectiv: *acea* pasăre va fi cea mai grea de tras, care, în mod cât mai constant, va prezenta reunite calitățile de iuteală și neregularitate de sbor.

Să pășim spre această concluzie.

Iuteala cea mai mare de sbor dintre concurențele noastre o deține în mod cert, rața. (Invaderez „rațele mici”). Studii, asupra cărora nu e cazul să ne întindem aci, nu lasă îndoială asupra acestui punct. Becățina o urmează de aproape, iar sitarul e mult de tot distanțat de amândouă „băltărețele”. Rața în pază de seară e un bolid trecând cu peste 200 km. la oră, ieșit o clipă din noapte ca să se cufunde într'altă noapte. Dificultatea de tir isvorăște aci din această vertiginoasă iuteală, dar *numai* din iuteală. Elementul neregularitate de sbor *lipsește* — în mod normal.

E în afară de orice îndoială că dacă acest bolid viu ar veni, în noapte, nu numai animat de iuteala sa năprasnică dar încă și frânt în zigzaguri fulgerătoare, am pune punct discuțiunei: ar fi tirul cel mai greu, vânatul cel mai greu de tras — probabil chiar „intirabil”. Dar nu e așa — din fericire pentru noi! La sborul vertiginos al raței răspunde doar o corecțiune de ochire rectilină (și adecvată bine înțeles), cu foc aruncat repede, în clipă.

Așa dar, pentru rața, lipsind unul din elementele constitutive ale greutății de tir — neregularitatea — vom deduce în mod necesar că *nu* pentru această pasăre putem înregistra tirul cel mai greu.

Să vedem de ceilalți doi protagoniști.

La sitar, nu atât iuteala intrinsecă de sbor, cât sinuozitatea sborului este elementul cel mai remarcabil. În tot cazul întâlnim împreunate ambele elemente constitutive ale dificultății de tir: iuteală și neregularitate. Ca iuteală însă, nu se poate compara nici pe departe, nici cu rața, nici cu becațina. Rața am eliminat-o mai sus, lipsindu-i elementul neregularitate. Din punct de vedere iuteală, la rândul său becațina elimină sitarul în mod cert, și nu numai ca iuteală generală de sbor, dar și ca vigoare de aripă în frângerile sborului. Rămâne deci să mai vedem celelalte două componente: neregularitate și constanță.

Sitarul are, incontestabil, un sbor din cele mai sinuoase și neprevăzute, cu virtuozități ades uluitoare, care fac din tirul său unul dintre cele mai grele. Din punctul de vedere al neregularității, al neprevăzutului acestor neregularități, putem afirma fără teamă de greșală, că sitarul întrece becațina. Așa că până aci ambele păsări s'ar clasa la egalitate: una câștigă la iuteală, cealaltă la neregularitate. Să introducem deci în discuție al treilea element constitutiv, *constanța*, pentru a încerca o despărțire între concurențe.

Nu cred să fiu contrazis afirmând că becațina prezintă *întotdeauna* un sbor iute și neregulat. Nu același lucru se poate însă susține despre sitar. Recunosc că pot fi gradațiuni și în iuteală și în neregularitatea becației, dar numai gradațiune, nuanță, dintr'un nedesmințit și susținut procentaj de iuteală și neregularitate, altfel zis o *constanță* păstrată mereu aproape 100%. În nici un caz nu se poate spune același lucru despre sitar, care destul de des devine o lovitură foarte mijlocie și, nu prea rar, de-adreptul ușoară. Indiscutabila sa neregularitate de sbor nu are deci constanța becației.

Și iată-ne deci ajunși la capătul analizei noastre, pe baze obiective și logice. Și vom putea spune în concluzie de ordin general:

1. Un vânat greu de tras trebuie să fie *întotdeauna* greu de tras oricare ar fi circumstanțele. 2. Acel vânat trebuie să reunească *întotdeauna* elementele de iuteală și neregularitate. 3. Vânatul care, la noi, reunește în modul cel mai *constant* aceste calități este *Becațina*.

Așa că la întrebarea „Carpaților”: „care e vânatul cel mai greu de tras?” răspunsul obiectiv și logic ce se impune e: *Becațina*, inegalabila Domnița. Subiectiv și circumstanțial poate să fie și „cioara-din-par-cu-soarele-in-ochi-si-inhățat-de-turul-pantalonilor-de-căine-ciobănesc”, de pildă... Dar asta e altă socoteală...

Col. C. Rosetti-Bălănescu

CUIBUL SOMNILOR

de: DUMITRU RUSE

În zori unei dimineți de August mă aflam la pescuit cu undița și intrasem până la genunchi în apa căldută a Mureșului.

Cum prinsesem vreo câțiva clenți flueram înțetor vesel de ispravă — să nu zic, noroc — făgăduindu-mi că voi veni în fiecare dimineață la acest loc minunat. N'a trecut o clipă dela acest gând, și numai c'aud la spatele meu la țârmure, o voce cunoscută:

— Noroc la pești, șafule!

Domniile-Voastre, cari vă pricepeți poate în ale pescuitului taine, veți ghici că această... urare, nu prea mi-a convenit. Așa și amicul Ștefănuț, prea se întrecea cu glumele lui și încă de dimineață. Afurisit! Să-mi ureze noroc la pești — adică peștii s'aibe noroc să... scape din cârligele mele. Ehe! N'am zis nimic și mi-am văzut de undițit ca și când n'aș fi auzit perfida urare. Eram supărat deabinelea și chiar mă hotărâsem să stric cărdășia cu el pentru vorbele lui nesecotite. Apoi, mai domolindu-mă începui să-mi zic, că... n'ar fi litere de evanghelie urările lui Ștefănuț; scosei undița din apă, pusei o rămă nouă la cârlig și aruncaii după altă pradă.

Ștefănuț, la rândul lui, a răbdât cât a putut răbda tăcerea mea, și numai că-l aud din nou:

— N'ai adus tutunul ăla?

— Nu, că l-am uitat acasă!, îi răspunsei imbufnat.

— Ce vorbești?

— Sigur mă! Imi zici „noroc la pești” și mai vrei tutun!

— Că n'am vrut să te supăr — am glumit — o'ntoarse răsând Ștefănuț.

Totuș, să-l pedepsesc pentru *gluma* lui — l-am lăsat să rabde — altă răsbubnare nu prea aveam la 'ndemână. Dar și el, să-mi arate că n'o să ții supărarea multă vreme, începu din nou:

— Am dat de mulți somni, într'un loc!

Tac și-l las să vorbească singur. Știam bine că-i lăudăros și veșnic descoperirea locuri noi. Pătisem destule pe unde mă purtase și mă hotărâsem să pescuiesc de unul singur. „Prindă și somnii!”, îmi zisei. Ehe! însă această descoperire nu-mi eși așa repede din gând cum credeam. Mă trezii că-mi pun întrebări: „Unde-or fi domnule somnii ăia?” Să fie vreo minciună de-a lui Ștefănuț? Putea să fie și-adevărat! Ștefănuț știe de toate și este informat. Oftai, puțin necăjit că nu simțeam nicio tragere la cârlige. Clenii erau binecuvântați de Ștefănuț în lege și puteam strânge undița. Bine c'aveam *ceva* prins în sac. Ies din apă, pun jos peștii și undița, și, fără să vreau — mă trezii căntând prin buzunare tutunul — să-i dau lui Ștefănuț de-o țigară, doar eram tovarăși de pescuit, ce naiba!...

Lui Ștefănuț îi sclipiră o clipă ochii și-apucă infometat tutunul. Ii ardea sufletul, săracu! Abia își aprinse țigara și-l luai la întrebări:

— Ce-i cu somnii ăia, mă? Unde i-ai văzut?

— Unde? În grădina grofului, colo la cotu' ăla de către Vinț, unde stă Murășu' în loc.

— Dacă-i în grădina grofului, nu merg, zisei: Nu vreau să-mi fac de lucru cu... grofu. Și mai are droaia aia de câini!...

— Că ți-e frică de câini! Ce mai cătană mi-ai fi fost, scuipă una Ștefănuț, disprețuitor în apă.

— Nu de câini mi-e frică mă!, o'ntorc eu. Mi-e frică zic, de... soacră-mea, c'o cunoști și tu ce pramatie de muieră este. Aude c'am umblat cu tine pe iosagu grofului — și-am gătat cu liniștea. Aia-i!

Ștefănuț îmi răspunse să fiu fără grije, că dacă merg cu el — n'o să pătim nimic — mai ales că, dumnealui era în relații bune de prietenie cu Șandor-grof.

Plecând ortacul în treburi, îmi strigă: „merem pe Marți că-i zi de târg și-ți mere soacra la Aiud!... Ai grije să nu uiți!” Asta mai lipsea, să uit somnii grofului. Mai bine uitam să mănânc trei zile'n șir.

Arunc undița mai în jos și până să tragă peștii îmi adusei aminte că'n expediția ce-om face în grădina grofului, să-l luăm cu noi și pe Burcuș, câinele ciobănesc al soacră-mii, ce nu se bucurase săracu de libertate de când intrase în ogradă.

Vine ziua de Marți și bătrâna se porni de dimineață la târg, închizându-și cu grije lacătele dela lăzile din casă. Cum pleacă ies în ogradă și fluer una lui Ștefănuț, că suntem vecini. Il aud că-mi răspunde mai târziu tot printr'o suierătură, dar mai extra, cum s'ar spune. Vine la noi, luăm hârlețul și ne punem cu nădejde să'ntoarcem grădina bătrânii pe dos, căutând râme pentru cârlige. În vreme asta, Burcuș lătra sonor și fără nici-un haz că-l văzuse pe Ștefănuț la „noi”. Nu-și afla locul de mănios ce era. Ștefănuț, și el ticălos, se așezase la urmă pe scara dela târnaț și răsucea fericit o țigară din tutunul meu. După ce dosi o țigară și'n cordeaua pălăriei — dacă se mai numea cordea — luă un pietroi și-l repezi spre cotețul câinelui.

— Ce-are mă cu tine? Aveți ceva amândoi?

— N'am nimic! făcu Ștefănuț vesel. Eu știam însă de *supărarea* lui Burcuș și-l înțelegeam. Aveau dumnealor o... socoteală veche și încă nu se răfuise. Strig la câine să tacă, și tăcu; dar numai o clipă, până-și tăvăli coada stufoasă prin țărână, ca apoi să înceapă din nou cu lătratul și mai îndrăcit. Înțelesei din ochii lui Burcuș c'ar fi foarte bucuros să-l slobod puțin din lanț, să-i facă o creștătură cu colții în carnea lui Ștefănuț. Tocmai când am fost gata de plecare — i-am făcut și plăcerea asta — fără să simtă tovarășul intenția mea.

Ce-a fost atunci cine mai poate spune! Abia i-am putut descurca și împăca.

— Să-l lași acasă! găfăia Ștefănuț, dregându-și hainele, auzind că vreau să-l luăm cu noi la... pescuit.

Ieșim la drum plini de veselie. La doi-trei pași de casa noastră, intrăm în ograda grofului pe unde trebuie să mergem la locul de pescuit — adică la... cuibul somnilor — noua descoperire a tovarășului meu. Nici nu pășim bine în curtea lui Șandor-grof și-l vedem pe-amicul Burcuș tăbărând cu lătratul și colții pe niște amărați de măgaruși ce stăteau închiși într'un ocol. Ne-am mirat de... gusturile câinelui, și-abia am isbutit să-l înduplec să lase urechiații în pace. Când a venit lângă mine și l-am muștrat pentru purtarea lui — Burcuș s'a tăvălit în fața mea cu picioarele pe sus, lătrând altfel decum știa el să latre. Mi-a spus atunci ceva deosebit în limba lui și m'am oste-

nit să-l înțeleg. Numai Ștefănuț da mânios din cap și nu pricepea de ce-l luasem cu noi la Mureș. Era însă drept că începuse vorbele lui Ștefănuț să se adeverească — dar, acum era prea târziu. Ce ne lipsea nouă câine la pescuit? Ehe!... Imi veni să zămbesc gândindu-mă ce-o zice bătrâna, când o vedea cotețul câinelui, gol. Inșă nici isprăvile grofului nu-mi ieșeau din cap — mai ales că trăgea cu „livorvărul”, vorba lui Ștefănuț.

Imi spusese soacră-mea, că odată Șandor-grof, tânăr fiind, din cititul mult prin cărți, se cam zăltase la cap și nu vrea să mai meargă nici la sfânta slujbă Duminica, în biserica dela curtea lor. Umbla toată ziua hoinar cu pușca la spinare prin pădurile din apropierea moșiei și vai de biete! țărni și ciori căzute sub ochii lui. Din patima vânatului, s'a ales grofoia cu o mulțime de procese, căci Șandor, cum zărea un porc în ograda lor, îl lua cu pușca la ochi și gata. În schimb maică-sa, o ținea numai într'o rugăciune, adică cerea biata femeie îndreptarea păcătoșului de fiu. Într'o astfel de rugăciune a găsit-o Șandor odată tocmai când trecea prin fața bisericii la vânat. S'a oprit o clipă, s'a uitat ce face bătrâna și... zice lumă, a pus arma la ochi și-a tras în icoana sfintei Fecioare. După treaba asta, Șandor s'a betegit, a căzut la pat adică ologise de amândouă picioarele. De atunci au trecut ani și tot olog a rămas, umblă și el într'un cărucior împins de nevastă, de-o slugă și la nevoie se căruță și singur, învărtind de roți.

Dar să ne întoarcem la povestirea noastră.

Trecem peste un podeț de lemn unde dedesupt se află o baltă verzue în care se desfătau niște rațe deale grofului. Când le văzu Burcuș atât de fericite, se repezi în biete!le măcăitoare și până nu le-a împărșiat prin grădină, nu s'a lăsat. Ce mai lătrat, ce mai măcăit!

Mai încolo, dăm de-o groapă mare plină cu noroiu în care își făcea somnisorul o scroafă — tot de-a grofului c'o leotă de purcei, negri na niște draci. Nici scroafa cu odoarele ei n'au putut viețui în tihnă, din pricina răului de Burcuș. A protestat ea, a guitat, dar cu Burcuș n'a mers; a fost nevoită să-și caute alt loc.

— Marș acasă! drace!, strig necăjit, văzând câte ticăloșenii face.

— Crezi că te-ascultă? zice Ștefănuț. Cu vorba nu faci treabă!

— Dar cu ce?

— Cu... băta!

Auziți: „cu băta!” Se vede că Ștefănuț nu știa altă metodă de-a corija pe Burcuș. Chem câinele și-l poftesc să fie cumite, altfel, cu altă ocazie, am să-l las la coteț. Burcuș recunoscă că-i puțin vinovat și începu să scheaune ușor... semn de îndreptare. Inșă Ștefănuț era cătrănit rău și mai de grabă i-ar fi ars una cu piciorul în burtă, dacă n'aș fi fost pe-acolo. Începuse să-mi pară rău că-l scosesem la... libertate. Asta era!... Totuși, imi face mare plăcere năsdărănile lui Burcuș și-ii admiram felul cum își purta coada. înconvrigată pe sus, năbădăioasă.

În vremea asta, apucăm pe-o alee străjuită de-un șir lung de frasină bătrâni și stufoși. La capătul ei, spre stânga, ne trezim în grădina cu meri pe unde aveam și drumul spre Mureș, la... cuibul somnilor.

Un miros îmbătător de mere coapte stăruia în aerul cald al dimineții: intrasem în paradisul lui Șandor-grof. Aci viețuiesc sute de pomi, meri, peri și

pruni încărcăți cu fructe, cu ramurile atârinate până la pământ. Pe jos, prin iarbă erau atâtea fructe căzute că puteai adunându-le, să faci un munte din ele.

Pe la mijlocul drumului facem un popas și ne trântim la tulpina unui măr scorburos ce-l cunoștea Ștefănuț din copilăria lui; înadins se opri și dumnealui aici, să gustăm din merele cele dulci și parfumate din care și mări!-sa groful, mănâncă adesea. (Așa de mult ne-au plăcut aceste mere, încât în noaptea aceia, împreună cu amic! Ștefănuț, ne-am adus un sac plin din ele, spre spaima soacră-mii și... bucuria copiilor).

Ștefănuț s'agață de-o cracă, începu s'o scuture cu putere, și-o ploaie de mere roșii căzură peste noi. Numai Burcuș se sperie puțin și începu să latre; așa ceva încă nu văzuse. Ne săturăm bine, umplem buzunarele și... minciocul cu mere, și pornim în treburi! noastre de care și uitasem.

Plecai înainte cu Burcuș fiindcă Ștefănuț rămăsese în urmă să caute niște lăcuste pentru cărlige. Câinele mi se uită drăgostos în ochi și vedeam câtă bucurie simțea alături de mine la... libertate. Și începu să latre ușor, cu un scâncet de cățelandru. Cine știe? Poate-mi mulțimea că-l luasem cu mine la pescuit.

Undeva, ascunsă în niște plop! bătrâni din pădurea grofului, fluera de zor o mierlă, și ca s'o ascult mai bine mă oprii locului; Burcuș se opri și el nedumerit și ciuli atent urechile, întrebându-mă:

— Ce-i?

— Tu n'auzi!?

— Ham-ham!

— E... asta-i! Te trimit acasă la coteț dacă nu taci! Ce, crezi că latr! măgarii grofului? îl dojenii Burcuș înțelese că-i ceva supărător la mijloc și... tăcu umilit.

Ascultând mierlele și stând de vorbă cu Burcuș am uitat de... Ștefănuț. Ne-am tăvălit în iarbă din nou și începurăm să gustăm din merele noastre. În vremea asta, Burcuș începu să hâpăie după nesuferitele de muște ce-l bâzăiau pe la bot.

— Hap!

— Ce-ai cu ele, mă!

Burcuș se întinse prin iarba umedă și-și vântură fericit coada. Il netezesc ușor pe cap, iar el începe să schiaune de plăcere. Abia atunci văzu-i că-i ciuntit la vârful urechilor. N'am de lucru și-l întreb:

— Ce-ai pățit mă, cu urechile?

— Asta-i poveste veche, stăpâne, și... nu se plătește să mai vorbesc de ea.

— Ce vorbești? Cum a fost mă?

— Apăi... să vezi. Când m'a adus acasă la ea nana Lisaveta, de unde m'a cumpărat pe-o strachină de făină, cum a intrat pe poarta casei a prins a striga la Cătălina: „Tu fată, haida cu foarfecel! alea!” Dar Cătălina și-a văzut de treburi la bucătărie s'a făcut că n'au!de. Dar nici zgrițuroaica de bătrână nu s'a lăsat până n'a găsit unealta asta blestemată. Când mă gândesc ce-am pățimit atunci!... Cu urechile a fost cum a fost, c'a mers repede; am plâns eu, a suduit bătrâna... dar cu coada a fost greu, când a băgat foarfecel! în ea, că foarfeca era o rablă veche și nu tăia — și coada mea... de! ținea și ea să rămână de mine. Am avut noroc atunci cu Cătălina; a sărit la noi și m'a smuls din brațele bătrânit.

— Tulai mamă, că n'ai inimă! Batăr coada să-i lași! striga aprigă fata. Atunci am primit și eu o sărutare omenească dela Cătălina pe botșorul meu, ud de lacrimi.

— Dar ce-a avut cu urechile tale, mă?, îl întrebai.

— Ce-a avut? Zioca că d'aia-mi taie din ele, să nu turbez.

— Și cu coada?

— De coadă, spunea c'o taie să fiu... rău.

— Ce muiere fără inimă, mă! — zisei oftând, auzind istorisirile lui Burcuș.

— Zi-i mai bine *inimă de câine!* și gata — lătră Burcuș.

— Da cu traiul cum o dai, întorsei vorba.

— Că prost o dau — că rabd tot anu' până veniți voi. Atunci mă îngraș și eu puțin, că-mi aduc copiii de mâncare dela bucătărie și din cămara bătrânii...

* * *

Intr'un târziu îl zăresc pe Ștefănuț ieșind la iveală târând după el o cracă mare ruptă dintr'un pom. Asta era o plăcere de-a lui. Ce să-și piardă el timpul culegând fructele una câte una, când poate lua copacul tot? Murea dacă nu făcea vreo pozna.

Când dădu de noi ne luă la ceartă:

— V'ați pus pe larmă, ha? Are să ne simtă câinii grofului.

— Dară... simte! ocolii eu.

Plecăm, și în capătul grădinii ne trezim la marginea Mureșului, unde se afla și cuibul somnilor. Cred că și somnii ne așteptau să-i ospătam. Desfacem uneltele de pescuit la repezeală, încărcăm cârligele cu bunătați și le svărlim în apă. Căldura se ridicase înăbușitoare și mai cuminte era să fi mers și noi la scăldat undeva, să lăsăm pescuitul în pace. Burcuș se culcă în iarbă și ne scoase o limbă de-un cot — nu mai putea săracul. Ne-am tras și noi la umbra unei sălcii scorburoase să ne răsucim țigări. Tocmai când Ștefănuț meșterea să smulgă foc din cremenea lui, îl vedem pe Burcuș sărind dela locul lui, punându-se pe lătrat în lege.

— Ce ți-a venti, mă! îl întreb.

— Simte *ceva*, mă lămuri tovarășul. Apoi după ce aruncă un nou fum pe nas — îmi zise: „o să dăm de dracu!”

Cum Burcuș nu mai contenea cu lătratul lui, Ștefănuț îl lovi cu piciorul să tacă, alungându-l c'o njurătură ca pe Mureș.

Căinele mârâi puțin și-o rupse la fugă spre grădina grofului, de unde simțea dumnealui că vine *primejdia*.

Acum, nu v'am spus că Ștefănuț avea atârnat de gât un binoclu de campanie, o suvenir prețioasă din războiul trecut, ce-o lua cu el în toate expedițiile noastre, să avem cu ce ne delecta când ajungeam pe dealurile Aiudului. Și-l rog pe tovarăș să iasă puțin la lumină și să vadă cu telescopul, dacă Burcuș dă semne de viață. Iese Ștefănuț la lumină și duce ochianul la ochi, și cercetează jur împrejur, cu băgare de seamă. Nimic. Mai se uită odată spre o cotitură a Mureșului, unde era locul nostru de scăldă, și-l auzii strigând:

— S'o pornit câinii grofului încoa!

Tocmai în clipa aceea zăresc o undiță afundân-

du-se în Mureș. Pun mâna pe ea și încep să trag cu nădejde pierzându-mi puțin și firea. Am avut noroc cu Ștefănuț c'a *intervenit* și mi-a smuls undița din mâini. De multe ori cu „graba” ne-au scăpat peștii prinși, sau mă trezeam că-mi vine sfoara ușurel pe apă. Și-mi cântase Ștefănuț ce-i de făcut în astfel de... momente — dar, ți-ai găsit ascultare. Știam că-i un regulament al pescarilor care spune așa, și așa — numai că, la fața locului uitam de el. Smulgeam peștii mari, mici, aruncându-i peste cap, cine știe pe unde.

Ștefănuț, în timpul asta reușise să scoată cu bine somnul și-l vârâse în *straiță*, priponindu-l în apă.

Ne dăm din nou la umbră și răsucim bucuroși țigări, pentru victoria noastră. Cum stam așa fericiți, auzim în depărtare o mulțime de lătrături pe diferite voci.

— O să vie grofu — aruncă Ștefănuț.

— Ce spui?

— Asta-i timpu' lui de plimbare. Vine cu excorta lui de câini!

— O să dea de noi și-o pătim! — zisei.

— Nu te teme, muiere fricoasă! — mă dojeni ortacul.

Imi adusei aminte de Burcuș. Poate-l incolțisera câinii grofului! O să-l târbăcească rău, flămânzu așa imi făcui socoteala. De ce fugise dela noi în ghiarele lor? Nu-l trimisese nimeni! Poate o fi crezut că suntem în *primejdie*! Ba bine că nu! În vremea asta zarva câinilor creștea și s'apropia de noi. Il văd pe Ștefănuț că pune mâna pe-o botă groasă și se reazemă de-o salcie, după știința lui. Mie îmi strigă să m'ascund sub țărmentura Mureșului și să nu mă mișc d'acolo. Dau fuga și mă furizez după niște tufe de mure și încep să fluer a păgubă. Poftim necazul dracului! Ce mai pescuit! Și-mi zic: „Grof ți-a trebuit? O să te sature tu băiatule de el, n'avea grije! Numai de nu te-ar scărmana puțin și câinii, ca să scapi mai puțin! Și începui să mă gândesc la vorbele soacră-mei. Unde-a fi săraca să mă vadă pe unde-mi sticlesc ochii? Cine mă vârâse în buclucul ăsta? Și-mi răspundeam: „Somnii grofului!” Odată, mă gândii să trec Mureșul domol și să-l las pe Ștefănuț în plata Domnului însă frica să nu cad în vârtejul apei, mă făcu să renunț la acest plan.

Cum stam așa ghemuit în ascunzătoarea mea, frământându-mă în fel și chip, aud odată în spatele meu un scheunat cunoscut de câine. Mă ridic, și-l recunosc pe amicul Burcuș, dar într'un hal fără pereche. Abea mai avea blană pe el, așa-l scărmanase haita grofului. De răni — nu mai vorbesc. Il chem lângă mine și-l iau la întrebări:

— Unde-ai fost, mă?

Burcuș nu-mi răspunse și văzui că nu-i arde de... conversații. Se apropie cu grije de marginea apei și începu să soarbă cu lăcomie. Se uita câteodată și-n ochii mei și parcă-mi spunea că-l ustură rău mușcăturile. Începui să-l mângâi și-i promisei că-l vindec — numai să mergem acasă. Am eu niște alifie bună pentru astfel de... Și să nu fie supărat — că-i va trece. Ce mai bucurie pe capul meu! Și când l-o vedea zgrițoroaica de bătrână!...

Ce-o să mai fulgere!

Il apuc pe Burcuș pe după gât și-l trag lângă mine, să stăm cuminți până-o trece grofu cu haita lui.

În scurt timp, auzii deasupra noastră lătratul jânilor ce-l maltrataseră pe Burcuș, dând târcoale lui Ștefănuț, și injurăturile lui ajungeau până la mine. Se apăra și el cum putea. Burcuș, se smuci din brațele mele și porni săgeată la atac, cu toată starea lui nenorocită. Ridic și eu capul din ascunziș, să-l chem înapoi și mă zărește Ștefănuț. Imi făcu semn să stau jos să nu mă vadă groful.

Se auzea acum deslușit răsete și vorbe de femei. Apoi, o voce de bărbat ajunsese până la mine: era vocea grofului, de frica căruia stăteau ascuns în spinii murelor. Și mă pomenesc zicându-mi: „Oare cum arată un grof?” Încă așa ceva, nu mai văzusem. Mă ridic din ascunzătoare și mă uit spre locul unde-i bănuiam că se găesc. Văzui două femei îmbrăcate 'n alb, împingând un cărucior în care sta groful cel olog — spaima noastră. „Ce nenorocire și pe grofu ăsta!” — îmi dădui eu părerea: „Avere cât lumea — și sănătate ca'n palmă!” vorba lui Ștefănuț.

Auzii apoi vorbe ungurești, aruncate rău — adică începuse „cearta” cu al de Ștefănuț. Dăduse groful de el. He-he! „Țin' te bine, băiatule!” îmi venea să-i strig tovarășului ce m'adusesse la ... cuibul somnlor.

Burcuș scăpase din nou din gura câinilor și sta acum pe mal, deasupra mea. Parcă-mi spunea ceva și nu-l precepeam.

Cum eram curios să-l mai zăresc odată pe Șandor-grof, mă ridicai din ascunzișul meu, dar o clipă numai, însă, și groful se uită în clipa aceea spre mine și ... mă zări. Adică mi-a zărit vârful pălăriei. M'am tras repede înapoi, dar — prea târziu. L-am auzit pe Șandor, fulgerându-l pe Ștefănuț:

— „Cine-i pălăria aia?” — dar în limba lui, ungurească.

Nu știu ce i-a putut răspunde bietul Ștefănuț, ce nu — dar pe mine mă apucă un răs nestăpănit. „Al dracului grof!” — îmi zisei. Auzi acolo, „cine-i pălăria aia” ... Parcă nu putea întreba și el: „Cine-i omul ăla?” ...

Din gălăgia iscată, îmi făcui totuș socoteala că numai bine n'am ieși din încurcătură. Și groful era pornit pe ceartă — nu glumă. Iar pocinogul îl făcusem eu, cu Burcuș al meu. Și-acum stam ascuns ca ursul în bârlog, lăsându-l pe Ștefănuț la ... *discreția* ologului ... „Frumoasă purtare! — n'am ce zice” — mă felicitai!

Groful striga furios la Ștefănuț și câinii lui lătrau de credeam că-l sfășie pe nenorocitul de tovarăș.

N'am mai putut răbda atâta nesimțire și ies din ascunzișul meu, înfățișându-mă cu Burcuș după mine, tocmai la locul cu pricina. Gestul nostru — să-i zic așa — fu socotit de grof, culmea îndrăznelei — și începu să rotească niște ochi în cap ... mai ales că mă vedea răzând. Grofițele, văzându-ne așa de jerpeliți, pufniră și ele în răs. Dar groful, se supără rău și începu să strige la Ștefănuț, tot pe ungurește — că: „cine eram, și ce căutam pe ... iosa-gul lui”. Pricepusem puțin ungurește, însă îl lăsa pe Ștefănuț să parlamenteze ce-o pofti și cum l-a tăia capul — doară erau ... prietini. Însă groful nu cădea la pace cu Ștefănuț, în niciun chip.

— Ce strigă mă, damblagiul ăsta? Ce i-am făcut? m'amestec și eu în vorbă, puțin întărit.

— He!, începe Ștefănuț. Că zice că ne-arată el nouă pescuială pe moșia lui! Când o pune el câinii pe noi — ne-o trece nouă pofta de pești!

— Zău?

— E, zău! întări Ștefănuț, neștiind ce să facă cu bota din mâini.

— Spunei mă, să-și vadă de drum, să nu cadă cumva în Mureș, că-i țarmurea crăpată.

Ștefănuț, înțelegându-mă, îi traduse în limba grofului, invitația mea și, mai ales, apăsă pe ultimele cuvinte — se pricepea dumnealui să-mi fie cât mai fidel.

Când auzi Șandor-grof intenția mea, întâi a învinețit, apoi s'a făcut roșu-stacojiu și mă amenință cu mâinele ridicate (spre nenorocirea lui) improșcându-mă c'un potop de cuvinte, cu totul stălcite și cumplite.

Burcuș, văzând că sunt amenințat de grof — crezu că-i momentul să-mi sară în ajutor, să-mi arate că nu degeaba l-am scos la libertate, luându-l cu noi. Și unde nu se năpustește peste căruțul grofului, și-l apucă de-un crac al pantalonilor! Și unde începe să-l smucească pe grof, trăgând și căruțul după el, tot spre țarmurea Murașului, ce era numai la doi pași de noi! ... Ticălosul de câine, părea că-mi înțelese vorbele ce-i spusese lui Ștefănuț și vrea să-mi dea o mână de ajutor. A fost un moment de panică generală, cum s'ar zice. Ne-am pierdut capul cu toții și mai ales grofițele, tipau speriate că-l sfășie Burcuș pe Șandor. Noroc că s'a desmeticit groful la timp și a scos ceva lucitor din buzunarele lui — adică „l'vorvărul”, de care știa toată lumea că-l are cu el. Într-o clipă — am înțeles ce vrea, și începui să strig la câine, să-l lase pe grof de picior — însă Burcuș uitase de ordine. A trăsănit atunci două gloanțe și bietul câine s'a rostogolit în iarbă, scheunând, chemându-mă parcă, să-mi spună ceva, poate — că-și făcuse datoria.

Însă nici grofului nu i-a mers mai bine, că-l văzurăm albind ca varul, începând să dea ochii peste cap. I-se făcuse rău din pricina mușcăturii și noroc că fratele Ștefănuț l-a văzut și i-a adus un colop cu apă din Mureș, turnându-i-o toată pe cap. Abea l-am adus în fire. Ștefănuț îi ridica mâinile și eu-l băteam cu palmele pe față să-și vină în simțire. Când începu să prindă culoare — îl dădurăm pe mâna grofițelor, să-l scoată din cercul nostru vicios.

Ne-am strâns undițile plouați și le-am aruncat în iarbă, săturați de-așa pescuit la ... cuibul somnlor. Noroc că nu scăpase groful vre'un glonț în noi. ... Ehe! Ce mai bucurie pe capul lui Ștefănuț! Ce mai trai o să ducă cu Șandor! ... Ca să-l îmbunez, îl chem să facem câte-o țigară, să uităm de toată comedia asta trecută. Ștefănuț, potriv, amnarul și trase dușmănos cu oțelul în cremene scoțând o puzdere de scânteuțe în fitil. Aprinzându-și țigara, mă atinse:

— Că ți-am spus eu, să-l lași acasă!

— E, mă! zisei. C'al dracului grof mai aveți!

Ștefănuț tăcu. Il văd c'apucă pe Burcuș de-un picior și mă strigă să-i ajut, să-l dăm pe Mureș, pradă somnlor.

L-am apucat amândoi de picioare și i-am făcut vânt în apă. O ploae de stropi ne răcoriră fețele. Auzii pe Ștefănuț:

— Călătorie bună sărace! Că nu ți-o fost bine la coteț!

— E, mă! L-am scos și eu la ... libertate, — oftai.

Indrăsnii chiar să mă gândesc, ce mutră o să facă bătrâna când o veni dela târg și n'o vedea căinele... Și ce părere de rău vor simți copiii când vor auzi de pățania lui, cu grofu...

În drum spre sat, prin dreptul plopilor bătrâni, o mierlă învârtea niște triluri în gusa ei; acum lipsea Burcuș s'o latre. Ștefănuț mergea gândit cu undițele pe umăr, iar în urma lui călcam și eu zorit, ducând în mincioc trofeul nostru de două „chilomuri” dela cuibul somnurilor.

* * *

Povestirea de azi nu-i prea veselă; se întâmplă în vacanță și lucruri triste. Necazul te pândește acolo unde nu te aștepți să-l afli — vorba lui Ștefănuț.

Acum, știu că o vreme mă lasă să pescuesc în

tihnă până n'o da iar de niște locuri deochiate. Mergem la pescuit la bălțuță și înțepenim amândoi cu ochii la undiți ca niște fachim, fără să scoatem vreo vorbă cu ceasurile. La pescuit și vânat — nu se vorbește — aruncă sentențios al de Ștefănuț.

Dacă la noapte n'o ploua, mergem cu șirurile după somni în jos pe Mureș, dincolo de moara lui Avrămuț.

De-ați fi cu noi, ați asculta și Dv. fâșăitul apei la prundișuri, lipăirea peștilor în jocul lor, și ați privi poate puzderia de stele ce cad peste dealurile Aiudului, ca niște artificii luminoase.

În zorii dimineții, am scoate cărligele încărcate cu cleni argintii și ne-am bucura cu toții de strălucirea lor, văzându-i tăvăliți la picioarele noastre, pe prundiș...

DIN LITERATURA STRĂINĂ

JOHN A. HUNTER: RINOCERI

...Iar acum vreau să istorisesc câteva din urmările mele întreprinse la acel animal, pe cât de straniu, pe atât de puternic: la rinocer. L-am văzut între condițiunile cele mai favorabile, ca și între unele aproape dezastruoase, și în temeiul lungii mele experiențe declar, că nicio dată nu-i poți prevedea intențiunile și mișcările. Sunt momente, când pare că nu are alt gând decât să atace, să atace, să atace, indiferent ce și cum. Nu i s'a părut de desprețuit nici un tractor agricol Fordson, lăsat peste noapte în brazdă, și cunosc un caz, când unul din aceste animale stupide și-a frânt gâtul atacând nebușește colosul de fier, pe care voia să-l... omoare cu orice preț. Nu de mult, un automobilist, în pană de benzină și-a lăsat mașina pe șoseaua mare. Când s'a întors a doua zi și-a găsit automobilul zdrobit. Furios, a alergat la cel mai apropiat post de poliție, și a depus o aspră plângere împotriva autorilor necunoscuți, care i-au făcut aceea daună și batjocură. Ofițerul de poliție a venit imediat la fața locului, și nu mică i-a fost desamăgirea automobilistului, când ofițerul a scos din o spărtură a radiatorului o bucată de corn de rinocer! Ca putere probantă, acest corp delict bătea toate emprentele digitale! Nu-mi pot imagina scena, când ofițerul de poliție a pus cătușă pe mizerabilul culpabil, identificat fără greș...

O foarte amuzantă — dar nu pentru acel moment! — aventură a fost trăită de niște prieteni ai mei, care călătoreau cu automobilul pe Great North Road, între Mpika și Serenji, din Rodesia de Nord-Est. La zece mile de Mpika, înaintând spre sud, deodată au avut surpriza să vadă o femelă de rino, care stătea lângă ea cu puiul ei, abea la cincizeci yarzi de marginea șoselei strâmte. Cel care conducea a încetinit mersul mașinii, ca să dea răgaz camaradului său, să își pună în funcțiune aparatul fotografic. Dar numai decât și-au dat amândoi seama, că aici nu era vorba de a face fotografii, ci de a o lua la sănătoasă din fața animalului furios, care se pregătea de atac. Când a ajuns automobilul în dreptul ei, această cucoană de rino și-a plecat capul la pământ, și s'a năpustit deadreptul asupra lui. Chiar înainte de a-și da seama șoferul de ceea ce se întâmpla, bestia enormă și-a înfipt cornul în scară și încerca să răstoarne mașina. Automobilul avea greutate de două tone, și mai avea și o încărcătură de vre-o tonă și jumătate. Cu toată această enormă greutate, automobilul se înclină la 30 grade, când spre norocul celor din el, scara se frânse, rupând cu ea și o parte a aripilor. Mașina căzu la pământ. Toate aceste s'au întâmplat în câteva clipe. Comicul întregii aventuri l-a dat fuga rinocerului. Cu cornul lung trecut prin scara care avea în lungime cel puțin opt picioare, a luat-o la goană, în vreme ce resturile aripilor automobilului băteau pământul în tactul galopului descreierat. Iar puiul fugea după mamăsa, tipând!...

Spre nenorocul prietenilor mei, acest prostesc atac a anihilat nădejdea unei fotografii interesante. Totuși ei s'au felicitat călduros, după ce s'au văzut trecuți cu pielea întreagă prin această aventură.

Împușcând un mare număr de rinoceri, care stricau

recoltele, sau care trăiau departe de așezările omenești, am avut ocazii extraordinare de favorabile și unice, de a-i observa. Și după o atât de bogată și îndelungată experiență, încă și azi acest animal moros și nemulțumit îmi inspiră o oarecare răcoare. În teren deschis, și rinocerul se comportă ca și celelalte animale numite „feroce”. Dacă îți simte mirosul, pleacă, cu coada ridicată în sus, pășind cu spor și întorcând neconștient capul, când la dreapta, când la stânga... E cu mult mai primejdios în teren acoperit. Aici apare fără de veste, pornește în goană, suflă și trage aierul cu sgomot de locomotivă, și foarte probabil, că are să-ți iasă în cale, atacând. Îl face cu deosebire de primejdios talia lui enormă, și ușurința, cu care traversează teribilele desișuri de spinărie.

Vederea nu fi e pătrunzătoare, dar acțiunea lui e extrem de rapidă, iar natura i-a dat coarne extraordinare de puternice, adevărate arme mortale. Coarnele rinocerului sunt formate din fire fibroase aglomerate. De mai multorii mi-a fost dat să văd elefanți dându-se la o parte din calea rinocerilor. În două rânduri am asistat la următoarea scenă: Elefanții au observat mai înainte pe rinocer, și îndată au făcut cale întoarsă. Rinocerul observând mișcarea, a rămas impasibil, i-a privit, apoi și-a văzut de drum, fără de nici o grabă. Pentru mine aceste două dați de observare formează dovadă, că elefanții se tem de rinoceri.

Pe când vânam într-o regiune în care se țineau elefanți, am găsit un pui de rinocer, părăsit. Indigenii m'au asigurat că mama acestui pui a fost ucisă de elefanți, atât de numeroși în vecinătatea locului. Eu însă nu am prea acceptat această mărturie, și mai cred, că bătrâna a fost victima săgeților înveninate ale acelor indigeni.

Nu știu, dacă vreunul dintre cetitorii mei au remarcat deosebirea care există între sângele rinocerului și cel al altor animale. După ce a fost expus la aer câteva minute, sângele de rino și se lipește de degete, ca cel mai strașnic clei. Această particularitate am constatat-o mai accentuată la rinocerii din Provincia de Frontieră dela Nord, decât la cei din munții din interiorul țării, munți înalți de șase mii picioare. Diferența aceasta ar putea fi atribuită și diferenței de temperatură.

În multe regiuni, încă și azi pot fi văzuți rinoceri vagabondând prin tufăriile rare ale brusei, până pe la amiază, — dacă ziua e răcoroasă sau ploioasă. Dintre toate animalele, pe care le cunosc, nici unul nu poate fi jupuit de piele atât de ușor, ca rinocerul. Pielea lui groasă se desprinde în falduri mari, la cel mai mic efort al cuțitului. Din pielea lui se confecționează biciuri, cravașe etc. Am văzut salbă de măgele de mărime gradată, făcută din corn de rinocer. Era foarte frumoasă și originală această curioasă salbă. Măgelele au o culoare, o apă delicată, la atingere sunt foarte mătăsoase, plătute de prins. Socot, că fildeșul elefanților nu poate concura cu această materie. Pe când mă găseam în Congo de Nord, am văzut multe statuete și bijuterii cizelate de indigeni din cornul rinocerului alb, și aceste mici obiecte, cu toate că erau fă-

cute cu instrumente foarte primitive, mi-au stors admirația.

Câteodată întâlnești rinoceri-bărbați bătrâni retrași în locuri aproape inaccesibile, acoperiți de rane de multe ori purulente, pe care le-au primit probabil dela tovarășii lor. Aceste răni infectate de muște, de murdărie se vindecă extrem de greu... când se vindecă.

Paserea familiară a rinocerului, *Rhino-bird*, e în aceeași vreme și prietena și dușmana acestui animal mare. Rinocerul se lasă bucuros în grija acestor păsărele, care de îndată ce se apropie vre-o primejdie — cam dela o distanță de șasezeci yarzi — se ridică în zbor de pe spatele colosului, repetând țipetul lor strident „șir-șir”. Dacă paserile revin pe spatele lui, rinocerul se liniștește. Dacă însă ele nu revin, animalul nu-și mai pierde vremea să adulmece, să asculte, ci pleacă precipitat, dând crezare alarmei date de aceste paseri. Pe de altă parte, dacă la crăpatul zorilor vezi un pâlcurșor de asemenea paseri trecând în zbor, fără să se coboare în cutare desigur pe care vre-l cercetezi, — însemnează că rinocerul nu e... acasă. Dacă însă ele zboară jos, și apoi se așează în mijlocul tufăriei dese, poți fi sigur, că acolo e de față rinocer. În acest caz paserile slujesc vânătorul, dar și pe vânător.

Rinocerii sunt încă foarte numeroși în Africa Orientală, și poți să aduci acasă de acolo coarne lungi de treizeci de policari, — ceea ce e respectabilă măsură. Când e rănit, animalul scoate niște țipete, foarte asemănătoare cu cele ale porcului de casă. Paște lugeri de copaci și nu disprețuește nici crengile spinuoase, deoarece dinții lui le rad asemenea unei mașini de tuns.

Metoda de atac a rinocerului este totdeauna următoarea: se năpustește cu toată enorma lui forță și cu tot elanul asupra dușmanului, cu gândul să-l străpungă cu cornul. Acest corn, care e purtat de masa animalului greu de o mie de kilograme, e o armă redutabilă, care poate face adevărate ravagii. Totuși, rinocerul nu e crud și feroc, așa cum e de pildă bivolul sălbatic. Nu am auzit niciodată vorbindu-se, că vre-un rinocer și-ar fi călcat în picioare, zdrobindu-și victima. Dacă văzul acestui inform animal e slab, auzul și mirosul în schimb îi sunt extrem de dezvoltate. O caracteristică a rinocerului e că poate deveni violent în oricare clipă, fără motiv aparent, când te aștepti mai puțin la aceasta. Nu găsesc că ar fi un lucru greu să ucizi această fiară. Dacă tragi cu o armă de calibru mare, uneori e de ajuns detunătura exploziei, ca să pornească pe fugă pe rinocer. Va căuta să se pună la adăpost, fără a încerca să atace.

Am să vă istorisesc un incident, care nu va întâri cele ce le-am spus. Era odată o doamnă americană, o splendidă sportswoman, care dorea mult să ucidă un rinocer. Într-o dimineață am plecat împreună din tabăra noastră, cu gândul să cercetăm niște platouri peste care

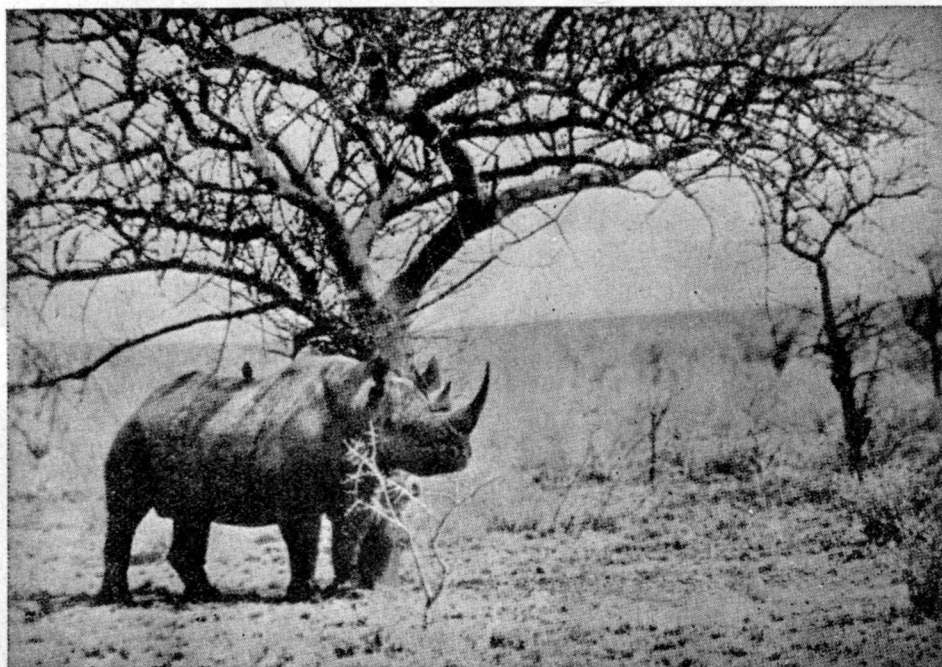
treceau două cursuri de apă. Se plimbau pe acolo cinci rinoceri, în pas agale, de promenadă. Vânătoarea mea avea o armă Remington 305, și cum boy-ul meu îmi ducea arma, un Mauser 9,3, i-am recomandat să se servească mai bine de aceasta decât de Remingtonul ei. Nu am mai spus nimic referitor la această propunere a mea, și am început să urmărim pe cel mai mare dintre animalele pe care le vedeam. La o distanță de șasezeci yarzi trase, și rinocerul căzu mort pe loc, lovit de un glonte cu cămașe, Peters, de două sute douăzeci și cinci grains. Nu am văzut nicidecum o lovitură mai frumoasă și mai curată. Epilogam referitor la calitățile armei mele de 9,3, Mauser, cu care am crezut, că a tras; mă întrerupse râzând: „Dar nu am tras cu arma D-tale, ci cu Remingtonul meu. Am teamă să trag cu o armă așa de mare, mă simt la spatele ei foarte foarte mică”... Aceasta dovedește în ce măsură mare omoară și pe cel mai mare animal aceste carabine moderne, de calibru mic, — cu condiția ca tirul să fie precis.

Mărturisesc, că adeseori m'au făcut furios rinocerii. Imi aduc aminte că într-o zi, după ce terminasem vânătoarea pe malul râului Tsavo, am traversat câmpia, ca să scurtez drumul până la o stațiune de cale ferată din Uganda, numită Kyulu. Distanța, pe care trebuia să o fac era cam cincisprezece mile. În timpul celor șapte mile dinții, lucrurile au mers în bună regulă și pace, apoi a trebuit să-mi tai cărarea prin un desiș de spini îngrozitor, din specia numită cu atâta dreptate „Wait-a-bit”, deoarece te opresc la tot pasul pe loc, poftindu-te să mai rămâi... Era o mare problemă să ții direcția cea bună, fără să fii sfâșiat, hainele și pielea. Dar ceea ce mărea neplăcerea, era, că am stârnit mai mulți rinoceri, care alergau în fața mea umplând aierul cu pufăiturile și grohăiturile lor. Nu am atribuit acestei împrejurări o însemnătate exagerată, până ce la o distanță de vre-o milă, am ajuns la o vâlcică, în fundul căreia era o baltă cu apă curată și alcalină. Așa am trecut peste această vale și m'am găsit într'un adevărat viespar de rinoceri. Nicidecum nu am mai văzut atâția adunați într'un loc. S'au răspândit pretutindenea prin spinării, pufnind, grohotind. Știam, că nu se îndepărtează prea mult, că stau și mă ascultă, — ceea ce începu să mă enerveze. Insoțitorii mei indigeni au luat-o la fugă — lucru pentru care nu-i condamnam. Și eu aș fi făcut ca și ei, dar nu poate omul să înainteze rapid (cel puțin eu nu pot merge repede), când este obligat să întoarcă la tot pasul capul, pentru a se asigura, că nu e atacat. Făceam adevărate acrobații, pentru a evita să dau bot-in-bot cu acești rinoceri.

La un moment dat într'adevăr mă vedeam îndemnat să mă întorc, — apoi mi-am pus întrebarea, că oare câte dintre aceste brute vor fi rămas înapoia mea, trebuind deci să le evit trecând de nou printre ele. Am continuat deci în direcția luată, și am ajuns la linia ferată cu trei mile bune sub stația Kyulu. Hainele îmi erau numai zdrențe, eram zgâriat și rupt de oboseală, — totuși foarte mulțumit că am scăpat teafăr din acel loc blăstămat. Nu m'am mai întors niciodată acolo, și nu cred, să fi pătruns acolo nici alt vânător alb, deoarece braconierii indigeni nu cunoșteau această „Mecă a rinocerilor”.

Dacă mi s'a întâmplat să fiu „vânat” în plină zi, nu mai puțin am fost urmărit pe timp de noapte.

Mă găseam odată mai la sud, aproape de o localitate numită Fudemayo, în Kenya, unde în tovarășia unui prieten vânam după antilopele mari negre (Sable Antelope). Ziua a fost extrem de caldă și obositoare, și noaptea mă trezii fiindu-mi sete. În întunec, am pipăit cu mâna să găsesc pe mășua de campanie păharul cu apă... Am simțit ceva moale, prăfos. Negăsind păharul am aprins lanterna, și în aceeași clipă o ceată de furnici a dat asalt asupra pyjamalei mele, atacându-mă furios. Lucru curios, că aceste furnici nu atacă și nu mușcă în

Rinocer, pe spate cu protectoarele lui, „Rhino-birds”.

intunec. Dar așa, la lumină, mă mușcau de toate părțile, fără milă. Nu mai putui răbda aceste dureri ascuțite, și strigai pe Allan, să-mi vină într'ajutor. Crezând, că mă lupt cu vre-un animal mare, sălbatec, veni năvală, — și mă găsi ca pe Adam în grădina Edenului gol-nap. A rămas ca trăznit, când m'a văzut în această stare, și de sigur s'a întrebat, din ce cauză îmi voi fi pierdut mințile. În urmă a trebuit să-mi vină serios în ajutor, ca să pot scăpa de acele blăstămate ființe. Patul, hainele mele erau pline de furnici și multă vreme am mai găsit din ele, răfăcite pe acolo. Am fost nevoiți să încercuim întreaga tabără cu un cordon de cenușe caldă, ca să putem abate în altă parte nesfârșitele legiuni ale acestor furnici în marș.

Într-o altă noapte, având tabăra la piciorul Munților Ngulia, în Kenya, mi-am putut da seama cât de supărători pot fi acești stupizi rinoceri, și cum îți pot tulbura pacea. Aveam un „safari” (escortă, caravană) numeros, care rămăsese în urmă și nu sosi decât târziu seara. Cum au sosit s'au grăbit să ridice corturile, fără să observe în întunecime, că pe locul ales se încrucișau numeroase urme de rinoceri, care aveau pe aici trecerea spre o adăpătoare. De altfel, trebuie să recunosc, că ar fi fost greu să găsim un loc, unde să nu fie asemenea urme, — rinocerii fiind foarte numeroși în acea regiune. Pretutindenea le vedeam urmele.

În seara aceea, după orele opt am auzit în jurul taberei grohăituri, suflături, răbufniri și asemenea alte sunete gingașe. Dar, obișnuiți cu asemenea vecinătăți, nu ne-am sinchisit. Oamenii mei și-au ridicat, pe seama lor două corturi mari, din pânză tare, albă. Spre miezul nopții m'a trezit zgomotul unei mari învălmășeli și galopada sălbatecă ce a urmat, m'a lămurit numai decât, că am avut cinstea vizitei unui rinocer. Am pus mâna pe carabină și am năvălit afară, lovindu-mă piept-in-piept cu un indigen, care fugea să găsească scăpare în cortul meu. Era atât de înspăimântat, încât nu a fost în stare să-mi dea nici o explicație, și culoarea feței lui, din neagră ce era, acum se făcu sură, de frica ce îl cuprinsese. La întrebările mele, în fine am înțeles, că unul dintre corturi a dispărut cu desăvârșire, smuls și răpit de cornul unui rinocer, în vreme ce negrii, care se găseau sub acel cort, s'au pomenit, că nu mai au nimic deasupra capului, — fără a fi rănit careva dintre ei. Nici azi nu aș putea spune, oare care din doi a fost mai îngrozit de cele întâmplate: rinocerul sau negrii mei? Imaginați-vă acel cort alb, luat în cap de un rinocer înebunit de furie și de groază, purtat prin stepă asemenea unei fantome nocturne. Piana mea neîndemânatecă, nici nu încearcă să descrie scenele de groază pe care această vedenie le va fi provocat printre indigenii superstițioși.

A doua zi, de dimineață, am luat urmele acestui rinocer, hoț de cort. Nu era greu de trasat această pistă: tufele de „wait-a-bit” rupseseră și ici și colo câte o bucată din excelentul nostru cort, și drumul de retragere al brutei de astănoapte era marcat cu stegulețe albe. Începând din acea zi, înainte de a-mi așeza corturile în regiunile infestate de rinoceri, mi-am ales bine locul — pe cât era cu putință. Eu am pică pe aceste animale. Nu au fost totdeauna prietenoase cu mine, — după cum se va vedea și din povestirea unei alte aventuri.

Înaintam dela gara Kenani până la râul Athi traversând un tufiș imens, de spini, întâmpinând greutăți cu mult mai mari, decât la care m'aș fi putut aștepta. Ști-am, că în sezonul secetos, aici pe platoul Yatta, se țin mulți elefanți mari, și că ei sunt siliți să coboare la râu ca să se adape. Aveam deci bună nădejde să recoltez mult fildes. M'am înțeles cu douăzeci de indigeni, ca să-mi transporte echipamentul și proviziunile și purcedeam, precedați de doi negrii, care tăiau cărare

prin această spinărie deasă, cu ajutorul unor seceri enorme.

La o depărtare de vre-o cinci mile dela gara Kenani am întâlnit rinoceri. Zgomotul pe care îl făceau cei doi negrii, care ne tăiau cărarea, i-a stărnit, dar nu ne-au atacat. Mai încolo am văzut o femelă de rinocer, lângă ea cu puilul de mărimea unui câine mijlociu; — nu cred, că acest pui să fi avut mai mult de câteva zile. Am dat semnal să se oprească caravana, și voind să evit să înfuriez pe această Madame-Rino, am rămas și eu nemışcat privind cu plăcere scena din fața mea. Era interesant să vezi acest pui, cum suga la mamă-sa, care stătea liniștită în picioare, nemışcată. Precis cum suga vitelul la vacă.

Mi se părea curios, să găsesc aceste animale la o distanță atât de mare dela cea mai apropiată apă. Îi separau cel puțin douăsprezece mile. De obicei rinocerii se adapă o singură dată în douăzeci și patru ore. Oare acest pui făcea zilnic douăzeci de mile, mergând și venind dela adăpătoare? Din această împrejurare cititorul își poate face o idee asupra puterii și rezistenței acestor animale.

Când am pornit de nou la drum, indigenii au speriat pe cele două animale, șuerând și urlând să-ți spargă urechile. Rinocerii au luat la fugă, în direcția opusă celei pe care o aveau noi.

Era foarte greu să ne facem cărare prin acest imens mărăcinș. Nu înaintam repede, și nu ne-a fost cu putință să ajungem în aceeași zi la râul Athi. După masă am văzut un rino, care avea o frumoasă pereche de coarne. L-aș fi vânat, dacă nu-mi era teamă că prea întârziu înaintarea caravanei. Cum nu ne-am luat cu noi apă, orice întârziere trebuia evitată. Soarta a hotărât însă altfel. Indigenii, care îmi transportau lucrurile înaintau în mod normal, în șir indian; deodată aud pe unul dintre ei strigând „faro”, ceea ce în limba swahili înseamnă rinocer, — și de fapt la dreapta noastră se găsea un rinocer enorm bătrân, având însă niște coarne foarte mediocre. Era la o distanță de șaptezeci yarzi, — stătea cu urechile ațintite, capul întins în direcția noastră. Observai indigenii, cum aruncă priviri în jurul lor, alegându-și fiecare copacul pe care să se cațere. Evident nu le plăcea ținuta acestui rinocer.

O clipă mai târziu, rinocerul porni spre noi în trap, ridicându-și coada, — semn prost în ce privește intențiunile lui. Nu a binevoit a da nici o atențiune ocărilor și țipetelor noastre. Trapul l-a schimbat în galop furios, și să năpusti asupra liniei noastre de oameni, fără a alege din-

„Puilul nu era mult mai mic ca mama lui”...

tre noi pe careva, deosebit. Am prevăzut ceea ce urma să se întâmple: toți oamenii au aruncat la pământ poverile, pe care le purtau, și au fugit care încotro, cu o viteză de parcă aveau foc la spate. A trebuit să împușc acest animal turbat. Cel puțin dacă ar fi avut coarne cât-de-cât bunicele!... Escorta mea era foarte demoralizată. Dar ce să spun despre echipamentul meu? Și acum îl am în ochi: toate treburile mele de campanie, utensilii, alimente etc. împrăștiate cât vedeai cu ochii!

Cu mare greutate mi-am adunat iar oamenii. Nu mai aveam altă alegere, decât să rămânem peste noapte acolo unde ne găseam, ca să luăm pielea și coarnele rinocerului. Problema apei era îngrijorătoare. Nu mai aveam picătură! Vasul, care cuprindea apa de rezervă a fost vărsat în atacul rinocerului. Am trimis înainte spre râu pe doi dintre boy, cu porunca să aducă apă. Dar nu i-am mai văzut în ziua aceea. Se vor fi tras sub vre-un copac, la somn.

Căldura era teribilă. Seara mi-am umezit buzele, perforând cutia unei conserve de fasole, și sugând câteva picături de zeamă din ea... Bine mi-a părut, când am zărit geana de lumină spre răsărit. Am plecat numai decât, și nu peste mult am dat și peste cei doi indigeni, trimisi după apă în aiun... somnoroși, și evident fără apă. Când am ajuns în sfârșit la râu, privelește ni se părea una ca din raju. Și toți am fost cuprinși de mare mulțumire, după încercările prin care am trecut cu o zi înainte.

După masă am urcat unul din țărnișii abrupti ai râului, ca să văd cum ce șanse de vânătoare ar fi pe acolo. Am găsit foarte multe urme de elefanți, de bivoli și de rinoceri, — care veneau să se adape la râu. Mi-a făcut o mare plăcere să pândesc ascuns la umbră, cum vin rinocerii la această adăpătoare. Pe o întindere de abea o jumătate de milă dealungul râului, între orele 5.30 și 6 am numărat nouă piese! Era evident, că niciodată nu au venit pe aici oameni albi să le tulbure liniștita viață, și abea îți puteai imagina o scenă mai nefalsificată a vieții africane, ca ceea ce pe care o pândeam eu. Între râu și primele dealuri ale unui șir de înălțimi se întindea un șes ca de patru mile. Mă întrebam, oare câte sute de rinoceri trăiesc în această îngustă bandă de teren, în acest sezon secetos, când nu găsesc altundă apă apropiată? De sigur un foarte mare număr, judecat după numărul celor ce trăiesc azi în Kenya.

Dar să revenim la vânătoarea mea de elefanți, pentru care mă găseam acolo.

În noaptea aceea îi auziram de seara până pe la miezul nopții cum plescăiau apa, cum trompetau, grohăiau în vreme ce se adăpau sau se scăldau. Sunete variate, pornind dela tonuri ascuțite scoase de femele până la exclamațiile grave și la morăituri adânci cu care intrau în vorbă bărbatii bătrâni. Era greu să apreciezi câte piese vor fi fost acolo, venind regulat la adăpătoare cât dura sezonul secetos. Am explorat înălțimile învecinate și am găsit cărările adânci pe care le-au săpat elefanții cu picioarele lor păstrând aceleași drumuri veacuri de-a rândul. În acele locuri își aveau cetatea lor și o vor menține încă veacuri, fiind regiunea aceea nelocuită în mari întinderi și foarte rar vizitată de vânători, — în afara celor câțiva indigeni, care se încumetă să braconeze până pe aici. De altfel această regiune nu e susceptibilă de nici o cultură, nu e bună decât să hrănească vânatul. În afara râului, întreg ținutul e puțin interesant. Nu are apă, și e năpădit de o grozavă spinărie. Aceste tufișuri dese de spini au aspectul unei vegetații moarte, uscate. Dar de îndată ce cade o leacă de ploaie, se înviorează într'un verde frumos, care îmbracă toată regiunea. Vegetațiunea crește atât de repede, încât îți se pare, că de pe o zi pe alta ești în altă lume.

Câțiva indigeni căutători de miere (care în realitate sunt înșă braconieri, ce și-au ascuns săgețile și lancele în tufiș) vin la tabăra noastră și îmi oferă să mă ducă numai decât la elefanți. Le-am făgăduit să merg cu ei a doua zi dimineața, să vedem, ce ispravă vom putea face. Am observat de grabă, că indigenii aceștia cunosc fiecare cărare, așa zice: fiecare urmă în această regiune îndepărtată. Adeseori mi-au propus să încunjurăm cutare grup de tufe, fiindcă în el se găsește un rinocer. Am găsit bună propunerea lor, ca să petrecem noaptea în vârful câte unei *kopje* stâncoase, izolată în mijlocul șesului, și de acolo să supraveghem umblătura fiarelor la adăpătoare. Am constatat, că erau vânători foarte iscusiți și ajutorul lor mi-a adus frumoase succese.

Acești indigeni sunt niște strașnici mănăcatori de car-

ne. Odiñoară, când li se plătea cutare sumă pentru fiecare livră de fildeș „găsit” și adus la comptoare, ei câștigau frumoase sume de bani. Acel aranjament le convenea de minune. Cu ajutorul săgeților lor otrăvite ucidau multe de elefanți, mâncau carnea, îngropau colții, și trei luni mai târziu îi aduceau la o stațiune a guvernământului reclamând recompensa, — fără să uite să injure pe un ipotetic vânător european, care nepricoput cum era a rănit și a pierdut mai mulți elefanți. Departamentul vânătoarei, care la urma urmei a descoperit acest fel de braconaj, a pus capăt abuzului. Resultatul e că azi trăiește un mai mare număr de elefanți, deoarece indigenii nu trag folos din uciderea lor. În aceste regiuni îndepărtate, indigenii nu vânează lei, neavând nici o înclinare pentru sport, și necăutând în vânătoare plăcere. Dar dacă ați anunțat, că voiți să cumpărați ceva piei de leu, imediat vi se aduc câteva, proaspete vânat. Aceasta e mentalitatea breslei braconierilor.

Până azi nu am întâlnit decât un singur rinocer rănit de o săgeată de indigen. Treceam o parte a țării Sonsa, care formează frontiera între Kenya și Tanganika, când am observat un rinocer mare, ce se comporta foarte bizar. Nu-mi puteam explica ce îl poate stânjeni. Umbra încet, în cerc, și mi se părea că suferă. M'am apropiat și am observat că avea înfiptă în coastă o săgeată. Partea metalică, din apropierea vârfului, era îndoită. Câteva Rhinobirds se ridicară de pe spatele bătrânului. În aceeași clipă se năpusti în direcția mea, cu o furie oarbă. Am tras și l-am doborât, — apoi am examinat rana cauzată de săgeată. Vârful a trecut printre două coaste, tija săgeții era lustruită de cum s'a frecat bietul animal de toate tufele, încercând să se scape de săgeată. Substanța otrăvitoare dispăruse complet. Fără îndoială, că era veche și că și-a pierdut efectul paralizator.

Doi sportsmeni, tată și fiu, care vânau la rinoceri, înainte cu câțiva ani, au avut un tragic sfârșit. Vânau de mai multe zile, și îi urmărea un ghinion nemaipomenit. Într-o dimineață observând un rinocer puternic, s'au apropiat de el cu băgare de seamă până la o bună distanță, — au tras și rinocerul a căzut. În vreme ce îl examinau pe cel ce era mort la picioarele lor, deodată apare din tufăria din apropiere un alt rinocer, și îi atacă, fără să fi fost întru nimic provocat de vânători. Înainte de a-și fi putut da seama ce se întâmplă, rinocerul a răsturnat la pământ pe tată, răbindu-l grav cu cornul lui. Băiatul a ucis bruta, dar a trebuit să alerge optsprezece mile, ca să aducă ajutoare tatălui său. Când a ajuns la proximal post medical, avea picioarele sfâșiate, numai un sânge. Revenind cu ajutoarele la locul tragediei, a constatat că tatăl lui murise în urma îngrozitoarelor rane. Un asemenea accident îți se poate întâmpla, atunci, când te aștepti mai puțin la el!

Un vânător olandez, bun prieten al meu, om obișnuit cu brusa africană, excelentă pușcă, a avut un similar accident, și a scăpat cu coapsa sfâșiată de cornul brutei furioase. Nu se aștepta de loc să fie atacat și nu era atent ce se petrece în jurul lui. Altfel ar fi putut opri rinocerul, în mijlocul atacului, cu un glont bine așezat.

Era să mi se întâmple și mie așa ceva. Într-o după masă sedeam la marginea tufăriei, fumându-mi liniștit pipa; nu aveam arma lângă mine. Când, din întâmplare, mi-am întors capul să privesc la spatele meu, am văzut un enorm rinocer, care se apropia de mine. Părea că a venit din neant, și cu toată mărimea și greutatea trupului său, a apărut fără să facă cel mai mic șgomot. Cel puțin eu nu am auzit nici măcar o cracă sub picioarele lui. Am alergat ca nebun la locul unde îmi lăsasem arma, — și nu am ajuns acolo nici o clipă prea degrabă. Dacă nu ajungeam la armă, eram la discreția acestei brute. Nici un ajutor posibil nu era prin apropiere. Din acea zi mi-am făcut lege, să am totdeauna la îndemână pe „protectorul” meu.

Voi termina șirul acestor incidente, cu istorisirea complicațiilor, care s'au produs într-o zi, când am voit să fac portretul unei dame-rhino, — intențiune pe care ea nu o aproba cu nici un preț.

Hoinărirăm toată ziua, căutând un „model” mulțumitor. Am întâlnit mai mulți rinoceri, dar toți erau pe sub tufăriile spinoase, care îi acopereau pe jumătate și nu erau prea... fotogenici. Ziua se anunța una rea; dar deodată unul dintre noi observă un rinocer, care stătea lângă un copac izolat. Era o femelă, la 200 yarzi depărtare de noi, și nu avea împrejurul ei nici tufe, nici ierburi înalte, care să o ascundă. Înaintând spre ea, am

observat, că nu era singură. Un al doilea rinocer era culcat în apropiere. Trebuia să ne apropiem cât se poate de mult, fără să fim observați.

Toate mergeau de minune. Vântul ușor ne era favorabil, lumina era bună. La șasezeci de yarzi am instalat camera de 35 mm. și s'a început filmarea. Dela această distanță ne putem da seama, că aveam înaintea noastră o femeie cu puilul ei. De altfel puilul nu era cu mult mai mic ca mama lui. Unul dintre noi a fost de părere, că ar fi bine să ne mai apropiem o lecuță. Incet, cu o mie de precauțiuni, am ajuns până la 25 de yarzi, fără să fi fost observați. Dar în clipa, când s'a auzit sunetul scurt și sec al camerei pusă în funcțiune, femela se întoarse spre noi, își aținti urechile, pentru a găsi de unde poate veni acel sunet neobișnuit. Descoperind aceasta, se apropie câțiva pași. Situația ni s'a părut mai puțin plăcută, decât era cu câteva clipe mai înainte... Prietenul meu, operatorul, a rămas solid la postul lui — un punct bun pentru curajul lui! — dar în momentul următor, rinocerul se năpusti asupra noastră. Nu aș putea stabili, ce fracțiune de secundă îi trebui ca să traverseze distanța, care ne despărțea, — dar la toată întâmplarea fracțiunea a fost

minimală. Mai târziu am văzut filmul. Bătrâna a primit două lovituri de armă, și s'a prăbușit abea la șase picioare dela aparatul de filmat, în vreme ce se ridica un norăș de pulbere, din locul unde a bufnit cu botul ei puternic. Când această mamă furioasă și-a început atacul, puilul se găsea la dreapta ei, ceva îndărăpt. Lucru curios: nimenea dintre noi nu a văzut când s'a îndepărtat acest pui. Nourășul de pulbere produs de prăbușirea mamei sale, l-a acoperit cu un văl protector...

Deoarece chiar și sunetul slab pe care îl face mecanismul unui aparat de cinema e observat de aceste animale, și li se pare provocator, se înțelege, că nu e lucru ușor să fotografiezi fiarele apropiindu-le pe jos, în deplina lor libertate, — și dacă nu e la îndemână un ajutor eficient, lucrul poate deveni primejdios — ca să folosesc o expresiune moderată.

...Și totuși, rinocerul, cu toate defectele lui, și... cu frumosul trofeu, pe care îl reprezintă coarnele lui, rămâne una din sălbătăciunile, care merită să fie urmărite, și care e vrednică de respectul ce cuprinde fiarele numite „primejdioase”.

DISCUȚII

Cu gloanțe ori cu alice?

Sub titlul de mai sus, am cetit în revista „Carpații” Nr. 5 din 1943, articolul D-lui Ing. I. Dan și îl rog să nu ea în rău dacă nu sunt de părerea domniei-sale.

Nu contest că lovitura cu glonte are farmecul ei, dar cred că este mai lesne de reușit și mai puțin vânătoarească decât cea cu alice, din fugă.

Plăcerea unei reușite este proporționată cu dificultatea pe care am învins-o. Ori cred că nimeni nu va contesta că este mult mai lesne a nimeri cu glonte, cu o carabină cu lunetă răzămăfă, o căprioară pe stătute decât în plină fugă cu alice, și, în practică, sunt sigur că mai multe căprioare se duc lovite de glonte decât de alice. Este foarte natural, aceasta, căci nu este suficient să spue că „ai luat-o în crucea lunetei”. Asta o cred așezămii; noi știm că să lovește și în altă parte decât acolo unde ai eșcit. Acela care a făcut isprava nu să laudă și nici nu fotografiază un țap dacă l'a găsit sfâșiat după câteva zile.

Domnul Dan spune că din fugă nu să poate cunoaște sigur valoarea piesei în care tragem; nu o contest, dar numai într-o măsură oarecare.

Însă practica ne arată că selecționarea — s'o recunoaștem francamente — este mai mult o chestiune de reclamă. Căprioarele care au fost vânată la noi de când lumea fără selecționare nu au degenerat; dar ce plăcere poți avea să împuști o căprioară care s'a lăsat examinată pe toate fețele?

Mai este contra vânărei lor cu goana. Pentru ce?

Cu goana, un vânat are mai multe șanse să se salveze, căci, dispune de toate mijloacele lui de apărare; și în plus de fugă. Este mai vânătoarească a-l împușca astfel decât pe dibuite. Dacă tragem de la o distanță de 200 metri de exemplu, vânatul nici nu ne vede, nici nu ne simte, nici nu ne aude. Este o dare la țintă, nimic mai mult.

Am arătat cu altă ocazie un caz care i-mi este personal și referitor la care defunctul Otvös Balázs a spus că bine am procedat:

Pe când era permis a să împușca țapi cu goana și cu alice, eram la o vânătoare de pădure. Înaintea mea era un platou ca de 40—50 metri și pe urmă o gâră, peste care era o coastă. Văd pe coastă trei căprioare și mi se pare că la una pot distinge coarnele, dar apucau spre dreapta. M'am întors pe jumătate în acea parte, dar eram atent și în fața mea.

După puțin timp, văd drept în fața mea, țapul care cotise în gâră și să opri pe marginea platoului cu fața la mine. Aveam ca armă un drilling. Aveam de ales două căi: sau să trag, acolo cu glonte cu riscul de a schilodi numai țapul, sau să cerc norocul și să-l aștept să vie spre mine ca să pot trage la sigur cu alice. A doua cale, deși mai riscată — căci vedeam nasul țapului care adulmeca în toate părțile — mi s'a părut mai vânătoarească, m'am decis pentru ea. La un țipet al unui gonaș, țapul a apucat în copce spre dreapta mea. Când a ajuns la o distanță potrivită, am tras cu alice de 5.5 mm., și a căzut pe loc.

Mai este o chestiune pe care ași pune-o domnului Dan.

Împușcarea căprioarelor fiind acum permisă numai iarna, când în pădure este mai totdeauna omăt mare și nu rare ori un frig de 15—20 grade, cum te poți apropia de ele fără să te simți și cum trebuie să te îmbraci ca să poți rezista frigului? Pe de altă parte, ele stând culcate toată ziua, nu le poți vedea decât seara.

Domnia-sa este greșit informat, când spune că între Siret și Prut căprioarele ar fi dispărut aproape cu totul. Cunoșc foarte bine județele în chestiune, adică Iași, Vaslui și Roman unde locuiesc. Pot deci afirma în mod formal că în acele județe numărul căprioarelor nu a scăzut; sunt din potrivă poate mai multe.

Că nu se împușcă de câțiva ani, este o altă chestiune la care este lesne de răspuns. Provine dela interdicerea de a se împușca la goane și dela obligația de a se trage în ele numai cu glonte. Noi, pe aice, nu avem decât foarte rar câte o armă de glonte; cât privește pe acele cu lunetă, nu știu dacă are una un vânător din 3—400. Este dar foarte natural să nu se împuște acumă nici țapi nici capre decât de braconieri și de pădurari care, bine înțeles, le doses.

Afară de armele care ne lipsesc, mai este o cauză care ne împiedică să ne folosim de căprioare; este modul de exploatare a pădurilor. Astăzi, ele sunt exploatate „în jardinaj” și toată pădurea este cutreerată de care umblând după uscături. Mai sunt și vite.

Căprioarele s'au acomodat, într-o măsură oarecare cu această stare de lucruri, nu părăsesc pădurea, dar este natural ca în loc să vie seara la păscut prin poeni, cum le este obiceiul, vin numai noaptea după ce s'a făcut liniște, dar când noi nu le putem vedea. Ca concluzie, cine are o carabină cu lunetă este stăpân pe ea și îi place să împuște pe stătute, să fie liber a o face. Dar în schimb să nu mă oprească nici pe mine să reușesc să împușc o căprioară cu alice, în plină fugă, când sare un colnic. Este o lovitură a cărei amintire o păstrezi toată viața.

Glonte pe care să fie rezervat pentru animalele mai puțin delicate decât căprioara care cade ca un epure; la acele animale unde sunt în adevăr aproape singurile încărcături eficiente.

Prin rândurile de mai sus, nu am căutat altceva decât să expun cum stă chestiunea căprioarelor în Moldova și nici decum să contrazic pe domnul Dan, care poate se găsește în alte condițiuni decât noi, aici.

Mai este o chestiune foarte gravă care trebuie avută în vedere în toate ocaziunile: trebuie evitat ca prin prea multe restricțiuni — dat fiind că pasiunea vânătorului nu poate fi înfrântă — să nu înceapă unii a braconă cu lațuri cum au văzut cu ocazia resbelului, căci în Basarabia se practică mult.

După părerea mea, într'acolo ne îndreptăm și încă cu pași repezi. A nu o recunoaște este cum se spune „a ne fura singuri căciula”.

Un Moldovan

Ultimele sărituri.

II.

Câteva detalii pentru o mai bună lămurire a articolului meu comentat de „Revista Vânătorilor” Nr. 6 a. c..

Citind comentarea articolului meu apărut în Nr. de Iunie al „Revistei Vânătorilor” sub titlul „Despre prepelicari”... mă surprinde mult; așa că mă văd obligat să-i dau comentatorului meu pe această cale, amănuntele de care... cred că are nevoie. Aceasta cu toate că nu știu dacă am cîntea să-l cunosc și că nu-mi plac polemicile. Dar îmi plac lucrurile clare.

După umila mea părere, o astfel de comentare ar fi meritat un articol cu pretenții, în care m'ași fi lăudat eu cu mai știu ce fel de câini de vînat ași fi avut, dacă ași fi făcut pe marele chinolog și ași fi debitat mai știu ce aberații, combătând pe cei care se pricepe mai bine ca mine. Dar când eu spun dela început că „Deși nu sunt chinofil cu prea mari pretenții și nici măcar crescător de câini profesionist, ci doar un modest vînat, cu oarecare experiență; voi descrie mai jos cîtiva din prepelicarii cu care am avut ocazia să vînez”.

Este just că nu am avut nici odată un câine celebru, după cum am spus în articolul meu mai sus arătat, dar asta nu din lipsă de bună-voință, de suflet și dragoste de a poseda un câine de soi, cum mă acuză pe nedrept D-sa, ci doar din lipsă de mijloace bănești, lucru care cred că nu intră'n cadrul unei comentări. Iar „din Cer nu prea cad câini de clasă”. Dar greutatea de a procura un prepelicar perfect, din toate punctele de vedere, o recunoaște și D-sa, care spune că: „Direcția Economiei Vînatului, înțelegând această lacună, a lumii vînatorești e decisă să ia măsuri pentru”... și termină că speră să facă Direcția Economiei Vînatului o *crescătorie modernă*, de câini de rasă... Vrea să zică recunoaște lipsa unei astfel de crescătorii, la noi!? Pot afirma că aștept și eu înființarea acestei crescătorii, de câini de vînat cu aceeași

nerăbdare ca și D-sa! Am avut cîntea să iau parte la adunarea ce s'a ținut anul trecut la „Direcția Economiei Vînatului”, în calitate de delegat al Inspectoratului de vînat din județul meu și am venit acasă cu mari speranțe că se va face în sfîrșit ceva serios și bine. Deci să așteptăm, cu răbdare, ținând tot odată socoteală și de timpurile prin care trecem, avînd încredere în cei care conduc destinele noastre vînatorești!

În ceiace privește susținerile D-sale, că nu am avut nici odată ocazia să vînez cu un câine de aret de rasă pur sînge, probabil că este o deducere pe care o face dintr'o rea exprimare a mea, sau... din motive pe care nu le discut... D-sa mai vrea să mă învețe diferența între un câine de aret (prepelicar) și un măitor (copou) pe care pretinde că eu „le-ași confunda”.... Aceasta pentru că am descris ce s'a putut obține pe teren cu diferite soiuri de câini. Dar între o descriere și a nu cunoaște e deosebire! Nu contest cunoștințele D-sale, asupra prepelicarilor, dar asupra copoilor, îndrăznesc să-l întreb dacă a avut plăcerea să vîneze cu copoi și cam de cîte ori?! Poate de ne-am fi cunoscut mai demult, înainte de primul război mondial, ași fi acceptat cu plăcere lecțiile despre vînat, în general, dar acum... deși sunt sigur că vînatul oricît de bătrîn ar fi tot mai are ce învăța, spun doar că am avut dela cine învăța vînatul și mai ales că am trăit la țară unde sunt născut, și că ucenicia mi-am făcut-o cu copoi. D-sa probabil că urmărește din vînatul cu prepelicarul „să savureze, clipe de neuitat”. Alți vînatari sunt mai modești, sau poate că dacă le-au savurat aceste clipe, nu au darul să le așterne pe hîrtie, sau nu simt necesitatea să facă din ele „prea mare paradă”. Sunt vînatari cari se bucură să vîneze după modestia pungilor lor.

Cred că dacă ași fi pretins în modestul meu articol că sunt un mare... specialist, desigur că D-sa, care probabil e specialist, ar fi fost îndreptățit „să-mi dea o lecție, ca să mă lecuiească de a mă mai lăuda” dar așa... nu prea vîd sau nu înțeleg ce a urmărit, cu asprele comentări pe care le face la adresa articolului meu.

Cu toate că n'am posedat câini celebri, cum poate a posedat D-sa, totuși pot afirma că nu sunt chiar așa de... „chinezi” în ale vânătoarei cum probabil își închipue D-sa, căci am vânat cu câinii celebri ai diferiților mei camarazi, iar pe teren nu au dat *neaparat cele mai bune rezultate*, cei care păreau a fi puritatea rasei personificată! În afară de „Tero”, „Dic” și „Cezar”, care i-am descris în articolul meu, printre alți numeroși prepeli-cari cu care am vânat, era o pereche de setteri, celebri, ai unui mare bogătaş, care erau tot ce poate fi mai perfect, după umila mea părere. Acest vânător avea un om care se ținea numai de ei, nu numai pentru a le menține dresajul perfect, dar pentru a-i și antrena.

Când ieșia stăpânul pe teren cu ei lucrau splendid, aveau nas, stil, puritate de rasă, dresaj și tot ce ar fi putut cere cel mai exigent vânător. Căutau la mare distanță, iar când unul din ei găsea ceva și cădea în aret, celalt făcea turul și areta și el vis-a-vis de primul, iar aretul îl țineau oricât, indiferent de distanța pe care o avea stăpânul lor, fără a stărni vânatul până nu li se dădea comanda de „pil”! Iar de areta separat fiecare altă piesă, nu mișca al doilea când stăpânul trăgea în piesa stărnită de primul. Dar nu oricine poate avea pretenția și norocul să posedă așa câini. Căci am văzut vânători cari au cheltuit pe vremuri multe mii de lei pentru a aduce din străinătate diferite rase de: pointeri, setteri, griffoni, braci, ce adesea dădeau rezultate submedice pe teren. Deacea procurarea unui prepelicar care să fie și de rasă pură și perfect pe teren, nu a fost și nu este un lucru ușor și eficient. Căci repet am văzut câini cu cele mai celebre pedigreeuri care nu aveau nas, erau prost dresați, sau imposibil de dresați, prea iuți, prea... moi, sau de o sănătate subredă; mai ales setterii Laverack, erau tare degenerați sau poate neacclimatizați. Cei mai viguroși fiind din familia lor Irlandezi și apoi Gordonii, care după pă-rerea mea, cred că-s și mai docili.

Iar copoii, mai ales după prigoana ce li s'a făcut mai mulți ani, a ajuns azi o raritate, ca să fie adevărat buni. Deacea îndrănesc să spun că rasa de copoi se va pierde cu desăvârșire, dacă nu se vor lua măsuri din timp. Ori vânătoarea cu copoi e tare frumoasă și sportivă, pentru acei vânători cari nu urmăresc recorduri numerice. Tatăl meu a scos dela o cătea copou moldove-nească și câine copou griffon, 4 căței, când era pe vremeuri la țară. Din ei doi au fost cei mai buni pe care i-a avut și care putea să fie, iar doi mediocri. Alți câini de la aceiași părinți sau descendenți dela aceștia celebri, măcar bunișori, nu a mai putut obține. Acești doi căței la vârsta de 2 luni și jumătate, mânau prin casă un epure îmblânzit al unui lemnar, care pentru a scăpa de ei, să-rea pe un pat sau scaun, unde căței nu se puteau sui, dar lătrau la el.

Dealtfel și la crescătoriile speciale, nu toți produșii câinilor celebri cu pedigreeuri, dau căței tot atât de frumoși și buni la vânat. Motivele nu le cunosc.

Cred că revistele noastre cinegetice, au de scop să facă posibil să ne expunem fiecare păreri, oricât de modeste ar fi ele, fără a fi rezervate numai pentru... laude de rezultate strălucite. Dar criticile sau discuțiile, (căci numai din ele se poate face lumină), trebuie să păstreze tot aceeași conduită de camaraderie care trebuie să unească pe toți vânătorii. Când redacția unei reviste găsește că din anumite motive articolul ar fi slab și că n'ar merita să fie reprodus în cuprinsul revistei, mai bine să nu-l publice, decât să permită publicarea lui cu comentări prea biciuitoare, ce n'au rostul lor într-o revistă de vânătoare.

De acea spun că acele critici sau discuții, trebuie să nu fie nici pripite și nici ambițioase, ci obiective și bazate pe știință și experiență.

Lucien Place, Roman

III.

La găște sălbatice

Foarte puțini dintre vânători sunt acei, cari cu adevărat se pot numi pasionați pentru vânătoarea de baltă, dar și mai puțini acei ce se întorc cu rezultat frumos! — Vă rog să mă credeți însă că nu fac deloc aluzie la bunii sau mai puțin bunii trăgători, ci, când vorbesc de rezultat gândesc numai la greutatea ce sunt de întâmpinat, mai ales atunci când ne propunem să vânam gășca sălbatecă.

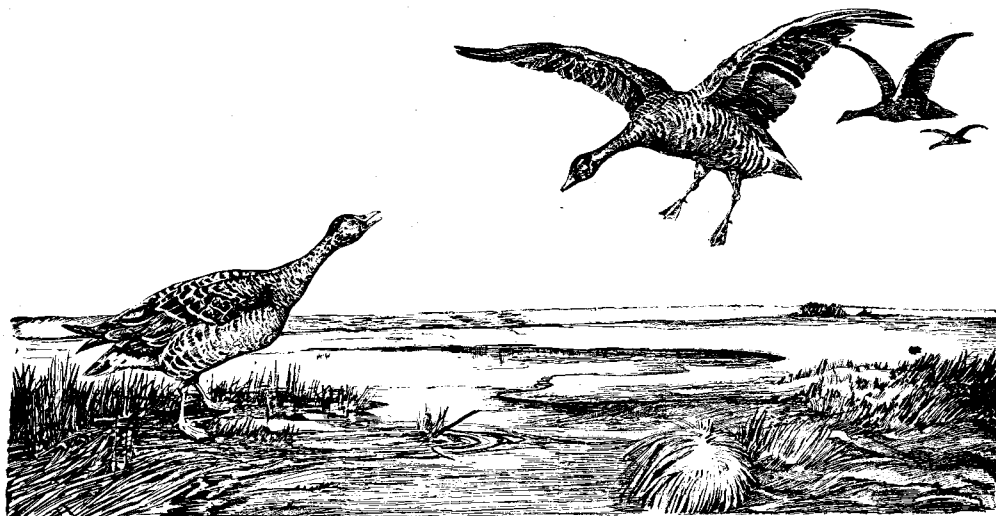
Este cunoscut oricărui vânător, cât de atentă și precaută este gășca în sbor, când trece peste baltă. Ea își dă seama imediat și de departe de ceva nou prin locul pe unde a mai trecut și astfel părăndu-i-se suspect îl ocolește, luând totodată și înălțime, doar gâtul lung o trădează că se uită spre noi, că ne-a văzut, căci i se vede mișcându-l în direcția unde crede că e primejdia, strigând alarmată. Dar, pentru că greutatea de a o vâna constă tocmai în faptul că foarte puțini dintre vânători înțeleg că trebuie să fie bine camuflați și îmbrăcați cât mai la culoarea locului, pentru aceasta mi-am propus să scriu câteva cuvinte despre modul și avantajul de a vâna gășca la picior, față de vânătoarea cu barca.

Nu pot spune — mărturisesc sincer — că nu am avut rezultate frumoase și cu barca, ba chiar îmi amintesc că odată am vânat 7 găște (notați 7)... dar vă rog să credeți că nu erau cele potcovite, ci, cu adevărat 7 și încă dintr'un singur foc pe toate 7 câte se lăsaseră pe apă înaintea mea, desigur nu mai departe ca 10—15 metri. Norocul acesta cu adevărat rar a avut loc acum 2 ani pe lacul Cuciurgan, care face parte din limanul Nistrului și care se găsește în marginea satului Grădinita din Transnistria, unde eram cu unitatea militară la care eram mobilizat.

Deși e destul de interesantă această întâmplare, totuși din cauză că mă tem să nu risc de a nu mi se mai publica și cele de față, las pentru altă dată să vă povestesc.

În regiunile noastre de baltă din județul Iași, numai primăvara când sunt revărsări ale apelor, mai putem vorbi de vânătoare cu barca, pentru că imediat ce apele se retrag, barca să rămână numai unealta pescarilor cu care doar pe canalele din stuf mai pot și ei merge până la cotețele lor cu pește, iar mai târziu, adică atunci când vânătoarea de baltă se redeschide (în luna August), pot spune fără teamă de contrazicere, că prin locurile pe unde primăvara umblam toți vânătorii cu cisme sau cu barca, acum în începutul sezonului redeschis se poate merge cu pantofi de lac, atât de uscată este toată balta. Ici, colo, doar câte un „ochi” prin stuf la depărtări mari unul de altul.

În societatea „Vidra” din Iași în care am onoarea a fi membru, foarte puțini se pasionează pentru vânătoarea la picior. Poate însă că mulți din cei ce vor citi cele ce urmează vor spune: „Lasă domnule, nu te mai lăuda cu vânătoarea d-tale la picior, că eu cu barca am vânat

„Toiagul-călăuză” îmi poartă povara până eu odihnesc...

totdeauna multe paseri la baltă, fără să mă fi udat, fără să fi ieșit plin de noroi, și pe deasupra și odihnit!”... Da, aveți dreptate, cei ce îmi răspundeți astfel. Din capul locului vă pot spune că vă cred, însă v-ași ruga să-mi spuneți cam ce fel?... poate 3—4 rate, câteva lișițe, un fundac și vre-o găinușă, dar găște... cred că nu, iar dacă a-ți vânat și vre-o găscă apoi doar din întâmplare, trecând peste stuful mare unde din fericire erați ascunși, căci nu pot admite decât vânătorilor din regiunile cu bălți întinse cum sunt ale Galatului, Deltei sau altele, să poată vâna găște multe cu barca. Pentru locuri ca ale noastre numai la picior este sigur.

După mine însă nespusa plăcere și satisfacție a vânătoarei la găște o ai numai atunci când prin zeci și zeci de greutateți ce întâmpini la fiecare pas, învingându-le pe toate, ajungi în sfârșit la locul dorit.

Dar cum e locul acesta?

Cine dintre Dv. simte ca și mine pentru vânătoarea la găște, făcută la picior, să mă asculte:

Prin locurile pe unde cutreier eu primăvara și toamna stuful în lung și lat (sunt vre-o 10—12 km. stuf lungime

Intermezzo muzical între două „găscării”. (Autorul cu 4 găște vânată între 7 jum. și 9 dimineața).

și vre-un km. lățime), nu se poate merge cu barca, ci numai cu piciorul.

Se știe că găștele au preferință sau pentru locurile pe marginea vărsăturilor cu imasuri întinse astfel că nu te poți apropia deloc, decât dacă întrebuințezi un truc cum ar fi de ex. un cal, o căruță, bine înțeles și atunci dacă ai noroc, — sau le găsești pe întinsul papurei topite, cu apă mică și în cari locuri iarăși barca nu poate merge. Ei bine, aici intervine cisma care va hotări, dar nu cisma obișnuită până la sold, nu, nici aceasta nu e de ajuns ci, o cismă-pantalón cu bretele pe umăr și închisă în cataramă cum se încheie un șoson, cu un burduf asemănător în față. Pantaloni mei sunt înalți până aproape la subțiori și au 2 buzunări la piept pentru cartușe.

Este oare suficient să ai numai acești pantaloni? Nu. Mai trebuie încă ceva și aici vă rog să notați bine: Este vorba de un „toiag călăuză” să-i zicem, înalt de cel mult 1 metru și jumătate (poate fi și mai înalt după individ, al meu este numai de 1 metru și 30 fiindcă sunt de statură joasă).

Mă rog, care este vânătorul, care poate să spună că în ani și ani de vânătoare la baltă n'a luat măcar odată apă în cisma spărgându-i-se într-o țepușă de stuf, sau că mergând prin stuful cu apă până la genunchi nu s'a trezit deodată într-o știalnă până la brâu și n'a riscat ca un tovarăș hitru să-l facă nemuritor pe o instantanee?

Credeți-mă însă că eu, de vreo 25 ani de când sunt vânător de baltă, nici odată nu mi s'a întâmplat aceasta, numai datorită acestui toiag pe care îl recomand ca foarte necesar și care de aceasta îmi este și foarte drag.

Cu el prin orice loc neumblat de nimeni, prin mîlucul „junglei” cum îi spunem noi, cercetez în fiecare clipă cum este locul, dacă e adânc sau nu, dacă e mlăștinos, fundul sau tare, merg fără grijă, bine înțeles dacă permite înălțimea apei pe care o încerc mereu.

Am avut zeci de cazuri când datorită acestei „călăuze” am mers fără frică, repede și direct la locul dorit, trecând pâraie adânci, locuri mlăștinoase.

Din experiență cred că vânătorii știu ce greu au mers prin apa cât de mică, chiar până la genunchi, fără sprijin în mână, mai ales când fundul era și mlăștinos, abia putându-și ține echilibrul, iar când o sburătoare s'a ridicat, nu le-a trebuit mult să cadă în apă, cumpănindu-se tocmai în clipa când au voit să arunce arma la ochi. Dar afară de acest avantaj de a pipăi fundul locurilor pe unde mergi, toiagul acesta îți mai oferă și un altul de mare folos: Acest toiag trebuie să fie un băț gros de 2½—3½ cm. prevăzut la vârf cu 2—3 coarne, nu prea lungi, cam de 8—10 cm. și destul de rezistente.

Ce rost mai au și aceste coarne? Ascultați-mă să vă spun:

Inchipuiți-vă că mergeți, mergeți, mereu prin papură cu apă spre un loc anumit, dar care e departe. Până acolo însă nu ai posibilitate să poți lăsa arma din mână căci nu ai unde, peste tot e papură dar... în apă.

Eu ce fac? Imediat ce mă simt obosit înfig „călăuza” în apă, scot sacul din spate sau geanta și-l pun într'un cârlig al bățului, pusca în celălalt și astfel cu spatele și mânele libere mă odihnesc.

Apoi, după puțină odihnă pornesc mai departe și ajungând la locul „bun” îmi caut un pâlce de stuf sau papură, în care fac un bun cuiar, pe care îl câptușesc cu papură culeasă de prin împrejurimi și când cred că așa fi destul de camuflat intru în el.

Acolo, odată intrat, înfig bine toiagul atât cât atârând în „cui” sacul, arma și chiar o haină de pe mine, să nu ajungă la apă să se ude... apoi, cu picioarele frământând fundul până întră bine în mocirlă și mă las ușor jos. În felul acesta mi-am făcut un „chip de scaun”.

Acum totul este gata și eu odihnit îmi aștept oaspeții doriți...

Iată vine spre mine o pereche de găște mari abia la 2—3 metri deasupra papurei... vine drept spre mine. Eu, mă infund mai bine în cuiarul în care nici prin gând nu le trece că de acolo le pândeste dușmanul, iau ușor arma din „cui”, perechea a ajuns la 10—15 metri, brusc mă ridic în sus și... trag! — ...Cred că nu vă îndoitiți, că la o distanță atât de mică trebuie să fac dubleu, sau cel puțin una din ele.

După cum e cazul, sau le las unde au căzut sau ies ușor din cuiar, iau un fir sau două de stuf, după câte bucăți am împușcat și le împlânt în apă punând găștele cu ciocul în ele, așa fel ca și când s'ar fi lăsat din sbor. Aceasta e o cursă desigur. Apoi reintru în cuiar și în

câteva ore de dimineață până cel târziu 10—11, ajutat de toate ustensilele arătate, a cuiharului bun, a camuflajului perfect, a îmbrăcăminteii la culoarea stufului, cât și cu ajutorul cursei întinse, care mărește șansa de trecere cât mai aproape, de mine, ies din baltă, abia putând duce în spate 4—5—6 găște de cele mai multe ori numai mari.

Am sfătuit pe toți vânătorii de baltă să-și facă și toiag, pe acei ce bine înțeles au cisme cel puțin până la sold. Desigur că văzând toate avantajele ce le prezintă cisma pantalon și „toiagul-călăuză” cu 2—3 coarne au recunoscut că numai așa se poate vâna ușor și sigur gășca sălbatecă la picior, cu atât mai mult cu cât au constatat că de câte ori spuneam că plec la găște, cu acest vânat mă întorceam acasă.

Fotografia de față cu găștele este făcută de Dl inginer Georges D'Albon, mult stimatul și dragul meu tovarăș de baltă, care de altfel este destul de cunoscut atât revistei „Carpații”, cât și vânătorilor prin articolele Domniei-Sale.

Autorul (care m'a luat pe nesimțite), a intitulat-o: „Intermezzo-muzical între două găscării”.

Vă mai prezint și fotografia faimosului meu toiag, care, pentru un oarecine nu prezintă nici un interes, însă pentru mine, când îl privesc și chiar vorbesc cu el, pare că și el capătă graiu și-mi spune:

— „Da stăpâne, numai cu mine ești sigur pe oriunde treci, sunt bătrân, căci am vre-o 6—7 ani, dar tu ai suflăt bun și nu mă schimbi pe un altul deși sunt urât și ciotoros!”... Da, nu-l schimb, mi-e drag, căci de mult și real folos mi-a fost atâția ani. *Paul Ștefănescu-Iași.*

IV.

Dispariția jderului

Citesc articolul semnat de Dnul Dr. I. Philipowicz și când l-am terminat, m'am trezit cu privirea furată, într'un colț al odăii mele de vânătoare. Prin fața mea, defila o situație, care de atâtea ori a fost prinsă, de atâtea ori mi-a sbucimant gândul și ale cărei rezultate n'au dat roadele dorite.

Jderul. Jivină crudă, cu splendidă blană. Jderul-animal în dispariție. Jderul nafora braconierului. Il văd înaintea mea, pe Gheorghe Sofronie „Moartea Jderilor” din pădurile Codrilor Hertii și Fondului Bașota-înalt, bine legat, brunet cu musteață neagră, iar sub gene ochi negri șireți și iscoditori. Fire blândă în aparență, dar în fond — crud ca și jderul. Omul crescut în pădure, fi cunoștea ascunzișurile și taina ei, cunoștea cărările sălbătăciunilor și drumeagul țapului. N'avea altă ocupație decât braconajul. Munca câmpului, unde soarele îl ardea din zori și până în asfințit, nu-l prea atrăgea. Umbra pădurii îl iuțea și-l tenta puternic.

Se simțea în taina codrilor, stăpânul lor. Așa l-am văzut și i-am descifrat amănunțit sufletul și din felul lui de a fi am văzut braconierul sadea. Avea o pasiune nebună în a urmări jivina după urmă până la culcuș și acolo, introducea fum de petică arsă în scorbură și aștepta jderul, fie că-l prindea la gaură, fie că-l împușca. Nu închidea sezonul, decât cu 25—30 de bucăți. Era un temut dușman al lor. Il cunoșteau jidovii ca pe un cal breaz. Siret peste măsură, nu-l putea prinde poliția, care o înștiințasem să pună mâna pe el. Jidovii, căutau blana jderului atât pentru guler cât și pentru un fel de căciulă numită irmuncă — care avea provăzută margina cu astfel de blană și care era purtată de cei mai bătrâni și mai habotnici dintre ei. Ani de-a rândul, hoția lui Sofronie ajunsesse să împuștineze jderii într-o măsură alarmantă. Astăzi-am auzit că ar fi murit nebun. Dumnezeu să-l ierte. Tare a păcătuț pe ogorul vânătoarei.

Si am credința că amar l-au blestemat jivinele, ce au fost încolțite de el. Mă întreb — toată această trăire fără conștiință, cum de a putut dăinui și încă pe unele locuri dăinuiește? Cum de cei ce poartă o pușcă în mâini nu se hotărăsc, să-i stărpească? Ei hotesc prin păduri și câmpuri datorită fiecăruia dintre noi.

Să se termine odată cu braconajul. *Fiecare dintre noi, să urmărească patimaș pe toți braconierii.*

Societățile de vânătoare să-și puie paznici vrednici, nu cumătri și fini sau diferiți pădurari care obișnuiesc să mai ducă câte o blană sau două pe la diferiți potențați. Cei chemați la conducere, să aibă educație vânătoarească, conștiință și să nu fie ei înșiși călcătorii legilor. Jderul cu blana lui este cea mai prețuită piesă a pădurii

lor noastre de deal și munte. Mă asociez părerii D-lui Dr. Philipowicz la care adaog: ca monopolul armelor, munițiilor capcanelor și otrăvurilor și pentru cumpărarea și vânzarea blănurilor dela animale nobile să fie încredințate Inspectoratelor Județene de Vânătoare iar vânzarea armelor să fie accesibilă numai acelor care sunt vrednici de a o purta. Nu mă gândesc să punem piedici vânătorilor țărani, ci din contra — arma să fie purtată de cei ce au o conștiință vânătoarească. Să fim sinceri și deschiși. Lipsa unui sever control ce nu s'a exercitat asupra vânătorilor țărani, lipsa respectului față de acest bun național din partea unora dintre noi, a făcut ca astăzi să ne vedem vânatul în situații tragice. Voi striga din toate puterile mele — ca cei ce au urechi de auzit să audă și să ia aminte.

Mihail Bejenaru
Prețor principal Săveni

V.

Despre braconaj și pază

În numărul de Dec. 1936 al revistei pe atunci Clujeană „Carpații”, a apărut articolul cu titlul: „Braconier”! și semnat I. P. Cred că au fost rânduri scrise de un adevărat vânător, care vede lucrurile așa clare cum sunt și merită o mai mare importanță.

Faptul povestit de autor, nu e un fapt divers de braconaj ordinar, ce ar merita să strigăm cu toții să i se dea o pedeapsă exemplară ca în alte cazuri; căci după cum arată autorul, ciung de ambele mâini, cu copii și sărac... Oare dacă acestui nenorocit, care probabil nu are nici cu ce să-și plătească un avocat, i s'a dat cumva o pedeapsă „exemplară”, atunci ce merită să li se facă la toți ceilalți braconieri valizi, care mulți din ei sunt oameni cu stare în satul lor, ba de multe ori ocupă un post de primar, sau au făcut politică în vre-un partid oarecare. Acei numeroși braconieri de rând au mâini cu care să muncească, iar dacă sunt amatori de vânat să-și scoată un permis de vânătoare și să se înscrie într-o societate de vânători corespunzătoare. Aceștia când erau prinși, găseau bani pentru plata unui avocat care să le trăgăneze procesul și cu diferite mărturii, de multe ori scăpau, sau în cel mai rău caz căpătau o mică condamnare, mai intrau în amnistii, sau adesea erau chiar achitați, din lipsă de dovezi suficiente. Dar mulți din acești valizi și cu stare, mai făceau și comerț din blănuri și carne de vânat braconat.

Cred că ar fi interesant ca revista „Carpații” să se intereseze, ce soartă a avut acel nenorocit, din Dobrogea, care el singur a recunoscut de altfel, că patima vânătoarei și nevoia de a-și hrăni copiii, l'au făcut braconier, așa mutilat cum era. Și eu sunt convins ca și Dl I. P. autorul celui articol, că ar fi fost mai folositor pentru interesele vânătoarești, ca acel ciung braconier, să fi fost sau de nu a fost să fie transformat într'un paznic de vânătoare. În acest chip ar avea o bucată de pâine pentru el și familia sa, iar pentru patimă, i s'ar putea da voe în tovarășia stăpânului sau a societății de vânătoare respective, să mai împuște și el câte ceva. Aceasta pe lângă că s'ar face un paznic minunat, care a dat dovadă de inteligență, patimă și ingeniozitate, dar ar mai fi și o faptă bună, față de un om, care și-a pierdut în război, ambele mâini dela pumnii și care a dat dovada că mai poate munci. Cred că ar fi fost mai rușinos să-l fi văzut cerșind la colț de stradă.

Asi fi multumit să aflui în coloanele revistei acestea, vești bune despre acest nenorocit, care deși braconier, i s'a putut reda arma lui dragă pe care o meșteșugise, pentru a o putea întrebuința cu marea lui mutilare, iar azi el să întrebuințeze această armă pentru paza terenelor de vânătoare pe care odinioară le bracona. Aceasta cred că ar fi singura slujbă unde ar putea activa folositor, deoarece a dat dovadă că se pricepe și-i place să se ocupe de ea. Am văzut mulți foști braconieri mai temuți de braconierii din întreaga regiune. Cu atât mai mult acest nenorocit de mutilat.

Să sperăm că Carpații va putea să-i dea de urmă și că ne va da bune vești despre el, așa cum am dori mulți vânători, care-l înțelegem.

Binevoitor.

N. R. Redeschizându-se această veche chestiune, facem apel la vânătorii localnici, care cunosc cazul celui „braconier” ciung, să ne încunoștințeze, dacă mai știu ceva despre el, să ne dea adresa lui.

„C”.

Gaița ca silvicultor

S'a vorbit de rău această pasăre și a fost condamnată pentru faptele sale, ca răpitoare.

I se impută anume, că prin prefăcuta sa modestie și cu tot felul de modelări ale glasului atrage păsărelele și apoi le prinde.

Suge ouăle din cuiburi, fură puișorii cruzi, atacă chiar mierla, cât e ea de voinică, săvârșește fapte pedepsite de codul penal, cu tot glasul ei mios și nevinovat.

De aceia e trecută pe răbojul negru al păsărilor răpitoare și tratată ca atare.

Dar și ea, cași omul, oricâte rele ar face, trebuie să-i recunoști și pe cele bune.

Aci la poarta de sud a orașului Câmpulung mâna omului a făcut să dispară pădurea și să apară tot felul de râpi și eroziuni, urâte și lipsite de verdeață.

Tot mâna de om a căutat în urmă, cu multă osteneală și necaz, să refacă la loc, ce s'a distrus, plantând salcâmi și oprind prin baraje puhoiele apelor. A trebuit mult timp pentru a reda pământului golaș verdeață și pădurea în care răsună din plin cântecul privighetoarei.

Deși s'au plantat numai salcâmi, totuși a apărut și plantație de stejar, nefăcută de mâna omului.

Cine să fie autorul?

Mare a fost mirarea, făcându-se constatarea că, pe tăcute, pe neștiute, această pasăre — *Gaița* — a pus munca sa în serviciul plantării coastelor, în serviciul silviculturii.

Incepând dela Septemvrie și până toamna târziu dela răsăritul și până la apusul soarelui, perechi, perechi, vin la bătrânul stejar, cruțat ca prin minune de toporul distrugător și rămas ca un pustnic, de-i culeg ghinda, ducându-o departe peste dealuri pentru hrană, provizie de iarnă.

Pe drum multe sunt scăpate jos, unde se îngroapă singure în pământ în urma ploilor, iar primăvara incolțesc și cresc stejarii alături de alți copaci.

Ghinda fiind cu coaja tare și alunecoasă, ușor se desprinde din cioc și cade jos fără să mai poată fi găsită prin ierburi și măricini.

E plăcut să privești cum gaița culege ghinda, o transportă și o samână fără voia ei, peste tot locul. Sosește în zbor la bătrânul stejar, încercat de rod, trece din cracă în cracă, își plimbă privirea pe vârfuri, pe sub frunze, încercând să smulgă din capacul ei ghinda coaptă.

Dacă nu se desprinde ușor, atunci cu ciocul rupe ramura întreagă, o așează sub ghiare și o ciocăne până o desprinde. Așa se explică de ce sub stejarii cu rod se văd toamna foarte multe ramuri rupte, căzute jos.

După ce a apucat ghinda bine cu ciocul, zboară într'un copac mai îndepărtat și aci încearcă să o despică.

În acest scop așează ghinda pe ramură, o ține bine cu ghiarele și cu ciocul îi sparge coaja tare, rupe din miez și înghite bucată cu bucată. Se întâmplă foarte des ca ghinda să alunece ușor și din ghiare, și din cioc, cade pe pământ urmărită de gaiță în zbor ca săgeata, pentru a o prinde, dar fără rezultat, căci s'a pierdut prin tuferiș.

Ne inchipuim câtă ghindă se samână într'o toamnă, dacă o pereche face acest dute-vino, în tot cursul zilei.

Acest stejar bătrân servește de răsadniță, iar gaița noastră hulită, apare acum ca un harnic silvicultor, împădurind râpile pe locuri, unde piciorul omului nu poate călca.

Prin prezența lui, se face legătura între generații, căci nu puțini sunt fii, nepoții și strănepoții cari cresc în jur, privindu-l cu respect, căci recunosc în el pe strămoșul dela care și-au căpătat ființa. Altă dată nu era singur, era codru aci, azi se uită în jur și vede o lume nouă, și se miră, că îndrăznește să mai rămână.

Poate și oamenii ar putea să învețe ceva, odihnindu-se la umbra acestui copac.

Iar gaita, ca poștareasă, duce vestea în lume,
că „din stejar, stejar răsare”.

Se pune întrebarea!

Ca pasăre folositoare sau păgubitoare?

Mici elevi ai școlii primare strânși în societate
de protecția păsărelelor, o au trecut în amândouă
cataloagele, adică și bună și rea.

Toamna, ca silvicultor gratuit, bună, primăvara
și vara ca răpitoare, rea, deși s'au găsit în gușa ei
și pui de șoareci mici, nu numai de păsări.

Acum să auzim pe cei mari, pe cei cunoscători.
Ce sentință dau?

O condamnă sau o achită?

Preot N. Mănescu — Câmpulung Muscel

Șarpe pescar

În ziua de 25 August anul trecut, am observat în
apa cristalină a râului Sibișel, un șarpe, care era în-
colăcit pe după niște pietre. Cu ajutorul unui băț
l-am făcut repede inofenziv.

Era un șarpe suriu cu pete negre și cu galbăn pe
laturile capului, adică „cu flori la urechi” cum îi
spune țărânimea. Un șarpe comun de altfel și foarte
frecvent pe malurile și în regiunea râurilor de mun-
te. Avea 70 cm. lungime, și o grosime neobișnuită.

I-am disecat pântecul și am găsit în el un pește
de vre'o 12 cm. lungime, clean, pe care șarpele îl
vânase în apă și reușise să-l înghită. Curios, că peș-
tele fusese înghițit cu coada înainte.

Am rămas uimit de iscusința de vânător pescar
a șarpelui, cunoscând perfect de bine vioiciunea și
sprinteneala cu care se mișcă cleanul în apă. În ori-
ce caz, cred că șarpele a avut mult de luptat și a
întrebuințat toate eforturile pentru a captura și a
înghite acest pește.

Dr. Ion V. Todea — Orăștie

1940

Și anul 1940 s'a născut în bubuitul tunurilor,
scrâșnetul dinților și al tancurilor și în lacrimi și sân-
ge mult, mult. Din cauza războiului toate popoarele
sufăr direct ori indirect; noi Românii — mi-se pare
c'am suferit în trecut și suferim și în prezent mai cum-
plit ca oricare alt popor.

Iarna lui 1940 a fost foarte grea și pentru oa-
meni și pentru animale. Odată cu primăvara biata și
scumpa și de mult scuiata Basarabie a fost inundată
de un potop nemai pomenit de șoareci, șobolani, cân-
ciogi-grivani. Acest flagel a fost o adevărată bătaie
a lui Dumnezeu. Rozătorii au năpădit nu numai ogoa-
rele, ci și satele și casele.

Au pierit aproape toate pisicile, o mulțime de
câini și găini intoxicându-se cu atâtă amar de carne
devorată.

Bătrânii spuneau că năvala acestor lighioane pre-
vestește o mare nenorocire.

Nenorocirea (credeam noi) — era deja de față.

Absolut nimeni nu era sigur de avutul lui: pe
câmp rozătorii devorau grânele; în sate — bruma de
făină, hainele, scoarțele, pometurile. Nici făina as-
cunsă în butoaie bine infundate nu era în siguranță.
În mai puțin de 24 ore butoaiele erau găurite și conți-
nutul răvășit și distrus.

Dacă deschideai ușa, cu nimic în lume nu puteai
stavili puhoiul de rozători să nu se năpustească în
casă. Hainele și pânzeturile biata „lume” le agăța
pe o sârmă legată de tavanul casei. Și nici acolo nu
scăpau neroase. În bucătărie trebuia să fii atent și
mereu cu lingura în mână pentru a îndepărta lighioa-
nele din vasele cu fiertură în care se năpusteau ca
orbii. Masa toți o luau stând în picioare cu farfuriile
în mână.

Hamurile, hățurile, căpestrele și postoroncile bie-
ții oameni le țineau pururea îmbrăcate pe cai.

Bietele vite slăbeau văzând cu ochii: refuzau fă-
nul udat și murdărit de invadatori.

Șobolani ataca pui de păsări de curte, ba ata-
cau chiar și pe bietele pisici mai rămase în viață. Și
bătrânii țineau una și bună: „Asta, copii, nu e a bine,
ne pânđește o nenorocire”...

Și marea nenorocire nu s'a lăsat mult așteptată.

La 28 Iunie 1940 ne-au călcat pământul și au în-
ceput a ne roade și... sufletele o altă speță de ro-
zători — bolșevicii.

Se împlinise prezicerea bătrânilor...

...Iar odată cu plecarea de pe meleagurile noas-
tre a bolșevicilor, au dispărut ca prin minune și roză-
torii patrupezi.

Ion D. Revencu

Prăjila—Soroca

Cu ce se vâna mai de mult la cocoșii de munte?

Când am început eu vânătoarea, vechea armă,
de tristă memorie, Lefauchaux își trăia ultimele zile,
cedând tot mai mult terenul, Lancasterului cu foc cen-
tral. Pe atunci vânătorii foloseau la cocoși de munte
alice No. 0, austriac, ceea ce corespunde la 5,5 mm.
Din aceste alice în medie 10 bucăți făceau 10 grame.
Deci, într'un cartuș cal. 16 intrau cam 30 alice, în
unul cal. 12 intrau 36—38 fire de alice. Pe atunci mai
trăiau bătrâni conservativi, care nu voiau să tragă
în cocoși decât numai cu poșuri, de 6—7 mm. Acest
 obicei a rămas din vremea celeilalte puști de vână-
toare, care a precedat și Lefauchaux-ul, pușca cu per-
cusiune, adică cu capsă, cu țâță. Vânătorii aceștia de
demult, mi se pare că nu procedau greșit, când ieșeau
la cocoși cu armele lor încărcate cu poște. Acele arme
nu puteau schimba ușor încărcătura odată făcută, —
or muntele până în ziua de azi dă vânătorului de co-
coși surprize. Ce ar fi putut face vânătorul nostru,
cu arma încărcată cu alice mici, când s'ar fi întâlnit
„bot în bot” cu ursul? Așa, cu poște mărișoare tot
mai avea nădejde. De altfel, aceiași vânători mai
aveau încă un refugiu, în extremis, în fața unui urs
sau alte fiare puternice, care-i ar fi surprins: Frumu-
șel slobozeau deasupra încărcăturii cu alice sau cu
poște un glonț de plumb, sferic, pe care îl aveau tot-
deauna la îndemână. De sigur, că această „încărcă-
tură specială” dădea un recul strașnic, dar nu era
prea primejdioasă, întrucât iarba de pușcă neagră,
cu care se trăgea atunci, era destul de blajină, — nu
avea brizanta care să sfarme țava. Această încărcă-
tură „viribus unitis” la nevoe își făcea datoria destul
de bine.

R. S. S.

CĂRȚI/REVISTE

Buletinul de informații al Inst. de cercetări piscicole (Nr. 6/1943). „Buletinul” încheie cu acest număr un an de apariție regulată. Am petrecut cu tot interesul această revistă, din paginile căreia reiasă nu numai o precisă cunoștință a materiei speciale, care îi formează obiectul, dar — și mai ales — o pasiune a celor ce o scriu pentru problema lor. Și aceasta din urmă e tot atât de necesară pentru atingerea succesului, ca și cea dintâi. Mai ales, pentru o acțiune de desțelenire, de rupere de brazdă nouă, cum e ceea, ce tinde la raționalizarea, intensificarea, modernizarea acelui ram al producției naționale, care se găsește încă aproape în stadiul rudimentar de acum sunt o mie de ani: piscicultura, pescuitul. Felicităm cu căldură pe cei ce văd trecut cu atâta succes anul de încercare, și le urăm continuarea drumului frumos și atât de folositor, pe care au pornit. — Remarcăm din acest număr instructivele articole despre „zăvoade”, instalațiunile de cărlige pentru prinderea sturionilor; „Prepararea cleiului de pește”; „Marcarea peștilor” în scop de control al migrațiunii etc.; „Reproducerea artificială a șalăului”; „Creșterea puieților de păstrăvi în eleșteele naturale îngrășate” — apoi bogatul material informativ și de îndrumare piscicolă.

Revista Vânătorilor (Nr. 7/1943). Profesorul E. Botezat — al cărui nume va rămâne întipărit pentru totdeauna în anele științei cinegetice române — face antiteza „vânător” — „trăgător”. Subt. „trăgător” înțelege autorul ceea ce numesc Germanii „Schiesser” și noi i-am spune mai curând „pușcaș”. Iată cum caracterizează autorul aceste două tipuri, atât de în contrast:

„Trăgătorul are caracterul sclavilor. Stăpănit de aviditate și lăcomie, el exagerează abuziv dibăcia lui, este laș, dar nescrupulos când se simte în siguranță, și blazat. Plăcerea lui îngustă constă mai ales în distracția prin doborîrea pieselor și în deosebi ca efect numeric, cum sunt spectacolele de arenă, fie chiar numai în fața eului propriu.

Deaceea el este distrugător! De pe urma lui nu rămâne decât pustiirea, dacă nu se îngrijește de *cultura vânatului prin simpla înmulțire*.

Vânătorul are caracterul de domn, de stăpânitor. El este tolerant și darnic, cumpătat și viteaz. Plăcerea lui largă este în cele principale, independent de doborîrea pieselor, mai ales dacă sunt multe sau puține, distracția naivă dată prin toate acțiunile vânătoarești în vederea întâlnirii cu vânatul, mai ales cu cel de bună calitate. Deaceea el este constructiv prin *cultivarea vânatului*, care este *selectivă și rațională* ca și vânătoarea. De fapt motivul principal al tuturor distracțiilor este naivitatea plăcerii.

Dar din cele expuse nu urmează, că vânătorii să nu fie trăgători buni, ci chiar din contra, vânătorul perfect este și bun trăgător. La această dibăcie ajunge el prin exercițiul la tir... Fără ea vânătorul va pierde prin remușcări din efectul plăcerilor vânătoarești.

Pentru trăgător efectul principal este mai ales după doborîrea piesei creșterea numărului victimelor: pentru vânător evenimentul emoțiunilor vânătoarești resimțite prin întreaga gamă a celor petrecute împreună cu doborîrea și capturarea vânatului.

La trăgător iese la suprafață mai mult socoteala — dacă nu și câștigul! —, la vânător, care fiind cumpătat, naivitatea emoțiunilor date prin totalul evenimentelor vânătoarești.

Deaceea vânătorul se întoarce dela vânătoare mulțumit, chiar și fără vânat, iar trăgătorul rămâne neconsolabil. Glumele pe socoteala „brânzoiului” pe vânător îl impresionează și îl distrează ca orice altă glumă, pe trăgător ele îl infurie.

Nu ne vom ocupa cu întrebarea, care este superior. Căci trăgătorul persistă ca un restanțier din faza întrecută prin mersul desvoltării vânătoarești, iar vânătorul este determinat prin faza concepțiunii progresiste a vânătoarei, care înțelege, că *vânătoarea nu este decât o măsură de ordin comun social-economic în echilibrul vieții faunistice a țării aplicată prin naivitatea plăcerilor vânătoarești*.

Di Ing. Sabin Pelle semnează un foarte instructiv articol despre „intensificarea culturii fazanului în regiunea de vest a țării”. Mai remarcăm articole datorite Dilor Lt. Col. Schneider-Snyder Roland, G. Scioșteanu, I. Ștefănescu, Un Moldovan, D. S. Timariu.

H. Eisenhardt: Jagd und Fang des Raubwildes (Ed. Paul Parey, Berlin, ediția V, Rm. 3,50). Sunt lucrări de specialitate care se impun, și pe care utilitatea lor recunoscută nu le lasă să se refugieze în colbul anticarilor, ci pretinde noi și noi edițiuni. Așa e și lucrarea Eisenhardt, devenită curând un „vade-mecum” neegalat, pentru combaterea răpitoarelor. „Răpitoare” — iată cuvântul din dicționarul vânătorului, de care s'a abuzat mai mult! Tendința a balanțat între polul stărpirei și cel al complectei milostive cruțări, până s'a ajuns la o cuminte echilibrare și distincțiune din punctul de vedere al gospodăriei cinegetice. Sunt a se distinge două categorii de răpitoare: în una intră cele, care între orice împrejurări sunt a se socoti dăunătoare, și deci sunt a se prigoni, — în cealaltă se așează acele animale carnivore, care sunt dăunătoare în sens practic numai dacă au ajuns la o prea mare densitate, sau în urma altor speciale împrejurări, și deci combaterea lor e una condiționată și dozată. În prima categorie vom înșira d. e.: nevăstuicile, cioarele cenușii, câinii și pisicile hoinare, uliul porumbar, — deci nu vom pune stavilă acțiunii de combatere, oricât de energică. În a doua e d. e. vulpea. În număr normal, în un teren de vânătoare obișnuit, nu va fi prigonită, ci va fi vânată (cu multă plăcere) toamna, iarna, la vânătoarele normale. În schimb, dacă în o regiune de vânat mic se vor fi înmulțit extraordinar vulpele, — apoi în locuri unde colonizăm fazani, sau acolo unde anume exemplare sau familii de vulpi s'au năruit la galițele din curtea gospodariilor — se va aplica măsura cea severă. Dacă „ocrotire” nu însemnează deci stărpirea tuturor răpitoarelor, în schimb nu se conține o ocrotire fără controlul aceluiași răpitoare, fără combaterea lor în măsură rațională. Metodele acestui control și a acestei combateri ni le prezintă H. Eisenhardt, sistematic, cu metodă, ușor de urmat în practică. Vânărea cu arma dar mai ales capturarea răpitoarelor cu ajutorul diferitelor capcane, e un meșteșug adevărat. Succesul atarnă adeseori de unele „nimicuri”, pe care le-a stabilit experiența multimilenară a omului-vânător, și pe care cel ce vrea să aibă succes, trebuie să le știe. În acest compendiu al artei acesteia, le poate găsi cel ce are interes. Și oare care dintre vânătorii — ocrotitori nu au acest interes?

Deutsche Jagd-Wild und Hund (N-rii 11/VI, 16/VII 1943). Revista înserează un insuflețit articol în favorul rasei de câini de aret Pudelpointer, pe care o socotește pe nedrept neglijată. La noi această rasă e abea cunoscută, cu toate că ni se pare poate cea mai potrivită pentru regiunile deluroase, cu teren mai greu, cu climă mai aspră. Câinii de talie mare, puternici, cu păr sărmos, extrem de inteligenți și pasionați la vânătoare au o singură condițiune: să aibă un stăpân cu mână tare, care să îi poată stăpâni. Cel ce scrie aici a avut ani de-a rândul un asemenea bun tovarăș de vânătoare, importat din Germania. Ferm la aret, pățimaș la vânătoare, bucuros de apă, apoteur harnic, și pe deasupra tuturor — ceea ce îi încununa calitățile — excelent în lucru de limier. Urma de sânge și de vânat rănit nu o pierdea, și ajutat de puterea lui, prindea și imobiliza cu ușurință căpriorul rănit. Când vor reveni timpurile care vor permite un import de câini, ar fi bine dacă vânătorii noștri — și mai ales cei cu terene variate și mai grele — să își îndrepte atențiunea spre această excelentă și foarte frumoasă rasă, care dă într'adevăr tovarăși de vânătoare utili dela prepețită la vânatul mare.

— Se menționează un interesant caz de generație de forestieri-vânători profesioniști: Tânărul Grussdorf din Hesen-Nassan, care a intrat acum în școala de forestieri este al 22-lea în această îndeletnicire, după un șir neîntrerupt început de un strămoș în 1726! E un caz, poate unic, de credință a unei familii față de „haina verde”.

Der Deutsche Jäger-Deutsches Waidwerk (N-rii 11/VI, 16/VII 1940). Dr. Münnekehoff, scriind despre împușcăturile în omoplat, constată, că nu există așa numitele „lovituri în gol” (hohlschuss). Se numește așa în limbajul vânătoresc lovitura care afirmativ ar trece pe deasupra plămănilor și pe sub spinare, fără să atingă pe nici una, deci printr-un spațiu „gol”. În realitate acest spațiu nu există; cavitatea toracică e umplută de organele animalului, fără a lăsa acel „gol”. Deci „loviturile în gol” sunt o poveste pentru a explica gloanțele care au trecut pe alături și din această cauză nu a căzut animalul (neatins). — Revista arată, că în scurt interval, în Pomerania au fost uciși șase paznici de vânătoare, pe când își făceau datoria de pază. Se crede, că făptuitorii ar fi prizonieri ruși evadați.

scumpete la cartușe etc. Nevoile și greutatea alimentării publice încă indică o recoltare bogată, până la marginea raționalului. Noi ne opunem însă ideei, că iepurele trebuie combătut, prigonit, stărpit. Noi vrem să fie vânat, și din belșug vânat, dar nu putem socoti admisibile campanii de stărpire. Să sperăm, că mai ales după experiențele trecute, nu se va mai ajunge la asemenea situații.

Clocitoria de păstravi dela stațiunea piscicolă Tarcau-Neamț a fost pusă din nou în funcțiune, după o îndelungată stare de decadentă. Păstrată în atenția celor în drept, această instituțiune piscicolă va fi de cel mai mare folos pentru repopularea apelor de munte ale Moldovei.

După cum știm, pentru a se pune capet variației extraordinare a tipurilor de cartușe de vânătoare pentru carabină, prin ordonanță din 1. X. 1941 s'a limitat în Germania folosirea cartușelor amintite la următoarele tipuri: 5,6×35 R, 6,5×58 R, 6,5×57, 7×57 R, 7×64, 8×57 IS, 8×57 IRS, 9,3×62, 9,3×74 R.

Aplicarea acestei ordonanțe a fost acum amânată până la 31. III. a anului de după terminarea războiului, din cauza dificultăților actuale pe care le întâmpină refoajul actualelor carabine.

STIRI MARUNTE

A murit, în Sebeș-Alba, unde se așezase după tragicele evenimente din 1940, Dr. Petru Stoina, fost notar public în Ig. Mureș. Vânător, dar mai ales pescar sportiv, a făcut parte din acel mănunchi de excelenți oameni din Târgu Mureș, care au creat o atmosferă cinegetică de înaltă corectitate, și cărora este a se mulțumi progresul mare, pe care l'a făcut cauza noastră în acel ținut atât de bogat în vânat și pește nobil. S'a stins cu dorul acelor regiuni, și cu gândul să contribuie și el la refacerea cinegetică a raiului de odinioară.

Bunii lui tovarăși îi vor duce amintirea în acele locuri scumpe, și își vor aduce cu duioșie aminte de el călcând locurile dragi, eliberate.

Îi spunem, în limba strămoșilor, care îi era atât de dragă: „Sit tibi terra levis!”

Mulțumim călduros următorilor abonați ai noștri, care au adus noi camarazi în tabăra cetitorilor „Carpaților”:

Gh. Bărbulescu, Ploiești; Prof. Victor Pușcariu, Pomărla; M. Rotărescu, Dorohoi; Cpt. Gh. M. Ioan, Ploiești; Maior Dr. Pomărlan, București; Prof. Ilarie Bojin, Ploiești; H. Höchsmann, Ciucul; D. Ioan Buina; Ing. G. d'Albon, Iași; Benito Hohoi, Reșița; Ing. Toma Marșteru, Arad; I. Lupescu, Săveni-Dorohoi; I. Constantinescu, Tecuci; Const. Brădeanu, Miniș-Arad; Cantemir Angelescu, București; Emil Haitcu, Ciacova; Ilie Vlădescu, Topoloveni; Alex. Baltes, București; Toma Lina, Sănnicolaul Mare; Gh. Schiopca, Sighișoara; Ștefan Popovici, Aradul-Nou; Ing. C. Comanescu, București; Ion Napotescu, Câmpulung-Muscel.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Direcțiunea Economiei Vânătorului, apreciind în mod deosebit concursul pe care Dl Lt. Col. Valentin Niculescu, Comandantul Legiunei de Jandarmi Argeș, îl dă pentru propășirea intereselor vânătoarești din acel județ, i-a exprimat cele mai vii mulțumiri.

De pretutindenea din țară se anunță o foarte îmbucurătoare înmulțire a iepurilor. După o iarnă destul de dulce și scurtă, cuiburile de Martie au rămas în viață, cele următoare au fost de asemenea cruțate de marile primejdii: înghețuri, ploi îndelungate, inundații. Vestim aceste cu oarecare sfială. Să nu se trezească de nou vre-un gazetar îngrijorat de soarta pomilor neocroțiți, și să dea alarmă împotriva acestei primejdii naționale: iepurii. Să nu ceară ... stărpirea lor de pe fața pământului. Le-am aduce însă acestora aminte un lucru: oare de ce nu s'a mai plâns nici un pomicultor că în iarna 1942/43 ar fi avut pomii roși de iepuri? Răspunsul e clar și edificator: întâi fiindcă am avut o iarnă normală, și iepurii fac pagubă în pomii numai în ierni grele; apoi fiindcă cei mai mulți dintre pomicultori au prins minte și și-au ocrotit grădinile prin metodele bune, sigure și ieftine, pe care le-am arătat și noi. — Noi nu pledăm pentru o restrângere esențială a vânătoarei de iepuri. Vânătoarea e mult restrânsă chiar prin situația noastră, a vânătorilor: lipsă de vehicule,

Dl M. Butculescu, cunoscutul vânător de vânat mare, a reușit să importe din Germania o pereche de braci germani, de cea mai selectă rasă. Sunt primii câini de acest fel, care ajung la noi. Bracii germani, prăsiți rațional sub îngrijirea de aproape a celor mai înalte personalități vânătoarești de acolo, sunt cei mai excelenți câini mânători, specializați mai ales la vânatul mare. Felicitând pe Dl Butculescu pentru această însemnată achiziție, sperăm, că „Adam” și „Anca” vor fi pornitorii unor generații de câini de vânătoare, păstrați curați ca rasă, și pe rând familiarizați cu asprile și problemele pe care le prezintă vânătoarea în Carpații românești.

Direcțiunea Economiei Vânătorului, din Ministerul Agriculturii și Domeniilor, relevă deosebită activitate a Legiunei Jandarmi Timiș-Torontal, în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor Legii Vânătorului.

Reproducem câteva rânduri din o scrisoare pe care ne-a adresat-o recent Dl D. Golumbovici, Brașov, un vechiu cititor al revistei noastre:

„V'am remis în afară de abonamentul meu, încă Lei 750, care reprezintă un abonament — pe care îl voi plăti eu în fiecare an — pe seama Liceului „Gri-gore Ghica” din orașul Dorohoi. În acest liceu am învățat eu carte și aș dori, ca această revistă frumoasă, instructivă și senină să fie citită de elevii celui bătrân liceu. Am nădejdea, că elevii care vor citi revista vor avea plăcere, vor scoate din ea cunoștințe bune, și vor fi îndreptați spre aceasta frumoasă pasiune a noastră, vânătoarea, care ne aduce des în contact cu suprema frumuseță, Natura”.

Pentru a arăta, cât de mult apreciem gândul frumos al Dlui Golumbovici, vom adăugi încă 10 abonamente gratuite — pe lângă cele deja în funcțiune — pe seama a 10 licee românești, și în ordinea de preferință cum se vor prezenta doritorii de a avea un asemenea abonament.

Așteptăm deci să ni se scrie, din partea direcțiilor de liceu, că doresc să primească gratuit „Carpații”.

Vom începe expedierea acestor numere gratuite încă din 15 Septembrie a. c.

„Carpații”

Aflăm cu bucurie, că „Institutul de cercetări piscicole” a început o campanie de control a fabricelor, din punct de vedere a poluării apelor reziduale. S'au făcut până acum anchete pe Jiu, porțiunea Tg. Jiu—Lupeni, apoi pe Târnava mică la fabrica „Nitrogen”, în Argeș comuna Găvana la fabrica „Țesătoria Română”. Cercetările continuă.

* * *

În intervalul 1—30 Aprilie 1943, s'a pescuit în regie directă de Stat, cantitatea de 2.425.000 kg. de pește, în valoare totală de lei 124.863.000, din care partea Statului a fost de lei 47.482.000.

* * *

Pe valea Răutului (Soroca) anul acesta avem foarte mulți iepuri, vulpi și dihoiri. Au dispărut cu desăvârșire sitării, prepelițele și potârnichele.

I. Ravencu

* * *

Prin Decizia Ministerială jur. 11498/943, s'a modificat epoca împușcării porumbelilor sălbatici, turturelelor și cocoșarilor, prevăzută în permisul de vânatoare pe anul 1943/944, în sensul ca vânarea acestor specii să înceapă la 15 August în loc de 1 August.

* * *

Prin Decizia Ministerială jur. No. 11409/943, s'a modificat epoca de împușcare a caprelor negre, prevăzută în permisul de vânatoare pe anul 1943/944, în sensul că se permite vânarea țapilor negri dela 15 August la 31 Decembrie inclusiv, iar a caprelor negre dela 1 Octombrie la 31 Decembrie inclusiv.

* * *

Direcțiunea Economiei Vânatului publică următorul foarte instructiv tablou, în scopul, ca vânătoria să fie orientată asupra daunelor cauzate de urși, a sumelor de despăgubire care au fost plătite din Fondul de vânatoare pentru aceste daune.

T A B L O U

de ajutoarele acordate în cursul anului 1942, pentru pagubele cauzate de urși.

JUDEȚUL	Ajutoare acordate	Vite ucise de urși						
		boi	vacii	cai	iepe	junci	viței	cărlani
Alba	17.000	1	1	—	—	3	—	—
Argeș	76.500	5	2	1	—	4	—	40
Bacău	16.000	1	—	1	—	—	—	—
Bihor	18.500	2	—	1	—	1	—	—
Brașov	40.000	4	3	—	—	1	—	—
Gorj	208.000	13	13	2	1	1	—	1
Hunedoara	107.000	5	11	—	—	3	1	—
Mușcel	80.000	4	4	2	—	4	—	45
Mehedinți	15.000	1	1	—	—	—	—	—
Neamț	4.000	—	—	—	—	1	—	—
Prahova	19.000	1	1	—	—	1	—	—
Putna	58.000	3	3	—	—	—	—	—
Severin	24.000	3	—	—	—	—	—	—
Vâlcea	32.000	1	1	1	—	—	—	14
Total G-ral	Lei 715.000	44	41	0	1	19	1	99

* * *

În Nr. 12/1942 al „Revistei Vânătorilor” a apărut un articol („Calitățile armei și calitățile trăgătorului”) semnat de Dl Lt-Col. Schneider-Snyder Roland, pe care l-am cetit cu acelaș interes cu care cetesc toate articolele Domniei sale, cu toate că nu m'am putut încă familiariza cu stilul și expresiile ce întrebunțază.

Dar pe când — cu toate că după cum am înțeles din articolul menționat, sunt cam cu vreo trei ani mai... puțin tânăr ca Domnia sa — din toate celelalte articole cetite până acum, am tras foloase învățând lucruri noi, sau amintindu-mi lucruri vechi, cunoscute, pe care le confirmă și cari e bine să le știm, interesantul articol mai sus menționat mi-a produs o mare nedumerire:

Am trăit mișcările de veac cu credința că choakedbored-ul lungeste roiul alicelor în sensul direcției în care se mișcă ele.

Parecă diverse reviste germane și — după cât îmi amintesc — și „Le tir des fusils de chasse” de Generalul Journée, susțin acelaș fapt. Ori, Domnul Colonel Schneider-Snyder Roland — la pagina 260, coloana a doua a Rev. Vânătorilor scrie clar: „Întinderea roiului în adâncime este mai scurtă la un foraj fullchocke decât la unul demichoke, etc., sau cilindric”.

Pe care din doi, pe General sau pe Colonel nu l-am înțeles eu bine? Căci nu-mi vine a crede că două competențe recunoscute cum sunt acești doi autori în materie de balistică-cinegetică, să susție teorii diametralmente opuse, într'o chestiune teoretică ce se poate relativ ușor verifica în mod tehnic.

Ușor... nu pentru mine, bineînțeles, ci pentru un institut de specialitate cum ar fi cel dela Neumannswalde menționat de către Dl Colonel Schneider-Snyder-Roland.

Departa de mine gândul de a stârni o polemică în reviste, dar ași fi recunoscător și cred că ar fi folositor și altor cititori, de teapa mea, a revistelor cinegetice române, dacă Dl Col. Schneider-Snyder Roland sau altă autoritate în materie de balistică cinegetică, printr'un articol special asupra choakedbored-ului, să expună și experiențele practice ce s'au făcut, și ar dovedi unde este adevărul, scoțindu-mă astfel din nedumerire.

Un Moldovan.

* * *

Prin Decizia Ministerială No. 153312 din 13 Iulie 1943, s'a revenit asupra Deciziilor de numire a D-lor:

Gabriel Zaharof, Inspector de vânatoare, onorific, al județului Brăila;

Enache Tudorache, Inspector de vânatoare, onorific, al Pălășii Vădeni (Brăila).

Totodată, prin Decizia susmenționată, Dl Enache Tudorache, a fost numit Inspector de vânatoare onorific, al județului Brăila.

Atragem atențiunea vânătorilor noștri — care sunt datori să sprijinească orice acțiune ce se face în favorul codrului românesc — asupra Legii Nr. 418 „pentru întregirea domeniului forestier” (M. O. Nr. 153 din 5. VII. 1943), ca una menită să vindece multe rele, cauzate de neînțelegeri și indolență în ce privește comoarea forestieră a României.

* * *

Comunicări oficiale pentru I. V. P.

În unele sentințe judecătorești privitoare la braconaj la cerb sau capră neagră, s'au dat infractorilor amenzi derizorii, din cauză că procesele n'au fost susținute de nici un reprezentat al Ministerului, iar proprietarii sau arendașii fondurilor de vânatoare nu s'au înscris în acele procese ca parte civilă. În modul acesta suntem departe de a ajunge la rezultatul dorit.

Cu onoare rugăm pe D-nii I. V. P., să pună în vedere, în plasa respectivă, șefilor de posturi de jandarmi, posturilor speciale însărcinate cu paza vânatului, precum și paznicilor privați de vânatoare, ca în procesele ce dresează, să înscrie, în conformitate cu D. M. publicată în M. O. nr. 290 din 9 Decembrie 1940, pe proprietarul sau arendașul terenului de vânatoare cu lei 25.000, despăgubiri civile pentru fiecare cerb sau ciută vânată ilegal, sau în conformitate cu D. M. nr. 2044 publicată în M. O. nr. 37 din 4 Februarie 1939 cu lei 20.000 despăgubiri civile pentru fiecare capră neagră (femelă sau țap), vânată ilegal.

Înscrierea ca parte civilă se poate face în cursul procesului și după pronunțarea sentinței de condamnare, în care caz proprietarul sau arendașul terenului cheamă în judecată pe inculpat pentru a-i plăti despăgubiri pentru dauna cauzată.

S'a constatat că unii vânători dela țară s'au înscris ca membrii în societăți de vânatoare, cari nu au cu arendă terenurile din localitatea unde locuiesc și nici în imediata apropiere. Aceasta dă naștere la plângeri, că aceștia sub pretext că trec spre terenurile unde au voe să vâneze, braconează pe terenurile altor societăți.

Sunteți rugat a căuta în organizarea ce o faceți, ca vânătorii dela țară să fie înscrisi în societățile cari au cu arendă terenul comunei unde locuiesc.